

ახად

სკოლისათვის

2

მეორე

ს.ს.ს.რ. ბანსახმომი 1929-30. ტფილისი

ხელისმოწერის საშუალებოდ.

როგორც წარსულ წელს, ამ წლიდანაც ხელისმოწერა ჟურნალზე მიიღება ოქტომბრიდან ოქტომბრამდე და ისევ „დაუსწრებელი კურსების“ მასალით. ამის გამო ჟურნალი წრეულსაც ეღირება წელიწადში (12 ნომერი, დამატებით) 5 მანეთი.

ერთ წელზე ნაკლები ვადით ჟურნალის გამოწერა არ შეიძლება.

ცალკე ნომრები არ იყიდება.

არ შეიძლება აგრეთვე „დაუსწრებელი კურსების“ მასალის ცალკე გამოწერა.

ხელისმოწერის პირობები შემდეგია:

1. გამოწერისას არა ნაკლებ 2 მანეთისა.
2. შემდეგი გადასახადი (1 მან.) არა უგვიანეს თებერვლისა.
3. შემდეგი (1 მან.)—მარტ-აპრილში.
4. 4 მან. არა უგვიანეს მაისისა.

ჟურნალის წესიერი მიღებისათვის ვთხოვთ ერთიდამივე სკოლის მასწავლებლებს ერთად გამოიწერონ ჟურნალი.

წარსული წლების დარჩენილი ვალი უნდა ახალი გამოწერის წინ იყოს განაღდებული.

შენი შენა: ვთხოვთ ამხანაგებს დაწვრილებით აღნიშნონ ხალმე ფულის გადმოსაგზავნ ბლანკზე, ჟურნალის რამდენ კომპლექტს იწერენ და რამისამართით უნდა გაეგზავნათ ჟურნალი. ვთხოვთ გამოწერისას სრული თანხა გამოგზავნონ ზემოაღნიშნული პირობის მიხედვით.

სარედაქციო კოლეგია.

ს.ს.ს.რ. ბანათლები სხალხო კოთისარიატის
ყოველთვიური პედაგოგიური ჟურნალი
ტ. V II

ახად სკოლისაჲს

4882

2 (51)
ნოემბერი
1929-30

თბილისი

უწყვეტ კვირაზე სკოლების გადასვლის შესახებ.

ჩვენი კავშირის წარმოება-დაწესებულებათა გადასვლა განუწყვეტელ საწარმოო კვირაზე მეტის-მეტად დიდი ფაქტია, რომელსაც პოლიტიკური, ეკონომიური და კულტურული მნიშვნელობა აქვს. განუწყვეტელ კვირაზე გადასვლით, უეჭველია, ჩვენ შევძლებთ მთელი სახალხო მეურნეობის ინდუსტრიალიზაციის პროცესისა და ტემპის დაჩქარებას, მაშასადამე, ხუთწლიანი გეგმის უფრო კარგ პირობებში და რაც შეიძლება მოკლე ხანში შესრულებას.

მრეწველობის ძირითად დარგებში განუწყვეტელი საწარმოო კვირის შემოღება მოგვცემს შესაძლებლობას უფრო მალე მოვსპოთ არსებული სასაქონლო შიმშილი და დავაკმაყოფილოთ მშრომელი მასები ფართო მოხმარების საგნებით.

განუწყვეტელი კვირა წარმოებაში ჩააბამს მუშათა ახალ კადრებს და, მაშასადამე, შეამცირებს უმუშევრობას, რომელიც ჩვენში ჯერჯერობით კიდევ საკმაოდ გავრცელებულია. დასასვენებელი დღეების რიცხვის გადიდება მუშას მისცემს შესაძლებლობას უფრო ხშირად და უფრო მეტი დრო მოანდომოს თვითგანვითარებას, იაროს თეატრებში, კლუბებში, ერთი სიტყვით, მეტ დროს დაუთმობს კულტურულ მოთხოვნილებების დაკმაყოფილებას. ბოლოს, განუწყვეტელი საწარმოო კვირის შემოღების გამო მუშის შრომა და დასვენება ისე მისდევს ერთი მეორეს, რომ სავსებით ისპობა სარწმუნოებრივი უქმეები და კვირა დღეები. განუწყვეტელი კვირის დროს მუშა იგებს კულტურული მხრივ, იგებს ჯანმთელობის მხრივაც—უფრო ხშირად მისდევს ერთმანეთს შრომა და დასვენება, თანაც წლის განმავლობაში არსებული გამოსასვლელი დღეების რიცხვი იგივე რჩება.

სარწმუნოებრივი უქმეების და კვირა დღეების მოსპობა მეტის-მეტად შეარყევს, გაანადგურებს სარწმუნოებრივ ცრუმორწმუნოებებს, ძველ ყოფაცხოვრებას და მის ლოთობას.

მთელი ის უპირატესობა და ხელსაყრელი პირობები, რომლებიც მის შესახებ ზემოთ ვთქვით, სავსებით ვრცელდება სკოლებზეც, თუ,

რასაკვირველია, მომზადებულნი შეეუდგებით ამ რეფორმას. საჭიროა სავსებით შესატყვისი გავხადოთ სკოლებში მუშაობის და წარმოებებში მუშაობის სისტემა, სადაც ყველგან ხუთდღიან კვირაზე გადადიან.

მშობლებისა და ბავშვების შრომა და დასვენება ერთსადიმავე დროს უნდა ხდებოდეს, აგრეთვე მოზარდნიც უნდა ვამზადოთ შემდგომ წარმოებაში გადასასვლელად. ამავე დროს ხუთდღიანი კვირა მგონი სკოლებში მუშაობის ყველაზე უფრო მიზანშეწონილი სისტემაა შრომისა და დასვენების რაციონალური მორიგეობის, მოწაფეთა შრომის უნარის გადიდების და მუშაობის თვისების გაუმჯობესების თვალსაზრისით. განუწყვეტელ კვირაზე გადასვლამ სამუშაო ფართობის ერთგვარი ეკონომიაც უნდა მოგვცეს; ის, მართალია, ვერ მოაგვარებს სკოლის შენობების კრიზისის საკითხს, მაგრამ გამოასწორებს ზოგიერთ აუტანელ ნაკლს — მოწაფეების, განსაკუთრებით კი 4-წლედის მოწაფეების, ორ ცვლად, ხან კი სამ ცვლად მუშაობას. ცხადია, უნდა აღინიშნოს ისიც, რომ განუწყვეტელ კვირაზე გადასვლას, როდესაც მოწაფეთა რიცხვი დიდია, სანიტარულ-ჰიგიენური მხრივ ცუდ შენობებშია და შენობა არცერთ დღეს არ ისვენებს, რის გამოც შეუძლებელია მისი ხეირიანი დეზინფექცია, ჰაერის გასუფთავება, გაწმენდა, — შესაძლოა ბავშვების ჯანმრთელობისათვის ერთგვარი საშიშროებაც მოჰყვეს. ცხადია, განუწყვეტელ კვირაზე თითოეული დიდი სკოლის გადასვლის გეგმა ძალიან კარგად უნდა დამუშავდეს და იმ სათანადო ღონისძიებათა გამომუშავებაში, რომელნიც უზრუნველყოფენ სანიტარულ-ჰიგიენური პირობების მინიმუმს, ექიმმა აუცილებლად უნდა მიიღოს მონაწილეობა. ცხადია ერთი რამ: იმ მოსაზრებით, რომ თავიდან ავიცილოთ ბავშთა გადამდები სნეულებანი და სავსებით ჯამრთელი, დასვენებული შენობა გვექნეს ბავშთა უფრო სუსტი წრეებისათვის, — **4-წლედები ხუთდღიან კვირაზე უნდა გადავიდენ**, მაგრამ ეს კვირა განუწყვეტელი კი არ უნდა იყოს, არამედ ყველა ჯგუფი ერთ დღეს უნდა ისვენებდეს; ამ დასასვენებელ დღეს შენობაში ჰაერი გულდასმით უნდა გასუფთავდეს, შენობა კარგად უნდა დასუფთავდეს; ამ დღეს შენობით ვერავენ ვერ ისარგებლებს — **მან უნდა დაისვენოს**.

საერთოდ ყოველივე ზემოთქმული ყველა სკოლას ეხება, მაგრამ სოფლის სკოლებისთვის, განსაკუთრებით ისეთი სკოლებისთვის, სადაც ერთი მასწავლებელი ორ ჯგუფს ასწავლის და შენობაც ხშირად მხოლოდ ორი ოთახისაგან შესდგება, საკითხი დაწვრილებით უნდა დამუშავდეს დამატებით.

სამუშაო დღეებისა და დასასვენებელი დღეების რიცხვი ყველა სკოლებში ერთი უნდა იყოს. სამუშაო დღეები, დასასვენებელი დღეების და არდადეგების პროექტი, ჩვენს მიერ წარმოდგენილი, სკოლებმა და პედაგოგებმა ფართოდ უნდა განიხილონ. საფუძვლად უნდა აიღონ მისი ძირითადი დებულებები და დაამუშაონ განუწყვეტელ კვირაზე გადასვლელი სკოლის მუშაობის გეგმა.

საქართველოს ს. ს. რ. პირობების მიხედვით (ჰაეის პირობები) სკოლებში მეცადინეობის დაწყება, დასრულება და არდადეგების განწყისრიგება შემდეგი სახით უნდა მოეწყოს:

- ა) შრ. სკ. 1 და 2 საფეხ. სწავლა დაიწყოს 5 სექტემბერს
- ბ) „ „ 1 საფ. სწავლა დამთავრდეს 15 ივნისს
- გ) „ „ 2 „ სწავლა „ 20 ივნისს

დ) საორგანიზაციო მუშაობის და მისაღები და განმეორებითი კოლექტივების საწარმოებლად მუშაობა დაიწყოს 1 სექტემბრიდან.

ე) არდადეგები წლის განმავლობაში მოეწყოს სამჯერ: ზამთარში, გაზაფხულზე და ზაფხულში; ზამთარში—5 დღე, გაზაფხულზე—5 დღე და ზაფხულში 60 დღე.

ვ) პირველი ტრიმესტრი დაიწყოს 5 სექტემბერს, დამთავრდეს 10 დეკემბერს, 10 დეკემბრიდან 16 დეკემბრამდე მოეწყოს საზამთრო არდადეგები:

ზ) მეორე ტრიმესტრი დაიწყოს 16 დეკემბერს, დამთავრდეს 26 მარტს, 26 მარტიდან 31 მარტამდე მოეწყოს საგაზაფხულო არდადეგები.

თ) მესამე ტრიმესტრი დაიწყოს 1 აპრილს, დამთავრდეს 20 ივნისს, 20 ივნისიდან 1 სექტემბრამდე მოეწყოს საზაფხულო არდადეგები.

იმ სამუშაო დღეების რაოდენობა თითოეული ჯგუფისათვის უდრის 222 დღე (სექტემბრის 1-ლი 4 საორგანიზაციო მუშაობის დღეების ჩათვლით), ხოლო ნორმალური სწავლის დღეების რაოდენობა—218.

განუწყვეტელ კვირაზე სკოლების გადასვლას შეუძლია დიდი ცვლილებების შეტანა ბავშვების საზოგადოებრივ-კულტურულ ცხოვრებაში და ყოფაში, თუ კი ჩვენ შევძლებთ ბავშვის თავისუფალი დროის სათანადოდ გამოყენებას, ასეთი დრო კი ბავშს ახლა მეტი აქვს, ვიდრე წინათ. ჩვენ, განათლების მუშაკებს, ტყუილად კი არ გვიკიჟინებენ, რომ უკან ვრჩებით, ვერ მივყვებით საერთო ტემპს, არ

ძალგვიძს დროისა და მასების მოთხოვნებზე პასუხის გაცემა. მართალია ის, რომ ჩვენ მოუმზადებელნი შევხვდით წარმოებათა გადასვლას განუწყვეტელ კვირაზე. ჩვენმა საგანმანათლებლო დაწესებულებებმა ვერ შესძლეს წარმოების მუშაობის ახალ პირობებთან შეგუება და კვირის ყველა დღეს თავისი მუშაობის მოწყობა.

მრავალი ათასი მუშების ინტერესების მიხედვით, იმ ათასეული მუშების, რომელნიც ყოველდღე ისვენებენ, პირდაპირ არ გვევატივება, თუ ჩვენ კონტროლს არ გავუწევთ იმ მრავალ ათას ბავშს, რომელნიც ყოველდღე ისვენებენ, თუ კლუბებს, თეატრებს, კინოს, მუსიკალურ ტექნიკუმებს, კონსერვატორიებს, მუზეუმებსა და ბიბლიოთეკებს ისე არ მოვაწყობთ, რომ ერთსადიამვე დროს დიდი მუშებისათვისაც იყოს გამოსადეგი და ბავშვებსა და მოზარდებსაც გაუწიოს სამსახური. კლასობრივი ბრძოლის გამწვავების მიმდინარე მომენტში ჩვენი კლასობრივი მტრები შეეცდებიან ბავშვების თავისუფალ დროს თავისი ინტერესებისათვის გამოიყენონ. საჭიროა განათლების განყოფილების ორგანოებმა, პოლიტგანათლებამ, კომკავშირმა, პიონერკოლექტივმა და ქალთა განყოფილებამ ერთად და სასწრაფოდ გამოიმუშაონ მოზარდთა ჯანმრთელი და გონიერი გართობის მოწყობისათვის საჭირო ღონისძიებანი, რომ განუწყვეტელ კვირაზე გადასვლით უფრო გავაძლიეროთ და გავალრმაოთ კომუნისტური აღზრდის საქმე.

8. გოგუაძე

დავაჩააკოძი უწყვეტ კვირაზე გადასვლა.

როდესაც მრეწველობა გადადის 5-დღიან უწყვეტ საწარმოო კვირაზე, ამის უპირატესობას ასე ასაბუთებთ: სამუშაო იარაღები შეუწყვეტილად მოქმედებაშია, რაც პროდუქციას ზრდის და თვითღირებულებას ამცირებს; მუშის შრომა და დასვენება უფრო მოწესრიგებულია, რაც, თავის მხრივ, შრომის ნაყოფიერებას ზრდის დახარჯული ენერჯის უფრო ხშირი აღდგენით და შრომის ტემპის ზრდით. ტრადიციული კვირა-უქმეები ისაობა, რომლებთანაც ბლომადაა დაკავშირებული სხვადასხვა ცრუმორწმუნოებანი, მეშხანობის ნაშთები, ლოთობა, ფუქსავატობა და ამით საგრძნობლად უსუსტდება ნიადაგი ძველ ყოფა-ცხოვრებას; მუშათა კლასს კულტურული მუშაობის გაფართოების საშუალება ეძლევა დასასვენებელი დღეების გადიდებით და სხვა.

მაგრამ უწყვეტ კვირაზე გადასვლას მარტო წარმოებაში როლი აქვს მნიშვნელობა. თუ გეგმიანად და სათანადო მომზადებით ჩავატარებთ გადასვლას, ის უდიდეს როლს ითამაშებს აღმზრდელი მუშაობის გაუმჯობესების საქმეში: აქაც გაუქმდება კვირა-უქმე დღეები, უფრო მოწესრიგდება მოსწავლეთა ზედმეტი დატვირთვისა და დასვენების საკითხი, დასასვენებელი დღის მოწესრიგებულად და სასარგებლოდ გამოყენება ხელს შეუწყობს მოსწავლეებელთა მუშაობას მომზადების დონის ამაღლების მიმართულებით და გააძლიერებს მოსწავლეთა საზოგადოებრივ-კულტურული მუშაობის შესაძლებლობას; მთლად თუ არ მოისპობა, — შემცირდება მაინც სკოლებში მესამე და მეორე წყლებით მეცადინეობა და სხვ.

უწყვეტ კვირაზე გადასვლით სამუშაო დროის ბიუჯეტი არ უნდა შემცირდეს, — პირიქით უნდა გავადიდოთ. სამუშაო დღეების რაოდენობა 220-ზე ნაკლები ცოტა იქნება: ზოგის აზრი, თითქოს სამუშაო დღეების რაოდენობა არ უნდა გვაწუხებდეს, რადგან, ხშირი დასვენებით, შრომის ტემპი და ნაყოფიერება დიდდება — არ არის სწორი: სამუშაო დღეების რაოდენობის გადიდებას მარტო პროგრამების ფორმალურად გავლის თვალსაზრისით კი არ ვუდგებით, არამედ დაინტერესებული ვართ მოსწავლე მეტი ხნის განმავლობაში იყოს მოქცეული საღი საზოგადოებრივი აღზრდის პირობებში. ბევრიც დაისვენო და მეტიც იმუშაო — ეს მხოლოდ მაშინაა შესაძლებელი, თუ სასწავლო წელიწადში, დაახლოებით, ასეთ ცვლილებებს შევიტანთ: მეცადინეობა 1 სექტემბერს დაიწყება და 20 ივნისამდე გასტანს, ხოლო საზამთრო და საგაზაფხულო არდადეგები 5-დღიანი იქნება — პირველი და მეორე ტრიმესტრის დასასრულს (დეკემბერში და მარტში).

უწყვეტ კვირაზე გადასვლა ერთ დიდ საკითხს უკავშირდება, რომლის უყურადღებოდ დატოვება და მოუგვარებლობა საგრძნობლად შეამცირებს (თუ სულ არ გააქარწყლებს) უწყვეტი კვირის შედეგებს და მნიშვნელობას: ეს — მოსწავლეთა მოცალების მოწესრიგების და ორგანიზაციის საკითხია. აქ უეჭველად ვსუსტობთ: მოსწავლე ახალგაზრდობა სასარგებლოდ და მიზანშეწონილად ვერ იყენებს თავისუფალ დროს და ხშირად ექცევა ისეთი ფაქტორების გავლენის ქვეშ, რაც აღზრდის ჩვენს მიზნებს და ამოცანებს ეწინააღმდეგება: თუ ეს საკითხი დღესაც მწვავედ დგას, უწყვეტ კვირაზე გადასვლისას უფრო მწვავე ხასიათს მიიღებს, რადგან ჩვეულებრივი სასკოლო მუშაობისაგან მოსწავლე მეტი დროის განმავლობაში იქნება თავისუფალი: თუ ამჟამად (შვილდღიანი კვირის დროს) 4 დღეა თვეში

თავისუფალი, ხუთდღიანი კვირის შემოღებით — 6 დღე იქნება. ძაშა-სადამე, თუ ამ საკითხს არ მოუარეთ, ბავშვის ყოფნა, მიზანშეწონილი აღზრდის თვალსაზრისით, შეურჩეველს და მოუწესრიგებელ პირობებში კიდევ უფრო ხანგრძლივი ხდება. არ უნდა ვიფიქროთ თითქოს ბავშვის დასვენება გვშურდეს და მას ვეწინააღმდეგებოდეთ: სადაც დასვენება არ არის — იქ მუშაობაც უნაყოფია. მაგრამ დასვენება ხომ უმოქმედობა და დროს უაზროდ და უთავბოლოდ ფლანგვა არაა: სასარგებლო გართობა, შთაბეჭდილებათა შეცვლა, ნებაყოფლობით სამუშაოს არჩევა - შეცვლა, ყველაფერი ეს დაკავშირებულია რაციონალურს დასვენებასთან. დასვენების კულტურაა საქმეა, ვიდრე შრომის მოწესრიგება.

თქმულიდან გამომდინარეობს, რომ უწყვეტ კვირაზე გადასვლასთან ერთად, სკოლის გარეშე კულტურული მუშაობა ერთი ათად უნდა გაიზარდოს მოსწავლეთა მასების თვითმოქმედების გაძლიერებით: საკლუბო მუშაობის გაფართოება, სხვადასხვა წრეების შექმნა, სპორტისა და ფიზკულტურის გაფართოება, ნორჩ ბუნებისმეტყველთა მოძრაობის დაწყება-გაძლიერება, მხარეთმცოდნეობითი მუშაობა, ექსკურსიები, ნებაყოფლობითი საზოგადოებათა უჯრედები, ახალგაზრდა მყურებელთა თეატრების მოწყობა, დილის კინო-სეანსები პედაგოგიურად შერჩეული სურათებით, ბავშთა ბიბლიოთეკა-სამკითხველოების ქსელის გაშლა, ლექციები, ახალგაზრდების დასვენების და კულტურის სახლების და კლუბების მოწყობა, საბავშვო ლიტერატურის გაძლიერება, ბავშთა ტექნიკური სადგურების გახსნა და სხვა მრავალი — ამ ამოცანებზე უნდა დამახვილდეს ჩვენი ყურადღება: ამის გარეშე შეუძლებელია დასვენების მიზანშეწონილად და სასარგებლოდ მოწყობა: მოცალების ორგანიზაცია სოციალისტური აღზრდის უძლიერეს ფაქტორთაგანად უნდა გახდეს.

ამ მუშაობაში მარტო განათლების ორგანოებისა და სკოლების მონაწილეობა არ კმარა: აუცილებელია კომკავშირის, პიონერ-ორგანიზაციების, ქალთა განყოფილების, პროფკავშირების, ხელოვნების და სამეცნიერო დაწესებულებათა, სკოლებთან არსებული დამხმარე საბჭოების და სხვ. შეთანხმებული და ენერგიული მუშაობა განათლების ორგანოებთან ერთად — მუშაობა გეგმიანი და შინაარსიანი. ამ მუშაობაში ფართოდ უნდა ჩავაბათ პედ. ფაკულტეტის, პედტექნიკუმების და პედ. განხრიან ათწლიელების მოსწავლე ახალგაზრდობა: მოსწავლეთა შორის კულტურული მუშაობა და მათი მოცალების

ორგანიზაცია მომავალ მასწავლებელთათვის პედაგოგიური პრაქტიკუმის საუკეთესო სახედ უნდა ჩაითვალოს.

გარდა ამისა მოწაფეთა თვითორგანიზაციის თაოსნობა კულტურულ-განმანათლებელ მუშაობაში ფართოდ უნდა გაიშალოს. საქმის უკეთ მოსაგვარებლად საჭირო იქნება სკოლების გაერთიანება უბნების მიხედვით: შეერთებული ძალონით უფრო ადვილად შესრულდება მოსწავლეთა მოცალების პედაგოგიურად მოწესრიგების საკითხის გადაწყვეტა.

სკოლის გარეშე კულტურული მუშაობის სათანადოთ დაყენება სპეციალი მუშაკების კადრს მოითხოვს. მაგრამ შტატის გადიდების შესაძლებლობა ჩვენს ბიუჯეტს ჯერ კიდევ არ ექნება. ეს გარემოება, უეჭველია, ართულებს საქმეს, მაგრამ მაქსიმალურად უნდა იქნას გამოყენებული ყოველი საშუალება არსებული პირობების ფარგლებში. დაბრკოლება ტეხნიკური მუშაკების მხრივაც შეგვხვდება, მითუმეტეს პატარა სკოლებში, სადაც ერთი ან ორი კაცია, მაგრამ აქაც უნდა ვიშოვოთ გამოსავალი ადგილობრივი საშუალებით და მოსწავლეთა დახმარებით.

სკოლა, რომელიც ემზადება უწყვეტ კვირაზე გადასასვლელად (ყველა უნდა ემზადებოდეს), უეჭველად უნდა აყენებდეს საკითხს მოსწავლეთა მოწესრიგებული პედაგოგიური გავლენის გაძლიერების შესახებ. საამისო ფაქტორები და სტიმულები უნდა შევქმნათ. ეს ჯერ ან სულ არაა ან სუსტადაა მოგვარებული იმ სკოლებში, რომლებიც უკვე გადავიდნენ უწყვეტ კვირაზე.

ის მოსაზრება, რომ თავისუფალი დღეები მასწავლებლობამ თავის კვალიფიკაციის ამაღლების საქმეს უნდა მოახმაროს, საკითხს აყენებს იმის შესახებ, რომ განათლების მუშაკთა სახლებმა და კუთხეებმა თავისი მუშაობის გეგმაში ეს გარემოება გაითვალისწინონ, გარდა ამისა, ქალაქებსა და ისეთ ადგილებში, სადაც რამდენიმე სკოლა მუშაობს, მეცადინეობის ცხრილი შეთანხმებით უნდა შესდგეს, რათა, შეძლებისდაგვარად, ერთი და იმავე ჯგუფების და საგნების მასწავლებლები ერთსადანიმავე დასასვენებელი დღეებზე სარგებლობდნენ, რომ სექციებში მუშაობა შესძლონ.

უწყვეტ კვირაზე გადასვლის ტეხნიკური საკითხები სხვადასხვაგვარად გადაწყდება სხვადასხვა ტიპებისა და საფეხურების სკოლებში—ჯგუფების რაოდენობის და მუშაობის თავისებურობის მიხედვით.

სოფლის სკოლა, სადაც მხოლოდ ერთი მასწავლებელია, უწყვეტ კვირას ვერ შემოიღებს, მაგრამ ხუთდღიან კვირაზე მაინც უნდა გადავიდეს.

მუშაობის ახალ გეგმაზე გადასვლა არ უნდა დაეგვიანოთ. მოსამზადებელი მუშაობა ახლავე უნდა გაჩაღდეს, სადაც ის ღღემდე არ დაწყებულა. პირველ რიგში ქალაქების სკოლები შესძლებენ უწყვეტ კვირაზე უმტკივნეულად გადასვლას. ქალაქით უნდა დავიწყოთ, მაგრამ მომუშავე სკოლებიც უახლოეს ხანაში გადავიყვანოთ მუშაობის ახალ წესზე.

მაგრამ მარტო უწყვეტი კვირის საკითხის მოგვარება არ კმარა პედაგოგიური მუშაობის რაციონალიზაციისათვის: სასწავლო წლის რეორგანიზაციის საკითხიც უნდა დავაყენოთ. პედაგოგიურად უნდა მოეუაროთ საზაფხულო არდადეგებს, რომ ის წყვეტულს არ წარმოადგენდეს სასწავლო წელიწადში; აქაც არის საჭირო დასვენება-მოცალების პედაგოგიური ორგანიზაცია ჩვეულებრივი საზაფხულო დავალებებით. ამ მხრივ მაინც და მაინც შორს ვერ მივიღვართ. ამას გარდა, დროა დავაყენოთ საკითხი მოსწავლეთა ჯგუფიდან ჯგუფში გადაყვანის შესახებ: ხდებოდეს ეს მთელი წლის მუშაობის შემდეგ, თუ უფრო მიზანშეწონილია უფრო მოკლე დროის შემდეგ, როცა მოსწავლეთა მომზადება და უნარი საკმაოდ გამორკვეულია.

ზ. სიხარულიძე.

კადრების მომზადების საკითხი და ჩვენი ამოცანები.

სახალხო მეურნეობის რეკონსტრუქციის პერიოდი რადიკალურად აყენებს ახალი კადრების მომზადების საკითხს: საკითხი ისმება არა მარტო რაოდენობის, არამედ თვისების ამალგების თვალთსაზრისით. გარდამავალი ეპოქის ეკონომიკის პირობებში ჩვენი სახალხო მეურნეობა ისეთ სპეციალისტებს საჭიროებს, რომელთაც ღრმა მეცნიერულ-ტექნიკურ მომზადებასთან ერთად აუცილებელი საზოგადოებრივ-პოლიტიკური ცოდნაც ექნებათ იმ მიზნით, რომ სწორი გზით წავიყვანოთ მასების შემოქმედებითი აქტიობა. ის კადრი, რომელიც ჩვენ ამჟამად მოგვეპოვება, ვერ აკმაყოფილებს არსებულ მოთხოვნილებას, ამიტომ სასესებით დროულია ახალი კადრების მომზადების მოწესრიგება.

ჩვენი ქვეყნის მრეწველობის ინდუსტრიალიზაცია და სოფლის მეურნეობის კოლექტივიზაცია მოითხოვს ახალ ორგანიზატორებს, რომელთაც ექნებათ მსოფლიო მეცნიერების მიღწევების საფუძველზე მიღებული ცოდნა.

ხუთწლიანი გეგმით გათვალისწინებული ტემპი კადრების მომზადების შესახებ არ შეესაბამება მრეწველობის ინდუსტრიალიზაციისა და სოფლის მეურნეობის კოლექტიურ საფუძვლებზე გარდაქმნის ტემპს.

სპეციალისტების ის კადრი, რომელიც მაგნიტელთა ჯგუფში იმყოფება და კაპიტალიზმის ინტერესების სასარგებლო მუშაობას ეწევა, განდევნილ უნდა იქნეს ჩვენი მეურნეობიდან კეთილსინდისიერ სპეციალისტებისათვის ხელსაყრელი პირობების შექმნასთან ერთად.

კადრების მომზადების სიმწვავეს კიდევ უფრო აშკარად ხდის კლასთა ბრძოლის გამწვავება ჩვენს ქვეყანაში. ჩვენ უნდა მოვამზადოთ ისეთი სპეციალისტები, რომლებიც შესცვლიან საბჭოთა სახალხო მეურნეობასთან მტრულად განწყობილ სპეციალისტებს. მემარჯვენე ოპორტუნისტები, თავისი ეკონომიური პოზიციიდან გამომდინარე, უარყოფენ სპეციალისტების მომზადებისათვის საჭირო ტემპის გაძლიერების აუცილებლობას. კლასობრივი ბრძოლის უარყოფასთან ერთად მემარჯვენე იდეოლოგიები უარყოფენ სპეციალისტთა პოლიტიკურ დაჯგუფებას, რაც ყველაზე უფრო მალაროს ამბებმა გამოააშკარავა.

თუ რამდენად მნიშვნელოვანია კომუნისტური იდეოლოგიის წინააღმდეგ მებრძოლი კადრების შეცვლის აუცილებლობა, ამის დასამტკიცებლად მოვიყვანთ რამდენიმე მაგალითი.

ჩვენს სახელმწიფო უნივერსიტეტებში რეაქციონური პროფესურა ილაშქრებს საბჭოთა კავშირის სამეურნეო პოლიტიკის წინააღმდეგ. მოსკოვის პირველი სახელმწიფო უნივერსიტეტის პროფესორი უმტკიცებს სტუდენტობას, რომ „კომუნისტები მსოფლიო ორგანიზმში ისეთივე რამ არიან, რაც ადამიანის ორგანიზმში გვევლინება... ბაქტერიების სახით, ისეთივე უარყოფითი როლს თამაშობენ, ისევე მრავლდებიან და აშხადებენ მათ ვიდრე პროდუქტებს ორგანიზმისათვის“.

უკრაინის მათემატიკის ერთ-ერთი პროფესორი ეუბნება სტუდენტებს: „ფრჩხილები (СКОРБИ) ეს ბოლშევიკებია—დამრღვევი საერთო წესრიგის; ეს ფრჩხილები—ბოლშევიკები—რომ არ ყოფილიყო ამოცანა გადაწყვეტილი იქნებოდა“.

პარტიის პოლიტიკა იქითკენაა მიმართული, რომ ჩვენი უმაღლესი სასწავლებლები შევსებული იქნას პროლეტარიატისათვის მისაღები სოციალური ელემენტებით. რეაქციონური პროფესურა ილაშქრებს ამ გადაწყვეტილების წინააღმდეგ. მათი აზრით: „ადამიანები, რომლებიც უმაღლეს სასწავლებლებში დაზვიდან და სახნისიდან მიდიან, არ შეიძლება გახდნენ მეცნიერულ მუშაკებად, რადგანაც მათი ორგანიზმი ამას ვერ ეგუება, ვერ იტანს“.

რეაქციონური პროფესურა ილაშქრებს პარტიის პოლიტიკის წინააღმდეგ სოფლის მეურნეობის კოლექტივიზაციის დარგში. პროფ. სოკოლოვის აზრით, „სოფლის მეურნეობის აღორძინება დამოკიდებულია მდიდარი მეპატრონისაგან, მისი აზრით, შემცდარია ჩვენი პოლიტიკა შეძლებული გლეხობის მიმართ და სხვა. ამასვე იმეორებს ციმბირის სასოფლო-სამეურნეო ინსტიტუტის პროფესორი სტალგანი და სხვები.

როგორც ხედავთ, ჩვენთვის იდეოლოგიურად მიუღებელი სპეციალისტები შეტევაზე გადმოდიან. ამიტომ ჩვენს წინაშე ისმება ასეთი სპეციალისტების რაც შეიძლება დაჩქარებით შეცვლის საკითხი.

ჩვენი პარტიის ც. კ. ივლისის პლენუმი ხაზგასმით აღნიშნა ეს გარემოება და დასახა ამ მხრივ მდგომარეობის გაუმჯობესებისათვის საჭირო ღონისძიებანი. მაგრამ ეს ღონისძიებანი არ არის ჯერ კიდევ განხორციელებული, ჯერ კიდევ ბევრი მუშაობაა საჭირო იმისათვის, რომ ახალი სპეციალისტების მომზადების საკითხი მთელი პარტიის ძირითად ამოცანად გადაიჭრეს.

განსაკუთრებით მეტალურგიის მანქანათა მშენებლობის და ქიმიკოსების ნაკლებობა იმდენად მნიშვნელოვანია, რომ ისმება ხუთწლიანი გეგმით გათვალწინებული უმაღლესი სასწავლებლებისა და ტექნიკუმების ქსელის გაფართოების საკითხი. ხუთი წლის განმავლობაში 47 უმაღლესი ტექნიკური სასწავლებლისა და 172 ტექნიკუმის გახსნა საკმარისი არ არის. ამიტომ განათლების სახალხო კომისარიატს ყველა სამეურნეო ორგანოსთან ერთად დაკისრებული აქვს 3 თვის განმავლობაში გამოიმუშაოს ახალი კადრების მომზადებისა და ახალი უმაღლესი სასწავლებლებისა და ტექნიკუმების მშენებლობის 5-წლიანი გეგმა. გეგმა იმდენად ზუსტი უნდა იყოს, რომ უმაღლეს სასწავლებლების არსებული ქსელის გამოყენებასთან ერთად უნდა იძლეოდეს ახალი ქსელის ცალკეული რაიონების კონკრეტულ საჭიროებათა აღრიცხვას. უმაღლეს სასწავლებელთა პროდუქციის ზრდის თვალთახრისით განსაკუთრებული ყურადღება უნდა მიექცეს მეორე წელს ერთსადაიმავე კურსზე დატოვების საქმეს. იმის შესახებ, რაც დღემდე ვაკეთდა კადრების მომზადების დარგში, ცენტრალური კომიტეტის ნოემბრის პლენუმი შემდეგს აღნიშნავს: „ცენტრალური კომიტეტის ივლისის პლენუმის გადაწყვეტილებას არადამაკმაყოფილებლად ასრულებენ, როგორც განათლების სახალხო კომისარიატისა და ს. მუ. საბჭოს ორგანოები, ისე პროფკავშირები და პარტიული ორგანიზაციები“.

რა არის საჭირო იმისათვის, რომ კადრების მომზადების საკითხი ამ ორგანოების მოქმედების ცენტრალურ საკითხად გადაიქცეს?

ამისათვის საჭიროა აღებული ტემპის გაძლიერება და დაბრკოლებათა გადალახვისათვის ყოველმხრივ ხელის შეწყობა.

საქართველოს სახალხო მეურნეობის განვითარების ტემპი ინჟინერ-ტექნიკოსთა მომზადების საკითხს კიდევ უფრო მწვავედ აყენებს. იმ მოთხოვნის მიხედვით, რომელსაც აყენებს ჩვენი მეურნეობის განვითარება, დეფიციტი მარტო საქართველოსათვის შემდეგ ციფრებში გამოიხატება: ინჟინერი—173, ტექნიკოსი—580, აგრონომი—750 და აგროტექნიკოსი—3800.

როგორც ვხედავთ, დანაკლისი მეტად მნიშვნელოვანი იქნება. საჭიროა ამ გარემოებას ახლავე მიექცეს შესაფერისი ყურადღება. ამ მხრივ უნდა აღინიშნოს, რომ საქართველოს განათლების სახალხო კომისარიატს შესაფერ სამეურნეო ორგანოებთან ერთად ჯერ კიდევ არ შეუდგენია სპეციალისტების მომზადების მ-წლიანი გეგმა.

ის გეგმა, რომელიც ამ დარგში მოგვეპოვება, დამაკმაყოფილებელი არ არის. საჭიროა მისი გადასინჯვა და შედარებით უფრო საფუძვლიანი დასაბუთება რაიონების სამეურნეო მოთხოვნილებათა გთვალისწინების საფუძველზე.

ჩვენთვის მეტად დიდი მნიშვნელობა აქვს იმ კადრების გადაზადების საქმეს, რომელიც ამჟამად საპასუხისმგებლო ტექნიკურ თანამდებობაზე მუშაობს. საჭიროა ვიზრუნოთ დაწინაურებულთა ცოდნის შევსებისათვის, რომ მათ მუშაობის წარმოებისათვის მეტი პრაქტიკული ღირებულება ექნეს. ქალაქად პროფტექნიკური კურსების ქსელის გაფართოებასთან ერთად, რომელზედაც უმთავრესად სამეურნეო ორგანოებმა უნდა იზრუნონ, უმაღლესი ტექნიკური სასწავლებლები გადაყვანილ უნდა იქნას განუწყვეტელ სასწავლო წელსა და კვირაზე, რომ ტექნიკური სასწავლებელთა პროდუქცია 30—50-მდე. მალე ავიყვანოთ.

კადრების მომზადების საქმის წესიერი ორგანიზაციის დროს განსაკუთრებული ყურადღება უნდა მიექცეს საწარმოო განათლების რეფორმის საქმეს. დღემდე საწარმოო პრაქტიკა სტუდენტთა მომზადების საქმეში უმნიშვნელო როლს ასრულებდა, რადგანაც სამეურნეო ორგანიზაციები საწარმოო პრაქტიკას ფორმალური თვალთახრისით უცქეროდნენ. უმაღლეს და საშუალო ტექნიკური სასწავლებლების მუშაობის გაძლიერებისათვის აუცილებელია მათი მუშაობის შინაარსის გადასინჯვა იმ მიმართებით, რომ მათი სასწავლო გეგმე-

ბიდან ამოღებულ იქნას ისეთი საგნები, რომლებიც უმნიშვნელო როლს თამაშობს. სასწავლო გეგმების გადასინჯვა იმ თვალთსაზრისით უნდა მოხდეს, რომ მას აგორიული ცოდნის დონის შემოღება შედეგად არ გამოყვეს. განუწყვეტელი საწარმოო პრაქტიკა შეტანილ უნდა იქნას ტექნიკურ სასწავლებლების სასწავლო გეგმაში და პროგრამებში. აუცილებელია საწარმოო პრაქტიკის გაფართოება და მისი თვისობრივი მხარის გაუმჯობესება. იმ მიზნით, რომ თეორიული და პრაქტიკული მუშაობა შემოღებულ იქნას წარმოებითი აღზრდის საფუძველზე, განზრახულია წარმოება-სკოლის ორგანიზაცია, სადაც ცდის სახით კადრების მომზადება დაკავშირებული იქნება წარმოებაში მუდმივ მუშაობასთან.

ასეთი სახის სკოლას ჩვენი ქვეყნის სინამდვილისათვის დიდი მნიშვნელობა ექნება.

საქართველოს სინამდვილისათვის საწარმოო პრაქტიკის საკითხი უმაღლეს და საშუალო ტექნიკურ სასწავლებლებში მოგვარებულად არ არის.

პოლიტექნიკური ინსტიტუტის სტუდენტობის მხოლოდ უმნიშვნელო ნაწილი იგზავნებოდა ზამთრის საწარმოო პრაქტიკაზე. ტექნიკუმებში საწარმოო პრაქტიკა მეტად სუსტად არის დაყენებული. მათი საწარმოო პრაქტიკა უმთავრესად იმით ამოიწურება, რაც თვით ამა თუ იმ ტექნიკუმს მოეპოვება. მათ სასწავლებლის კედლების გარეშე გასვლას დღემდე ვერ ვხედავთ, რასაც უნდა მიექცეს შესაფერისი ყურადღება.

არა ნაკლებ მნიშვნელოვანია აგრონომიული ფაკულტეტის საწარმოო პრაქტიკა, რომელიც დღემდე მეტად მოისუსტებდა. ამიტომაც არის, რომ კურსდამთავრებულებს არ მოეპოვებათ შესაფერისი პრაქტიკული ცოდნა-ჩვევები. ხშირია შემთხვევები, სადაც აგროფაკულტეტის კურსდამთავრებულები სასოფლო-სამეურნეო ხასიათის სკოლებში სამუშაოდ გაგზავნის დროს ვერ ასრულებენ იმ ამოცანებს, რომელიც სკოლის წინაშეა დასმული. ეს გარემოება მით აიხსნება, რომ საწარმოო პრაქტიკის სისუსტესთან ერთად მოისუსტებს აგრონომების პედაგოგიური განათლება. მომავალში აუცილებელია ამ გარემოებასაც მიექცეს ყურადღება, რადგანაც სოფლის ახალგაზრდობის სკოლების ქსელის გაფართოება მოითხოვს არა ნაკლებ 450 აგრონომისა, რომელთაც წინასწარ უნდა მიექცეს პედაგოგიური განათლების მინიმუმი. ტექნიკურ სასწავლებელთა რეორგანიზაცია, ცუკას დადგენილების თანახმად, უნდა გატარდეს 1930—31 სასწავლო წლისათვის. საჭიროა ზოგიერთ ტექნიკურ სასწავლებელში სწავლების დრო

შემცირებულ იქნას 3 წლამდე. ამისდა მიხედვით უნდა გადაამუშავდეს სასწავლო გეგმები და პროგრამები. გეგმების გადასინჯვის დროს ყურადღება უნდა მიექცეს სასწავლო გეგმებში კონკრეტული ეკონომიკისა და ტექნიკის მარქსისტული ისტორიის შეტანას; რომელიც დღემდე მეტად მოისუსტებს. ამ პრინციპის თანახმად გადასინჯულ იქნას მრეწველობის და სოფლის მეურნეობის ეკონომიკის დარგში გამოცემული სავალდებულო სახელმძღვანელოები, სადაც ჯერ კიდევ არ არის მოცემული ცალკე საკითხების მარქსისტული ანალიზი.

ჩვენი სახალხო მეურნეობის განვითარების სწრაფი ტემპი მოითხოვს სათანადო სიმაღლეზე დაყენებულ იქნას **სამეცნიერო-საგამომკვლევო და პედაგოგიური კადრების მომზადება.**

მეცნიერულ-კვლევითი მუშაობის გაფართოებას დიდი მნიშვნელობა აქვს ახალგაზრდა ძალებიდან მეცნიერული მუშაკების მოსამზადებლად. ჩვენი სათანადო თეორიული მომზადებისა და პრაქტიკული გამოცდილების მქონე პედაგოგიური კადრები მეტად მცირეა. აუცილებელია ამ მხრივ განათლების კომისარიატმა გადასდგას პრაქტიკული ნაბიჯები და უმაღლეს პედაგოგიურ კვლევის ინსტიტუტში გაგზავნილ იქნას 30/31 წლისათვის 5 პედაგოგიური მუშაკი. სამეცნიერო კადრების გასაძლიერებლად ცეკას დადგენილებით „იმ პირთაგან, რომლებიც წელს დაამთავრებენ უმაღლეს ტექნიკურ სასწავლებლებს, გამოყოფილ უნდი იქნან მუშები და კომუნისტები არა ნაკლებ 300 კაცისა.

ჩვენი მრეწველობისა და სასოფლო მეურნეობის განვითარებისათვის დიდი მნიშვნელობა აქვს უცხოეთის ტექნიკური გამოცდილების გამოყენებას. ამ მიზნით ცენტრალური კომიტეტი წინადადებას იძლევა: „მიმდინარე წელს გადიდებულ იქნას უცხოეთში მუშაკების გაგზავნა (არა ნაკლებ 500 კაცისა). ამავე დროს საჭიროა უფრო ენერგიულად ჩამბულ იქნას ტექნიკურ-სამეურნეო და სამეცნიერო-საგამომკვლევო მუშაობაში თვალსაჩინო უცხოელი სპეციალისტები და მომარაგებულ იქნას მათი საუკეთესოდ გამოყენება, ნამდვილად უზრუნველყოფილ იქნას უცხოეთის ტექნიკური ლიტერატურის სისტემატიურად გამოწერა და როგორც უცხოელი სპეციალისტების ლექციების მოწყობა, ისე საბჭოთა სპეციალისტების მიერ ლექციების წაკითხვა უცხოეთის გამოცდილების შესახებ, აგრეთვე სტუდენტებისა და ახალგაზრდა სპეციალისტების მიერ უცხო ენების შესწავლა. ამავე დროს საჭიროა უმაღლეს სასწავლებელთა და უმაღლეს ტექნიკურ სასწავლებელთა ყველა ლა-

ბორატორიის სისტემატიური მიმართლება უცხოეთის სათანადო მოწყობილობით“.

ნოემბრის პლენუმმა ხაზი გაუსვა ხელმძღვანელობის რაციონალური ორგანიზაციის საკითხს. უმაღლეს ტექნიკურ სასწავლებელთა მართვა-გამგეობას გადაეცემა მთელი სასწავლებლის პედაგოგიური და ადმინისტრაციული ფუნქციები, ხოლო სტუდენტთა ორგანიზაციები განთავისუფლდებიან ამ მოვალეობის შესრულებისაგან. პლენუმის დადგენილების თანახმად სტუდენტთა პარტორგანიზაციები არ უნდა ერეოდნენ მართვა-გამგეობის წვრილმანებში და ადმინისტრაციის უშუალო განკარგულებაში. ამავე დროს „მართვა-გამგეობის არჩეულობა შეცვლილ იქნას (რექტორები, დეკანატები) ხელმძღვანელი ორგანოების მიერ სათანადო დანიშვნებით“.

ყველაფერი ეს მიმართულია იქითკენ, რომ სტუდენტთა ორგანიზაციები მათი საწარმოო განათლების დონის აწევის მიზნით განტვირთულ იქნას ადმინისტრაციული მუშაობისაგან და ტექნიკური სასწავლებლები გადაყვანილ იქნას ერთპიროვნულ მართველობაზე.

სპეციალისტების ახალი კადრების მომზადების საქმის წესიერი ორგანიზაციისათვის დიდი მნიშვნელობა აქვს საშუალო სასწავლებლების კურსდამთავრებულთა ცოდნის დონის აწევას. რა არის ამისათვის საჭირო? უპირველეს ყოვლისა, საშუალო სასწავლებლების (10-წლედები) უზრუნველყოფა მატერიალურად და შესაფერისი პედაგოგიური სკოლებით. ამავე დროს გადასინჯულ უნდა იქმნას 10-წლედების სოციალური შემადგენლობა, რომ მასში თავი მოვუყაროთ მუშების, უღარიბესი გლეხებისა და კოლმეურნეობაში გაერთიანებულთა შვილებს. მხოლოდ ამ ძირითადი გარდატეხის შემდეგ მეორე საფეხურის სკოლები შესძლებს ტექნიკურ სასწავლებლებისათვის საჭირო კადრის მომზადებას. ეს კიდევ საკმარისი არ არის. ახალი კადრების მომზადების საკითხთან დაკავშირებით უნდა მოვახდინოთ სპეციალური განხრების მნიშვნელოვანი დიფერენციაცია, რომელიც თავის მხრივ უნდა გამოიმდინარეობდეს რაიონის მეურნეობის განვითარების პერსპექტივებიდან, ამ მიმართებით უნდა გადასინჯოს 10-წლედების სასწავლო გეგმა და პროგრამები. განსაკუთრებული ყურადღება უნდა მიექცეს მოწაფეთა მატერიალური უზრუნველყოფის და მათთვის საერთო საცხოვრებლების მოწყობის საქმეს. საშუალო სასწავლებლებში მხოლოდ ძირითადი გარდატეხის შემდეგ შესაძლებელი გახდება კადრების მომზადებისათვის სისტემატიური მუშაობის წარმოება.

თავისი მუშაობის მიმართულება უნდა შესცვალოს სოფლის ახ. სკოლებმა, რადგანაც ამ სკოლებიდან ჩვენ უნდა მივიღოთ საბჭოთა და კოლექტიური მეურნეობისათვის საჭირო დაბალი კვალიფიკაციის მქონე კადრები. სოფლის ახალგაზრდობის სკოლებში მოწაფეთა სოციალური შერჩევის საქმეს შედარებით მეტი ყურადღება უნდა მიექცეს, რადგანაც ეს სკოლები „უნდა წარმოადგენდნენ იმ წყაროს, საიდანაც უნდა შეიყვანოს ღარიბი და საშუალო შეძლების ახალგაზრდობით სასოფლო-სამეურნეო ტექნიკუმები და უმაღლესი სასწავლებლები“ (ნოემბრის პლენუმის დადგენილება). უმაღლეს ტექნიკურ სასწავლებლებში „1000“-ის მივლინების პრაქტიკამ საესებით გაამართლა თავისი დანიშნულება. ამიტომ 30/31 სასწავლო წლისათვის უმაღლეს ტექნიკურ სასწავლებლებში მივლინებულ იქნება 2000 კაცი, 31/32 წელს — 3000 კაცი. სასოფლო-სამეურნეო უმაღლეს სასწავლებლებში ნავარაუდევია 1930 წელს გაიგზავნოს 1000, 1931 წელს კი 2000. ამ დადგენილების განსახორციელებლად საჭიროა წინასწარი მოსამზადებელი მუშაობის წარმოება.

კურსების რიცხვობრივი ზრდა მოითხოვს ყურადღება მიექცეს იმ სასწავლებელთა ყოველმხრივ მოწყობას, რადაც უნდა მომზადდნენ ეს კადრები. ამ მხრივ ბევრი რამ არის გასაკეთებელი. განსაკუთრებული ყურადღება უნდა მიექცეს უმაღლესი ტექნიკური სასწავლებლებისათვის საჭირო შენობების აგების საქმეს. უმაღლეს სასწავლებელთათვის საჭირო ფართობი მეტად არადაამკმაყოფილებელია. მაგალითად, ტფილისის პოლიტექნიკური ინსტიტუტის შენობა საჭირო ფართობის მხოლოდ 20 % შეიცავს. ასეთსავე მდგომარეობაშია სხვა უმაღლესი სასწავლებლები და ტექნიკუმები. ამ მდგომარეობის გამოსასწორებლად აუცილებელია სამეურნეო ორგანოების დაინტერესება და მათ მიერ სამრეწველო ფონდში მრეწველობის ანარჩებების თავის დროზე შეტანა, რომ პროფტექნიკური განათლებისათვის საჭირო თანხები თავის დროზე და რაციონალურად იხარჯებოდეს. ხშირად პროფტექნიკური განათლების ფონდი არ იხარჯება პირდაპირი დანიშნულებისამებრ, რაც აფერხებს დაწყებული მუშაობის თავის დროზე დამთავრებას.

კადრების მომზადებისათვის ზემოთაღნიშნული ღონისძიების განხორციელებასთან ერთად საჭიროა მრავალი სხვა გადაუდებელი საკითხის თავის დროზე მოგვარება. ასეთი საკითხთა რაგს ეკუთვნის სტუდენტების მატერიალურად უზრუნველყოფა (მათთვის საერთო საცხოვრებლების მოწყობა და სტიპენდიების გადიდება); განსაკუთრებით ეს უნდა ითქვას საქართველოს სტუდენტობის შესა-

ხებ; გარდა ამისა, საჭიროა მასწავლებელთა და პროფესორთა მატერიალური მდგომარეობის გაუმჯობესება, ტექნიკური ინტელიგენციის საზღვარგარეთ მივლინება, მათ შორის საზოგადოებრივ პოლიტიკურ რი მუშაობის გაძლიერება და სხვა.

როგორც ვხედავთ, კადრების მომზადების საკითხთან დაკავშირებით მეტად საპასუხისმგებლო და მნიშვნელოვანი საქმიანობის ჩატარებაც საჭიროა.

სპეციალისტების მომზადების საკითხის გარშემო უნდა დავრახმოთ მთელი საბჭოთა საზოგადოებრიობა, უნდა გავაძლიეროთ პროფესორის სამეცნიერო ძალებისა, სტუდენტობის და ყოველი განათლების მუშაკის აქტიური მონაწილეობა ტექნიკური განათლების რეორგანიზაციის საქმეში. დაუნდობელი ბრძოლა უნდა გამოვუცხადოთ ყველა იმათ, ვინც ილაშქრებს რეფორმის წინააღმდეგ და შემარიგებელ პოზიციას იჭერს რეაქციონურ პროფესორებთან. მხოლოდ სისტემატიური და სწრაფი ტემპით მუშაობით შეეძლებოდა იმ მეტად მნიშვნელოვანი ამოცანის დადებითად გადაჭრას, რომელსაც სახალხო მეურნეობის განვითარების პერსპექტივები აყენებს განათლების ორგანოების წინაშე.

სკოლის ასაკამდე აღზრდის ლაშქრობა.

სკოლის ასაკამდე აღზრდის ლაშქრობა, რომელიც საბჭოთა რუსეთის მაგალითით ამჟამათ საქართველოშიც დაიწყო, განათლების დარგში საერთოდ ყველა მუშაკისა და კერძოდ სკოლის ასაკამდე აღზრდის ხელმძღვანელთათვის მიმდინარე და მომავალი რამოდენიმე სასწავლო წლის განმავლობაში ყურადღების მთავარ ცენტრში უნდა მოექცეს.

მართლაც, ამ ლაშქრობას უდიდესი მნიშვნელობა აქვს იმ დიდო დამაბრკოლებელი მიზეზების, — სკოლის ასაკამდე აღზრდის დაწესებულებათა სიმცირის, — თავიდან ასაცილებლად, რომელიც ხელს უშლის სკოლის ასაკამდე აღზრდის დარგში მუშაობის ფართოდ გაშლას.

სკოლის ასაკამდე აღზრდის ლაშქრობის დანიშნულება არის სკოლის ასაკამდე აღზრდის დაწესებულებათა, — საბ. კერების, საბ. ბაღების, დღისა და საღამოს ოთახების, — ქსელის გაფართოება. ამ საქმეში პარტიული და საზოგადოებრივი ორგანიზაციების, მსხვილიწარმოებების, საბჭოთა და კოლმეურნეობისა და საერთოდ მთელი მშრომელი მოსახლეობის ჩაბმის საშუალებით.

რასაკვირველია, ეს საქმე მოკლე დროში არ მოგვარდება. ამიტომ ლაშქრობასაც ეძლევა არა კამპანიის ხასიათი, არამედ ხანგრძლივი მუშაობისათვის საჭირო ღონისძიების, რომლის წარმატებით გამოყენება დამოკიდებულია ლაშქრობაში მონაწილე ყოველი წევრის ენერგიულ და აქტიურ მუშაობასა და მათზე დაკისრებულ საქმის სრული პასუხისმგებლობის შეგნებაზე.

რატომ არის ასეთი მნიშვნელოვანი სკოლის ასაკამდე აღზრდის დაწესებულებათა ქსელის გაფართოების საკითხი.

საბჭოთა კავშირში არსებული საბ. ბალები და კერები ამ ასაკის ბავშთა (4 წლ.—8 წლამდე) მხოლოდ 0,58% აკმაყოფილებენ. საქართველოში ეს რიცხვი 1,7% აღწევს. ამრიგათ ჩვენ ვხედავთ, რომ ახალი თაობის წესიერად აღზრდისათვის ყველაზე უფრო პასუხსაგები და პედაგოგისათვის შედარებით უფრო ადვილად მისაწდომი ასაკი სწორეთ მიმართული აღზრდელობითი ზეგავლენის გარეშე რჩება.

ეს გარემოება მრავალი მხრით უდიდესი ზიანის მომტანია საბჭოთა სახელმწიფოსთვის.

მართლაც, საბ. ბალებისა და კერების გარეშე დარჩენილი ბავშვების უმრავლესობას ოჯახებში აღზრდის შესაფერი პირობები არ აქვს, ასე რომ ოჯახის ამარა მათი დატოვება მათ მოუვლელობასა და ხშირად უპატრონობასაც იწვევს, რაც დიდ საფრთხეს წარმოადგენს როგორც ბავშვების ჯანმრთელობის მდგომარეობის, ისე მათი ხასიათის საბოლოო შემუშავებისათვის.

სკოლაში შესვლის შემდეგაც ამნაირ პირობებში აღზრდილი ბავშვები უფრო ხშირად ვერ ახერხებენ სკოლის სამუშაოს წესიერად შესრულებას, დანარჩენ ამხანაგებს რჩებიან როგორც ცოდნაში, ისე საერთო სასკოლო და საზოგადოებრივ საქმიანობაში და მეორე წელს ერთსა და იმავე ჯგუფში დარჩენით ზედმეტ მძიმე ტვირთად აწვებიან სახელმწიფოს.

შემდეგ, დიდ უარყოფით მხარეს, რომელსაც სკოლის ასაკამდე აღზრდის დაწესებულებათა სიმცირე საბჭოთა სახელმწიფოებრივი ცხოვრებისათვის ქმნის, წარმოადგენს ის გარემოება, რომ მშრომელი მუშა და ლარიბ გლეხქალებს, რომელთა შვილები საბ. ბაღის გარეშე არიან დარჩენილი, გარდა იმისა, რომ მათი შვილები დედების მუშაობის დროს მოუვლელად რჩებიან, — საშუალება არ აქვთ თავისუფალ დროს საზოგადოებრივ საქმიანობაში მონაწილეობა მიიღონ და ამრიგათ თავისი წვლილი შეიტანონ სოციალისტურ მშენებლობაში.

არსებული მდგომარეობა, მაშასადამე, სახელმწიფოს წინაშე პირველ რიგში აყენებს საკითხს საბავშვო დაწესებულებების — საბ. პალების, კერების, დღისა და საღამოს ოთახების ქსელის გაფართოების შესახებ.

ჯერჯერობით მთელი საბჭოთა კავშირის და კერძოდ საბჭოთა საქართველოს ეკონომიური მდგომარეობა საშუალებას არ იძლევა, რომ ეს დიდი საქმე, რომელიც მთლიანად აუარებელ ხარჯებს მოითხოვს, მხოლოდ სახელმწიფოს ნივთიერი საშუალებით მოგვარდეს.

საჭიროა მშრომელმა მოსახლეობამ, რომელიც უშუალოდ განიცდის საბ. კერებისა და ბალების სიმცირით გამოწვეულ გაჭირვებას და რომელიც ამის გამო თვითონ არის განსაკუთრებით დაინტერესებული ამ დაწესებულებათა ქსელის გაფართოების საკითხით, აქტიური მონაწილეობა მიიღოს სკოლის ასაკამდე აღზრდის ლაშქრობაში და ყოველ მხრივ, სისტემატიურად, ხელი შეუწყოს მის წარმატებით ჩატარებას.

ვისთვის უნდა გაიხსნას პირველ რიგში სკოლის ასაკამდე აღზრდის დაწესებულებები?

ჩვენ ზევით ვთქვით, თუ რა დიდი მნიშვნელობა აქვს მათ მუშა და გლეხი ქალებისათვის.

აქედან ცხადია, რომ ახალი საბავშვო დაწესებულებებით, საბ. კერებით, ბალებითა და დღისა და ღამის ოთახებით, პირველათ დაკმაყოფილებული უნდა იყვნენ მთელი 100% ის ქარხანა-წარმოებები, რომლებშიც უმთავრესად ქალები არიან ჩაბმული.

სოფლად უპირატესობა უნდა მიეცეს საბჭოთა და კოლმეურნეობებს, როგორც ჩვენი სასოფლო-მეურნეობისა და სოფლის ყოფაცხოვრების ახალ, სოციალისტურ ნიადაგზე გარდაქმნილ უჯრედებს, რომელთა მუშაობაში განსაკუთრებული როლი გლეხმა ქალებმა უნდა ითამაშონ. კოლმეურნეობებში შეკავშირებული გლეხობისათვის მაინც, განსაკუთრებით გლეხი ქალებისათვის, უდიდესი მნიშვნელობა ეძლევა სკოლის ასაკამდე აღზრდის დაწესებულებებს, როგორც ერთ-ერთ კულტურულ კერას, რომლის საშუალებით ჩვენს ჩამორჩენილ მშრომელ გლეხობაში ახალი ყოფა-ცხოვრების ელემენტები იჭრება. ქალაქებში, — გარდა ფაბრიკა-ქარხნებისა, ყოველი მსხვილი ორგანიზაციის, — როგორც არის, მაგალითად, კოოპერატიული დაწესებულებები, საბინაო ამხანაგობები და სხვა — უშუალო ინტერესს წარმოადგენს თავის ხარჯზე სკოლის ასაკამდე აღზრდის დაწესებულებათა, — იქნება ეს პრიმიტივები, თუ ნორმალური ტიპის საბ. ბალები და კერები, — ქსელის გაფართოება.

ქსელის გაფართოების საკითხთან ერთად წინასწარ უნდა იქნეს გათვალისწინებული ახლად გასახსნელ დაწესებულებათა ტიპის საკითხებიც.

ცხადია, მუშა-ქალების ბავშებისათვის ფაბრიკა-ქარხნებთან უნდა მოეწყოს საბ. კერები, სადაც მუშაობა იწარმოებს მთელი იმ საათების განმავლობაში, რომლებსაც მუშა-ქალები წარმოებაში მუშაობას ანდომებენ, ე. ი. 8—10 საათს, და სალამოს ოთახები იმ მიზნით, რომ თავისუფალ დროს მუშა-ქალებს საშუალება მიეცეთ საზოგადოებრივ საქმიანობაში მონაწილეობა მიიღონ.

საბჭოთა და კოლმეურნეობებთან უფრო მიზანშეწონილია საბ. კერის გახსნა, ერთი მხრით იმისთვის, რომ მეურნეობაში ჩაბმულ გლეხ ქალებს შინ მიტოვებულ ბავშვებზე ზრუნვა არ დასჭირდეთ იმ დროის განმავლობაში, სანამ ისინი მუშაობენ; მეორე მხრით, რაც უფრო ხანგრძლივად დარჩებიან გლეხის ბავშვები საბ. კერაში, მით უფრო ადვილი იქნება მათში საერთო კულტურული და კოლექტიური ჩვევების განმტკიცება, რაც ბავშვების საშუალებით შემდეგ გლეხების ოჯახებში ფეხს იკიდებს.

ზაფხულში, როდესაც კოლმეურნეობების წევრები მთელი შემადგენლობით, როგორც ვაჟები, ისე ქალები, დიდიდან სალამომდე სამეურნეო მუშაობას ეწევიან, საბავშვო კერებს მოუხდებათ თითქმის მთელი დღის განმავლობაში, 10—12 საათს,—მუშაობა, რომ ნამდვილი დახმარება აღმოუჩინონ ოჯახიდან სამუშაოთ გასულ გლეხ ქალებს.

დანარჩენი მშრომელი მოსახლეობისათვის სოფლად და ქალაქად, შესაძლებელია საბ. კერებთან და ბალებთან ერთად გაიხსნას აგრეთვე პრიმიტივეებიც (უფრო მარტივი, პრიმიტიულათ მოწყობილი საბ. ბაღი), რომ მოვლისა და აღმზრდელობის ზეგავლენას საგნებით მოკლებული ბავშვები ყოველდღე, რამდენიმე საათის განმავლობაში მაინც ოჯახთან შედარებით უკეთეს პირობებში იყვნენ ჩაყენებული.

სკოლის ასაკამდე აღზრდის დაწესებულებათა ტიპის ამორჩევის საკითხი ყოველ ცალკე შემთხვევაში, რასაკვირველია, დამოკიდებულია ადგილობრივ პირობებსა და ნივთიერ საშუალებებზე, რაც დაწვრილებით უნდა იქნას აღრიცხული სკოლის ასაკამდე აღზრდის ლაშქრობის ჩატარების პროცესში.

სკოლის ასაკამდე აღზრდის ლაშქრობის ჩასატარებლად რესპუბლიკის მასშტაბით არჩეულია ცენტრალური შტაბი, რომლებშიც შედიან გან. სახ. კომისარიატის, მსხვილი წარმოებებისა და პარტიულ

და საზოგადოებრივი ორგანოების წარმომადგენლები. ცენტრალური შტაბი ხელმძღვანელობას გაუწევს ლაშქრობის ჩატარებას ადგილებზე. სადაც აგრეთვე ცენტრის მსგავსად უნდა ჩამოყალიბდეს ლაშქრობის შტაბი,

შტაბის მთელი მუშაობა ადგილებზე იქით უნდა იყოს მიმართული, რომ მშრომელი მოსახლეობის ფართო ფენებმა უშუალო მონაწილეობა მიიღონ შტაბის მონაწილეობაში (სკოლის ასაკამდე აღზრდის ახალ დაწესებულებათა შესაქმნელად საჭირო თანხების გამონახვა, მოსახლეობაში პროპაგანდის გაწევა, სკოლის ასაკამდე ბავშვების რაოდენობის აღრიცხვა და იმ პუნქტების გამოყოფა, სადაც აუცილებელი იქნება საბ. ბაღების გახსნა, საჭირო ბინების გამონახვა და ავეჯის და დიდაქტიური მასალის დამზადება და სხვა და სხვა).

განათლების დარგში ყოველ მუშაკს და კერძოთ სკოლის ასაკამდე აღზრდის ყოველ ხელმძღვანელს განსაკუთრებით ევალება სკოლის ასაკამდე აღზრდის ლაშქრობაში უშუალოდ ჩაებან და სიტყვით და საქმით ყოველგვარი დახმარება გაუწიონ მის წარმატებით ჩატარებას როგორც ცენტრში, ისე ადგილებზე.

კ. ჩხატოვანი

გავაძლიეროთ საბიბლიოთეკო მუშაობა.

საბიბლიოთეკო ლაშქრობის გამო

მოსახლეობის ზოგადი კულტურული დონის ამაღლება დიადი სოციალისტური მშენებლობის განხორციელების აუცილებელი პირობაა. კულტურული დონის ამაღლებაში უდიდესი მნიშვნელობა აქვს წიგნს. წიგნის რაციონალურად სარგებლობა და მიწოდება მშრომელთა ფართო ფენებისადმი დღევანდელი აქტუალური და გადაუდებელი ამოცანაა. ამოცანასთან დაკავშირებით საბიბლიოთეკო ქსელს გადამჭრელი ფაქტორის როლი ეკუთვნება, რადგანაც ის წიგნის კოლექტიურად სარგებლობის ძირითადი უჯრედია.

მასიური პოლიტიკური წიგნის მიწოდებით ბიბლიოთეკამ დახმარება უნდა გაუწიოს მუშათა და მშრომელი გლეხობის ფართო მასებს. ჩვენი სოციალისტური მშენებლობის ლენინურად ათვისების და გაგების საქმეს. უნდა დარაზმოს მასები ძირითად პოლიტიკურ, სამეურნეო და კულტურულ საკითხთა ირგვლივ.

მასიური საწარმოო წიგნის მიწოდებით ბიბლიოთეკა უნდა აი-
არალებდეს მუშებს ცოდნით და გამოცდილებით მრეწველობის რა-
ციონალიზაციისა და შრომის ნაყოფის აწვევისათვის; სასოფლო სამე-
ურნეო კოოპერატიული და კოლექტივიზაციის შინაარსის ლიტერა-
ტურის მიწოდებით ბიბლიოთეკებმა ხელი უნდა შეუწყონ მოსავლია-
ნობის გადიდებას და წვრილი ინდივიდუალური გლეხური მეურნეო-
ბის მსხვილ განსაზოგადოებულ მეურნეობაში გადაყვანის საქმეს. ასე-
თია, მოკლედ, ბიბლიოთეკების წინაშე მდგომი ამოცანები. მაგრამ
ბიბლიოთეკების ფაქტიური მდგომარეობა საქართველოში არ შეეფე-
რება მის წინაშე წამოჭრილ ამოცანებს: ჩვენს საბიბლიოთეკო ფრონტს
სისუსტე და ჩამორჩენილობა ახასიათებს.

წიგნის ფონდის სიმცირე, დაძველებულ გამოუსადეგარ წიგნთა
სიმრავლე, ტექნიკური მოუწყობლობა, მუშაკთა დაბალი კვალიფიკა-
ცია, — აი ჩვენი საბიბლიოთეკო ქსელის ზოგადი სახე.

მთავარი მიზეზი ასეთი მდგომარეობისა ბიბლიოთეკების და
ქობ-სამკითხველოების მატერიალური ბაზის უქონლობაში უნდა ვე-
ძიოთ. ის მცირე და ხშირი უმნიშვნელო თანხები, რომლებიც ბიბ-
ლიოთეკებს ბიუჯეტით ეძლევა, ოდნავადაც ვერ აკმაყოფილებს მო-
თხოვნილებას, რაც საბიბლიოთეკო მუშაობას ხელს უშლის და მისი
მოქმედების არეს ძალზე ზღუდავს.

საკიროა უმოკლეს ვადაში საბიბლიოთეკო მუშაობის გადახა-
ლისება და გაცხოველება, აუცილებელია ამ მიმართებით ძირეული
გარდატეხის მოხდენა, ეს კი შესაძლებელია იმ შემთხვევაში, თუ
გაშლილი იქნება ფართო საზოგადოებრივი მოძრაობა საბიბლიოთე-
კო საქმის ირგვლივ. ამ მიზნით, უმაღლეს ორგანოთა დადგენილე-
ბით, 15 ნოემბრიდან 15 იანვრამდე გადაწყვეტილია საბიბლიოთეკო
ლაშქრობის ჩატარება მთელს რესპუბლიკაში.

ბიბლაშქრობა მიმდინარეობს ლოზუნგით „წიგნი მასებს“. ბიბ-
ლაშქრობის ძირითადი ამოცანაა ბიბლიოთეკებში ფართო საზოგა-
დოებრივობის მოზიდვა და ბიბლიოთეკათა სოციალისტური მშენებ-
ლობის აქტიურ მონაწილეებად გარდაქმნა.

ლაშქრობის შედეგად უნდა მივიღოთ: ბიბლიოთეკების მუშაო-
ბის ხარისხობრივი ზრდა. პოლიტიკური, საწარმოო და სასოფ-
ლო-სამეურნეო წიგნების სოციალურად ძვირფასი ფენებისადმი მიწო-
დების საქმის გაფართოება, ახალი ბიბლიოთეკების დაარსება, ბიბ-
ლიოთეკათა წიგნების ფონდის საგრძნობი შევსება და სხვა. საბიბ-
ლიოთეკო ლაშქრობის მამოძრავებელი ძალებია: პარტია, პროფკავ-

შირები, კოოპერაცია, სახელგამი და სხვადასხვა ნებაყოფლობითი ორგანიზაცია.

დასახელებულ ორგანიზაციათა მონაწილეობა ბიბლაშქრობაში შემდეგში უნდა გამოიხატოს: ა) პირდაპირი ანარქიციებით ბიბლიოთეკათა ნივთიერ საშუალებათა გაძლიერება, კოოპერატიულ დასაწყისზე ბიბლიოთეკათა დაარსება, ბიბლიოთეკათა შევსება სათანადო ლიტერატურით; ბ) წიგნის წაწევისა და მიწოდების საქმის ორგანიზაცია და სხვა. ორგანიზაციათა გარდა ლაშქრობაში ჩაბმულ უნდა იქნან ფართო მასები. წიგნების მიწოდების და ბიბლიოთეკებისათვის ნივთიერი და ტექნიკური დახმარების საქმეში მასებს შეუძლიათ უდიდესი და გადამჭრელი როლის თამაში. ბიბლიოთეკათა ირგვლივ მასების დარაზმვას მაქსიმალურის ყურადღებით უნდა მოვეპყროთ, საჭიროა მასების ამოძრავება და მათი ყურადღებისა და ენერჯის მობილიზაცია ამ ამოცანის ირგვლივ. მასების ინიციატივა და შემოქმედება თვით აღმოაჩენს ახალ გზებს საბიბლიოთეკო საქმის დასახმარებლად. თითოეულ ბიბლიოთეკასთან დაარსებულ უნდა იქნას საბჭო. საბჭოს მთავარი ამოცანაა—მკითხველი მასის ორგანიზაცია და მისთვის უკეთესი სამსახურის გაწევა: მუშების, მუშა-ქალების, მოჯამაგირეთა, ღარიბი და საშუალო გლეხობის, ახალგაზრდობის კულტურულ მოთხოვნილებათა პირველ რიგში დაკმაყოფილება. დასახულ ამოცანათა რეალიზაციისა და მისთვის პოლიტიკური შინაარსის მიცემას მიზნით ბიბლიოთეკებმა ფართოდ უნდა გაშალონ ურთიერთ სოციალისტური შეჯიბრი. უნდა გვახსოვდეს, რომ ბიბლაშქრობა არის ბიბლიოთეკათა მუშაობის ახალი მეთოდი, და არა დაკვრითი კამპანია.

თითოეული მუშა, კომკავშირელი, სოფლის აქტივისტი ბიბლიოთეკისათვის დახმარების და წიგნის რაციონალურად გამოყენების საქმეს უნდა სთვლიდეს თავის საზოგადოებრივ ვალდებულებად.

გავამაგროთ და გავაძლიეროთ ბიბლიოთეკები!

გავადილოთ ბიბლიოთეკათა წიგნების ფონდი!

მოვიზიდოთ და ჩავაბათ ბიბლიოთეკებში მუშები, მუშა-ქალები, მოჯამაგირეები, ღარიბები, კოლმეურნეობათა წევრები, ყველა მშრომელი!

გავხადოთ ბიბლიოთეკები სოციალისტური მშენებლობის აქტიური მონაწილეები!

6. პანიკაჟი

მეტი უზრადლება მოწაფეთა სასკოლო კოოპერატივებს.

საკითხის დასმის წესით

კოოპ-წრეების, კოოპ-ლიტერატურის გავრცელების, კოოპ-თათბირების და კოოპ-კურსების მუშაობისა და მასაში კოოპერატიული იდეოლოგიის გავრცელების დარგში დიდი მნიშვნელობა აქვს მოწაფეთა სასკოლო კოოპერატივებს. ლენინი მასაში წერაკითხვის უცოდინარობის მოსპობას საკმაოდ არ სცნობდა სოციალისტური ცხოვრების მოწყობის წინასწარ პირობად, მას აგრეთვე საჭიროდ მიაჩნდა ამასთან ერთად მასაში კოოპერატიული იდეოლოგიის, ცხოვრების და შეგნების გადატანა-გავრცელება, რომ ჩვენი მასა წინასწარ მოგვემზადებია „სოციალიზმში ორივე ფეხით გადასასვლელად.“

სკოლა, როგორც ვიცით, მასიური ორგანიზაციაა, რომელიც თავის კედლებში აერთიანებს ასობით და ათასობით მოსწავლე ახალგაზრდობას. ამ მოსაზრებით, კოოპერატიული იდეოლოგიისა და ცხოვრების მნიშვნელობის გადატანა მასებში უნდა დავიწყოთ სკოლებიდან, რადგანაც მოსახლეობის მუშური ფენების დიდი უმრავლესობა თავმოყრილი. სობჟოთა სკოლებში (ოთხწლედები, შვიდწლედები, ათწლედები, ტექნიკუმები და სხვ.) აქა-იქ ვხედავთ სასკოლო კოოპერატივებს, ზოგან კი სულ არ არსებობს. გასაბჭოებიდან დღემდე ეს საკითხი მთელი კონკრეტულობით და სერიოზულობით ჩვენს კოოპერატიულ ორგანიზაციებში არ დასმულა (თუ როგორ უნდა იყოს მოწყობილი მისი ორგანიზაცია და მუშაობის მეთოდები სკოლის ფარგლებში). კოოპ-მომუშავეების კადრი რომ შევსებული იქნეს და აგრეთვე მასა მომზადებულ იქნეს კოოპერატიული ცხოვრებისათვის, ამისათვის ჩვენი განათლების ორგანოები ზოგ ათწლედებს აძლევენ კოოპ-განხრას, ხსნიან კოოპერატიულ ტექნიკუმებს და კოოპ-კურსებს.

კოოპერატიული იდეოლოგიის გავრცელების დარგში ყველაზე მეტ შედეგებს მოგვცემდა სასკოლო კოოპერატივების ქსელის გაფართოება ჩვენს შრომის სკოლებში და მათი ხელმძღვანელობის საკითხის მოწესრიგება. ტფილისის შრ. სკოლების სასკოლო კოოპერატივების მაგალითები საბაბს გვაძლევს აღვნიშნოთ, რომ საქმე სრულებით მოგვარებული არ არის. თუ კი სასკოლო კოოპერატივების არსებობა სკოლაში სასურველია და თანაც აუცილებელი, მათ აუცი-

ლებლად სამეურნეო ერთეულის ხასიათი უნდა ჰქონდეს და აკმაყოფილებდეს მათზე დაკისრებულ ამოცანებს. პირიქით, ინსტრუქტაჟის, ხელმძღვანელობის და კრედიტის გარეშე ასეთი სამეურნეო ერთეულების არსებობა სკოლებში შეუძლებელია. ჩვენს ხელთ არ არის ოფიციალური ცნობები თუ რა მდგომარეობაა ამ მხრივ მაზრების შრომის სკოლებში. ტფილისში ხელმძღვანელობის გარეშე მყოფმა სასკოლო კოოპერატივებმა მარცხი იგემეს. მართალია, სასკოლო კოოპერატივებს მოწაფეებთან ერთად პედ-საბჭოს მიერ გამოყოფილი მასწავლებლები ხელმძღვანელობენ, მაგრამ საქმეს ეს კიდევ არ შევლის. საერთოდ, მუშაობის მეთოდების, სამეურნეო ამოცანების, ანგარიშ-წარმოების და სხვა ასეთი მტკივნეული საკითხების მოუგვარებლობის გამო ხშირად სამეურნეო მოქმედება ამ პატარა, მაგრამ დიდმნიშვნელოვან წამოწყებებში სწორ საფუძვლებზე არ დგას. ამ გარემოებას ყველაზე მეტი ყურადღება უნდა მიექცეს, რადგანაც სწორი ანგარიშ-წარმოება მოწაფეთა კოოპერატივებს კარგ ღონეზე აყენებს და, გარდა ამისა, ახალგაზრდობა მასწავლებლის დახმარებით პრაქტიკულად ეჩვევა კოოპერატიულ ანგარიშ-წარმოებას და ვაჭრობას.

თუ მსჯელობის საგნად პაის და საწვერო გამოსაღებს გავხდით, უმეტეს შემთხვევაში დავინახავთ კოოპერატიული პრინციპების უხეშად დარღვევას. სასკოლო კოოპერატივების ხელმძღვანელები პაის და საწვერო გადასახადს სრულებითაც არ აქცევენ ყურადღებას. ზოგ სკოლებში ასეთი მუშაობა ნაწარმოებია, ხოლო უდიდესი ნაწილი მოწაფეებისა სასკოლო კოოპერატივის პაისა და წვერობის გარეშეა. ამიტომაც ეს საკითხი თავისებურ დაღს ასვამს კოოპ-იდეოლოგიურად ახალგაზრდობის აღზრდის საკითხს. ამასთან დაკავშირებით, დღესდღეობით, საკითხი მთელი სიგრძე-სიგანით დგას ჩვენს წინაშე და მოითხოვს მოწესრიგებას საკითხი წიგნით ვაჭრობის შესახებ.

უდიდესი პროცენტი მასისა, რომელსაც წიგნი ყოველდღიურად ესაჭიროება, — ეს არის მოწაფეობა და სკოლა. ამ მხრივ სასკოლო კოოპერატივების მონაწილეობა წიგნით ვაჭრობის დარგში სრულებითაც არ ჩანს. ერთად-ერთი წყარო, რომლითაც ტფილისის შრ. სკოლების სასკ. კოოპერატივები წიგნებსა და სასწავლო ნივთებს იძენდნენ და აწოდებდნენ მოწაფეებს, იყო კრედიტი და ტფილისის მუშკოოპის მარკების სისტემა. ტფილისის მუშკოოპს სათანადო ხელშეკრულება ჰქონდა დადებული განათ. განყოფილებასთან და ამის მიხედვით სასკოლო კოოპერატივები მოქმედობდნენ. ამ უკანასკნელ ხანებში ტფილისის მუშკოოპმა შეწყვიტა მარკების და კრედიტის გაცემა სასკოლო კო-

კოოპერატივებზე, რამაც სასწავლო ნივთების მიწოდება - გასაღების დარგში დიდად შეუშალა ხელი სასკოლო კოოპერატივებს. რადგანაც სასკოლო კოოპერატივებს წიგნების შესყიდვისათვის საჭირო თანხები არ გააჩნდათ, ამიტომ მათი მუშაობა დღემდე რამდენიმე რვეულის და სხვა ასეთის შექენა-გასაღებით ამოიწურებოდა, რაც ძლიერ ცუდ შთაბეჭდილებას სტოვებს მოწაფეობაზე. ეს მუშკოოპისა და განათლების განყოფილების ყოვლად დაუშვებელი მოქმედებაა. საჭირო იყო წინასწარ მოლაპარაკება ამ ორ ორგანოს შორის და სათანადო ხელშეკრულების დადება, რითაც ყოველგვარ გაუგებრობას დროზე მოეღებოდა ბოლო.

სასკოლო კოოპერატივების არსებობა სკოლებში ყველაზე მეტად მით არის მნიშვნელოვანი, რომ ისინი თავისი „მოგების“ ნაწილიდან დახმარებას უწევენ სკოლას როგორც სასწავლო ნივთებით, ისე ცხელი საუზმით. მაგრამ ვინაიდან წელს სასკოლო კოოპერატივების სამეურნეო მოქმედება კრედიტის უქონლობის გამო ძალზე შეიკვეცა, ამიტომ ისინი წელს უღარიბეს მოწაფეობას იმდენ დახმარებას ვერ გაუწევენ, როგორც წინა წელს.

ხელმძღვანელი ორგანოების არჩევის დარგში ზოგ სკოლებში მოწაფეთა საერთო კრების მიერ არჩეული გამგეობა კი არ განაგებს კოოპერატივის საქმიანობას, არამედ პედ-საბჭოს ან სკოლაში არსებულ რომელიმე ორგანიზაციის მიერ „დანიშნული“ პირი; მას ხელმძღვანელობას უწევს ერთ-ერთი მასწავლებელი, გადის წელიწადი და მოწაფეებმა არ იციან, თუ რას ნიშნავს სასკოლო კოოპერატივები და რა ამოცანები აქვთ მათ დასახული. მუშაობის ეს მეთოდი ყოვლად მიუღებელი და დაუშვებელია ერთი მხრივ, ხოლო მეორე მხრივ აქ კოოპერატიული იდეოლოგია, მისი ორგანიზაციული წყობა და მართვა-გამგეობის ფორმები ახალგაზრდობის თვალში იჩრდილება. საერთოდ, კოოპერატიული შეგნების მასაში შეტანას დიდად შეუწყობს ხელს სასკოლო კოოპერატივების კარგ დონეზე დაყენება. ჩვენი სკოლები ამ მხრივ მთელ რიგ გადამჭრელ ღონისძიებებს ისახვენ, სოც. შეჯიბრში შეაქვთ სასკოლო კოოპ. მუშაობის სათანადო დონეზე დაყენების საკითხი და სხვა, მაგრამ ეს საკმაო როდია. საჭიროა სკოლის ამ მუშაობას ჩვენმა კოოპერატიულმა ორგანიზაციებმაც მიაქციონ ყურადღება და სათანადო დონეზე დააყენონ მუშაობა, მათი გამოცდილება გადაიტანონ სასკოლო კოოპერატივების ცხოვრებაში, დაეხმარონ მათ ინსტრუქტაჟის, ანგარიშ-წარმოების და ხელმძღვანელობის დარგში. რომ მუშაობა სათანადო დონეზე იქნეს დაყენებული და არ ასცდეს იმ ხაზს, რომელიც ლენინმა მოგვცა

თავის კოოპერატიულ გეგმაში კოოპერატიული განათლების შესახებ, პედაგოგთა და კოოპ-ხელმძღვანელთა სადღეისო პრაქტიკულ მნიშვნელობის საკითხად უნდა დაისვას ეს საკითხი და უმთავრესად მსჯელობის საგნად უნდა გახდეს შემდეგი კითხვები, რომელნიც ასე უნდა იქნან მოგვარებული:

1. სასკოლო კოოპერატივების მუშაობას მეტი ყურადღება უნდა მიექცეს სკოლის პედ-პერსონალისა და კოოპ-ორგანიზაციათა მიერ;
2. ირჩეოდეს მოწაფეთა საერთო კრებებზე კოოპერატიული გამგეობა, საბჭო, სარევიზიო კომისია, ნაწილდებოდეს გამგეობის წევრებს შორის მუშაობის ფუნქციები და რიგ-რიგობით იცვლებოდნენ მოწაფე ნოქრები გამსაღებელი წერტიდან, რაც გაუადვილებს მოწაფეობას ვაჭრობის ორგანიზაციისა და ტექნიკის პრაქტიკულად შესწავლას;
3. მოწაფეთა სართო კრების მიერ და მისი მოთხოვნით ტრიმესტრის მიხედვით ხდებოდეს გამგეობის გადარჩევები, მოხსენებები განვლილი მუშაობის შესახებ და სხვა;
4. პედ-საბჭოს მიერ გამოყოფილი მასწავლებელი აცნობდეს პედ-თათბირს სასკოლო კოოპერატივის მდგომარეობას და მოქმედების შედეგებს;
5. სასურველია სასკოლო კოოპერატივების მიერ გახსნილ იქნეს მოწაფეთათვის თბილი საუზმის (ჩაი, პური, ყველი, კარაქი, მაწონი და სხვ.) მიმწოდებელი წერტილი (შეთანხმება მიხწეულ იქნეს სკოლის დამხმარე საბჭოსთან).
6. მოწესრიგებულ იქნეს ინსტრუქტაჟის საკითხი და კოოპ-ინსტრუქტორს დაევალოს კოოპერატიული ორგანიზაციების მიერ სასკოლო კოოპერატივებში ინსტრუქტაჟის გატარება და მოწაფეებთან საუბრების ჩატარება კოოპერატიული ცხოვრების უპირატესობაზე, ლენინის კოოპერატიულ გეგმაზე და სხვ.;
7. მოწესრიგებულ იქნეს კრედიტის მიწოდების საკითხი, დადებულ იქნეს მათთან ხელშეკრულება და გეგმიანად წარმოებდეს სასწავლო ნივთების მიწოდება-გასაღების საქმე;
8. მიექცეს კოოპ-ინსტრუქტორის მიერ და სკოლის პედ-პერსონალის მიერ სერიოზული ყურადღება სასკოლო კოოპერატივებში ანგარიშ-წარმოების საკითხს და რიგრიგობით მოწაფეობა ეჩვეოდეს კომერციული ცოდნის შეძენის მიზნით სასკოლო კოოპერატივებში პრაქტიკულ მუშაობას;
9. სათანადო დონეზე იქნეს დაყენებული საქმე სასკოლო კოოპერატივებში წიგნით ვაჭრობის დარგში და მასთან ამ საკითხს

სახელგამის მიერ მიეცეს გეგმიანი ხასიათი — უკეთესია სკოლების მიმაგრება სახელგამის რომელიმე მალაზიაზე ან შენაერთზე, საიდანაც მიიღებს ყოველგვარ ნივთს;

10. სათანადო დონეზე იქნეს დაყენებული და მოგვარებული საპაიო და საწვევო გადასახადის საკითხი და აგრეთვე სასკოლო კოოპერატივების მიერ პედ-პერსონალის და სკოლაში არსებულ სხვა ორგანიზაციათა დახმარებით მოწესრიგდეს სასწავლო ნივთებით და თბილი საუზმის მიწოდებით ულარიბეს მოწაფეთათვის დახმარების აღმოჩენის საკითხი;

11. სოციალისტურ შეჯიბრში მეტი დრო და მონდომება მიხმარდეს სასკოლო კოოპერატივების მუშაობის სათანადო დონეზე დაყენებას, როგორც სოციალისტური ცხოვრების მოწყობის ერთადერთ და უუმნიშვნელოვანეს ფაქტორს.

12. სასურველია ჩვენმა პედაგოგებმა და კოოპერატიულმა მუშაკებმა აღნიშნონ, იქონიონ ამ საკითხზე მსჯელობა აზრთა გაცვლა-გამოცვლა, მუშაობის უკეთეს საფუძველზე დაყენების მიზნით.

ბ. ღიღიჴვილი

შრომის პრინციპისათვის ჩვენს ზოგადი განათლების სკოლებში.

II

ვიდრე სასკოლო შრომის პრაქტიკულ და კონკრეტულ საკითხებს შევეხებით (იხ. 1928—29 წლის „ახ. სკოლისაკენ“, № 3.), საჭიროდ მიგვაჩნია სასკოლო შრომა, როგორც პრობლემა, ზოგადად გავაშუქოთ სოციოლოგიური თვალსაზრისით; საყურადღებოა, რომ თანამედროვე რთული სამეურნეო ცხოვრების პირობებში მწარმოებლის მექანიკური, მონური შრომის როლი თანდათან იკვეცება და მის ადგილს იჭერს ავტომატიური მანქანა, რომელსაც მართავს და ხელმძღვანელობს ადამიანის შეგნებული შრომა, ასე რომ უმაღლესი წარმოების მატერიალური ორგანიზაცია ბუნებრივად თხოულობს უაღრესად ინტელექტუალურ ორგანიზაციას და მუშა-ადამიანისაგან ნაცვლად ვიწრო სპეციალობის, ხელოსნური შრომის და შიშველი პრაქტიციზმისა, ინტელიგენტურ შრომას მოითხოვს. ეს უკანასკნელი კი წარმოუდგენელია, თუ ადამიანი არ იქნა შეიარაღებული მტკიცე საერთო განათლებით (პოლიტექნიკური ცოდნით) და ჩვევებით.

პოლიტექნიკური ცოდნა-ჩვევანი, პირველად ყოვლისა, მთავარი წინა პირობაა, რომ ტექნიკა-ხელოვნების განვითარების ტემპი უფრო სწრაფი ნაბიჯით წავიდეს წინ და თვით მწარმოებელი ადამიანიც გზა და გზა შეეგუოს მანქანათა კონსტრუქციის სახეცვლას, რასაც ის განიცდის ინდუსტრიალური წარმოების პერიოდში და საერთოდ არ ჩამორჩეს ცხოვრების იმ შეუჩერებელ მიმდინარეობას, რომელიც უფრო და უფრო მაღალი სამეურნეო და სულიერი კულტურისაკენ და მასთან თვით ადამიანის მექანიკურ, ბატრაკული შრომის განთავისუფლებისაკენ მიისწრაფვის.

წარმოება-ხელოვნების მაღალი სტრუქტურის პროგრესი თუ ერთის მხრით წარმოების ქსელთა იარაღთა და მუშა-ხელთა კონცენტრაცია-კოლექტივიზაციისაკენ მიისწრაფვის, მეორე მხრით ის მიმართულია მწარმოებლის ინტელექტუალიზაციისაკენ და თუ პირველი მათგანი სოციალისტურ დაგროვებათა მატერიალურ ბაზას წარმოადგენს, მეორე — ამ სოციალისტურ დაგროვებათა მარაგის იდეურ მასალა-დასაყრდენს შეიცავს; რამდენადაც ძლიერია ადამიანის შემოქმედებითი შეგნებითი შრომა მასიურად, იმდენად მოცემულია სოციალისტური სექტორის ზრდის, თანდათან მისი ჩამოყალიბება-განმტკიცების და საბოლოოდ გამარჯვების შესაძლებლობა. აქედან მოკლე დასკვნა: თანამედროვე შრეწველობის პირობებში შრომის ტექნიკისა და მშრომელთა შეგნების სინთეზის გარეშე შეუძლებელია როგორც მაღალი ინდუსტრიის „ნორმალური“ პროგრესი, ისე სოციალიზმის საბოლოო განხორციელებაც.

„ნორმალური“ წინწკლებში იმიტომ ჩავსვით, რომ ამ ტექნიკა-ხელოვნების პროგრესს, მის ბუნებრივ მიდრეკილება-მისწრაფებას წინ ეღობება ევროპის თუ ამერიკის ქვეყნების კაპიტალისტური რეჟიმი და სრულიად წინდაწინ მოფიქრებული ხელოვნური მეთოდებით თუ პოლიტიკით გზას უმრუდებს; ინდუსტრიალური პროგრესის „ნორმალური“ სწრაფვა „მწარმოებლის ინტელექტუალიზაციისაკენ“ მეტად საზიანო და სახიფათოა კაპიტალისტური რეჟიმისათვის, რადგან ფართო საწარმოო შეგნებას (რომელიც ძალზე საჭიროა, მხოლოდ შრომის ნაყოფიერების მიზნით, კაპიტალისტისათვისაც) ბუნებრივად თან სდევს მწარმოებელთა უფლებრივი შეგნება-გათვითცნობიერებაც, რომელიც მიმართული იქნება კაპიტალისტური სისტემის წინააღმდეგ. სწორედ ამიტომაც, რომ კაპიტალისტის სოციალ-კლასიური თვითშეგნება და ხელოვნური პოლიტიკა სახელმწიფო აპარატის შენარჩუნებისა და თავისი კლასიური-ეკონომიურა ბატონობის მიზნით მშრომელთა საღიშმეცნების, შეგნების სრული განიარაღებისაკენ და ამით შეუგნებელ

„შავ“ მუშათა კადრის შექმნისაკენაა მიმართული, რაც ხდის მუშათა-კადრს კაპიტალისტის ყვლეფის ობიექტად, ყურმოჭრილ მონად და რაც წარმოადგენს უმთავრეს საშუალებათაგანს მისი ბატონობის-დროებითი სტაბილიზაციისათვის.

როგორ ძლიერიც გინდა იყოს მაღალი ინდუსტრიალური წარ-მოების დაკვეთა ინტელიგენტური და კვალიფიციური მუშათა კადრის შექმნისათვის და ამ მხრივ როგორიც გინდა იყოს თვით მუშათა მისწრაფება და სურვილიც, კაპიტალისტების „საშინაო“ პოლიტიკა მაინც წინ გადაეღობება ამ საქმეს და ამ მიმართულებით ყოველგვარ ჰუმანიურ აზრს თუ პრაქტიკულ ღონისძიებას სასტიკად შეებრძო-ლება, რადგან ამ „შავი“ და „შეუგნებელი“ ხალხის გაყვლეფაზე, მისი ნაოფლარით ზედმეტი ღირებულების შექმნაზე და ამ უკანას-კნელის ინდივიდუალურად „შეგნებულ“ მითვისებაზეა მათი (კაპიტა-ლისტების) პოლიტიკური და ეკონომიური „მეუფეობა“ დამოკიდებული.

კაპიტალისტური რეჟიმი მუშას მხოლოდ ვიწრო ტექნიკურ, მოტორულ ცოდნა-ჩვევას აძლევს (რაც ძალზე იაფიც უჯდება), რომ იმუშაოს და რაც შეიძლება მეტი ღირებულების საგნები შესძინოს კაპიტალისტს. მუშა-მწარმოებლის სხვანაირი ცოდნა-განათლება კაპი-ტალისტისთვის საფრთხილოა პოლიტიკური თვალთსაზრისით და მის-გან ვერ შექმნის ისეთ ცოცხალ, მაგრამ უმოძრაო მასალას, რომელიც გამოსადეგი იქნება მისი „მაღალი“, „ღვთის მიერ ნაანდერძევი“ და „ზებუნებრივი“ კარიერისათვის, შემოქმედებისათვის და, ეკონომიური-ენით რომ ვთქვათ, ტლანქი ექსპლოატაციისათვის. ასეთია კაპიტა-ლისტის საარსებო პოლიტიკა, ასეთი იყო ძველი რუსეთის მონარ-ქიულ-ბურჟუაზიული რეჟიმის პოლიტიკაც. აი რას ამბობს ლენინი:

„...რით უნდა ვისარგებლოთ ძველი სკოლიდან, ძველი მეცნი-ერებიდან? ძველი სკოლა აცხადებდა, რომ მას სურს შექმნას ყოველ-მხრივად განათლებული ადამიანი, რომ ის ასწავლის მრავალ მეცნი-ერებას საერთოდ. ჩვენ ვიცით, რომ ეს იყო მტკნარი სიცრუე, რად-გან მთელი საზოგადოებრივი ურთიერთობა იყო დაფუძნებული ადა-მიანთა კლასებად (მყვლეფელთა და დაჩაგრულთა) დაყოფაზე, ბუნე-ბრივია, რომ ძველი სკოლა იყო გაყლენთილი კლასიური სულით და ცოდნას მხოლოდ ბურჟუაზიის წარმომდგენელთა შვილებს აწვდიდა. ყოველი მათი სიტყვა ბურჟუაზიის ინტერესების სასარგებლო იყო. ამ სკოლებში მუშათა და გლეხთა შვილებს იმდენად არ ზრდიდენ, რამდენადაც ითრევდენ ბურჟუაზიის ინტერესების სასარგებლოდ, მათ ზრდიდენ ისე, რომ შეექმნათ ბურჟუაზიის გამოსადეგი მოსამსა-ხურეები, რომლებიც იქნებოდენ უნარიანნი სარგებლობის მოტანაში:

იმავე დროს არ შეაწუხებდენ და არ შეარყევდენ ბურჟუაზიის მშვიდობიან მყუდროებას და უსაქმოებას და სხვა...“ (ლენინი, ტ. XVII, გვ. 316.)

ამრიგად გასაგებია, რომ საზოგადოების დაბალ კლასს ზრდიდენ გონებრივად ჩლუნგს, მხოლოდ ფიზიკურად მომუშავეს, გონებრივი აღზრდა-განათლება შეადგენდა და კაპიტალისტურ ქვეყნებში ახლაც შეადგენს მყელეფელთა ჯგუფის — მაღალი ფენის — სრულ მონოპოლიას და კაპიტალისტთან ერთად ევლინება საზოგადოების დაბალ ფენას (მწარ. მუშას, გლეხს, უბრალო ჯარისკაცს, დაბალ მოსამსახურეებს თუ სხვა ასეთებს...) შრომის განმწესრიგებელის, ორგანიზატორის, კონტროლიორის და მოხელე მმრძანებლის როლში, დაბალი ფენა კი მისი „უტყვი აღმსრულებელია თავისი ფიზიკური გარჯით, და „ბრმა თაყვანისმცემელია“ თავისი გაუნათლებლობით და უმეცრებით.

აქაა დასაწყისა იმ წინააღმდეგობითი ურთიერთობისა, რომელიც იზრდება, ღრმავდება კერძოდ ინდუსტრიალური წარმოების შინაგან ბუნებრივ მოთხოვნილებასა (შეგნებულ მუშა ხელზე) და კაპიტალისტური რეჟიმის პოლიტიკას შორის (როგორც მონური, შეუგნებელი შრომის დამცველის) და საერთოდ შრომასა და კაპიტალს შორის და კაპიტალისტური საზოგადოების მთლიანობის, თუ ადამიანის მთლიანი არსების დაავადებისა, რომელიც თანდათან იხრწნება და დაშლილობისაკენ მიექანება; სხვათა შორის, ყველა ზემოთქმული ურთიერთობიდან გამომდინარედ უნდა ჩავთვალოთ, როგორც დამახასიათებელი ნიშნები, იქაური ადამიანის მიზნის სივიწროვე, საშინელი ინდივიდუალიზმი, კარჩაკეტილობა, ხასიათის სპეციფიურობა-განსაზღვრულობა, ცალმხრივი და მახინჯი თვითშეგნება-მსოფლხედვა, მატყუარობა-ფლიდობა-გაიძვერობა, მედიდურობა-ყოყოჩობა, ბიუროკრატიზმი და ყოველგვარი ზნეობრივი გარყვნილება და ბევრი ასეთები, როგორც საზოგადოების სულიერი და ზნეობრივი დამახინჯეაის ნიმუშები; იმავე ურთიერთობით უნდა ავხსნათ ღიჰმორეული სიმუქნე, სიმჭლევე, სიგამხდრე და სხვა ასეთები, როგორც საზოგადოების ფიზიკური არსებობის დეგენერატიული ნიშნები.

უკანასკნელ ხანებში მონოპოლისტური კაპიტალიზმის სახელმწიფო მონოპოლისტურ კაპიტალიზმად გადაქცევამ უფრო გაამწვავა ზემოხსენებული ურთიერთობა და წარმოუდგენელის შეუბრალებლობით და აღვირახსნილი ფორმებით, მეთოდებით სწარმოებს მაღალი ფენის მიერ დაბალი ფენის გაყვლეფა-დაბეჩავება. შეურიგებელი გათიშვა და წინააღმდეგობა უფრო და უფრო ძლიერდება და რელი-

ფიურად კასტურ ხასიათს იღებს. ამ არსებულ სოციალ-კლასიურ ძალთა წინააღმდეგობის ზრდის ნიადაგზე იზრდება და უფრო თვალსაჩინო ხდება გონებრივ და ფიზიკურ შრომათა შორის განსხვავება და წინააღმდეგობა. სახელმწიფო საზოგადოებრივი ცხოვრების დისციპლინას თვით ინდივიდუულის მთლიან არსებაშიაც შეაქვს დისპარმონია. სკოლის „შრომის“ პრინციპსაც სოციალურ დიფერენციაციამ ალმოცნებული დუალისტური თვალსაზრისი უდევს სარჩულად.

სახელმწიფო მიზანდასახულება განსაზღვრავს სასკოლო მიზანდასახულობას (გ. კერწმენტიანი) და კაპიტალისტურ ქვეყნებში ზოგად განათლებითი (პოლიტექნიკური) სკოლის ორივე მოთხოვნა — მთლიანი სკოლა და შრომის სკოლა — მარტო ფორმების და სახელწოდების სახით დარჩება და ხორცს ვერ შეისხამს, ვიდრე სასკოლო სისტემის გარდაქმნა არ იქნება დაკავშირებული თვით პოლიტიკურ რევოლუციასთან, საზოგადოებრივი სტრუქტურის ძირითად გარდაქმნასთან. ასე რომ ნამდვილმა საღმა და მოწინავე პედაგოგიურმა აზროვნებამ, როგორც გინდა პედაგოგიური თეორიები და იდეები შექმნას მთლიანი შრომის სკოლის შესახებ, ე. ი. მოზარდი თაობის ფიზიკური, გონებრივი და ზნეობრივი მხარეების ყოველმხრივი და ჰარმონიული აღზრდა-განათლების შესახებ და ამ მიზნით როგორი პრაქტიკული პროექტებიც გინდა წამოაყენონ, ის მაინც უტოპია იქნება იქ არსებულ საზოგადოებრივ პირობებში. ამავე დროს თვით ბურჟუაზიის მესვეურებმა თავისი შრომის სკოლა რამდენადაც და როგორც გინდა მონათლონ არაპოლიტიკურ, არაკლასიურ სკოლად, სინამდვილეში სკოლის არაკლასიური იდეა — პოლიტექნიკში მაინც განუხორციელებელი დარჩება, ის მხოლოდ პირმოფერებითი ზეპირი დიპლომატია და უბრალო მოტყუება შეიქნება მანამდე, სანამ თვით კლასობრივი ურთიერთობითი წინააღმდეგობა იქ საბოლოოდ არ მოისპობა.

„ბურჟუაზიულ ქვეყნებში განათლების აპოლიტიკურობა — ეს არის ბურჟუაზიის წარმომადგენელთა ფარისევლობა, ეს მეტი არაფერია, გარდა მასების მოტყუებისა. ბატონობს რა ახლაც ბურჟუაზია ბურჟუაზიულ ქვეყნებში, მასების ასეთი მოტყუებით აკეთებს თავის საქმეს“ (ლენინის სიტყვა პოლიტ. განათ. წარმომადგენელთა სხდომაზე — 3 ნოემბერი, 1920 წელი. ლენინი, ტ. XVIII., ნაწ. 2, გვ. 17819).

იქვე — დასკვნითი წინადადების სახით:

„ჩვენი ძირითადი ამოცანა იმაში მდგომარეობს, რომ სხვათა შორის ბურჟუაზიულ „სიმართლეს“ დავუპირდაპიროთ ჩვენი სიმართლე და იძულებული გავხადოდ, აღიაროს ეს უკანასკნელი“.

სოციალიზმის პრინციპების დაპირდაპირება, ამ სიტყვის ფართო მნიშვნელობით, ბურჟუაზიული პრინციპებისათვის, ნიშნავს ამ დარგში ჩვენი — „სიმართლის“ დაპირდაპირებას „ბურჟუაზიული სიმართლისათვის“, რადგან სწორედ ამ სოციალიზმსა და კაპიტალიზმს შორის სამკედრო-სასიცოცხლო ბრძოლა შეადგენს თანამედროვეობის მთელ შინაარსს; მარქსიზმი, როგორც მთლიანი სოფლმხედველობა და სოციალიზმის იდეოლოგიური საფუძველი, წარმოადგენს მშრომელთა გზის მაჩვენებელ დროშას, რომლის გენერალური გეზი კაპიტალისტური საზოგადოების კლასთა წინააღმდეგობის სრული მოსპობისაკენ (ბურჟუაზიული, კლასობრივი საკუთრების მოსპობით და დაჩაგრულთა კლასის სრული განთავისუფლებით) და მისი სოციალისტური ურთიერთობით გარდაქმნისაკენ არის მიმართული (მაღალ მანქანურ და რაციონალურ წარმოებაზე გადასვლით).

სოციალიზმი — ეს არის თავისუფალი და შეგნებული საზოგადოების მიერ ტექნიკა-მანქანის დაპატრონება და მის მიერ ამ ტექნიკა-მანქანის საბოლოოდ დამორჩილების საშუალებით თავისი ცხოვრების კეთილად და ბედნიერად მოწყობა-მოწესრიგება, კაპიტალიზმი კი — კაპიტალისტის და მის მიერ საკუთრების — ტექნიკა-მანქანის მეოხებით — მონა და შეუგნებელი მშრომელთა მასებზე გაბატონება და ამ საშუალებით შექმნილ უხვ ნაყოფთა ინდივიდუალური მითვისებით თავისი პირადი კეთილდღეობის და ფუფუნებითი ცხოვრების მოწყობა-მოწესრიგება. თუ პირველი მათგანის საცხოვრებო ღოზუნგებია: მასიურად შეგნებული შრომა და მასიურად შეგნებული ბრძოლა, მეორე, პირიქით, უარჰყოფს კლასიურ (სამოქალაქო) ბრძოლსა და მშრომელთა შეგნებულ შრომასაც. შეგნება, განათლება, კაპიტალისტური თვალთსაზრისით, ბურჟუაზიის საკუთრებას უნდა შეადგენდეს თვით ნივთიერ საკუთრებასთან ერთად და მშრომელთათვის ის (შეგნება, განათლება) უნდა იყოს მხოლოდ მანქანად გადაქცევის საშუალება.

„როგორც კლასობრივი საკუთრების მოსპობა ბურჟუაზიის თვით წარმოების მოსპობად მიაჩნია“ აგრეთვე კლასიური ხასიათის განათლების მოსპობაც მას საერთოდ განათლების მოსპობად მიაჩნია.“ (მარქსი).

ყველა ამის შემდეგ გასაგებია, რომ სოციალიზმი და კაპიტალიზმი, როგორც სხვადასხვა შინაარსის საზოგადოებრივი წესწყობილებანი, ადამიანის ცხოვრებას, ყოფაქცევას სხვადასხვაგვარად აყალიბებენ და განსაზღვრავენ შრომითს გარემოსთან; ორივეს თავისი-საარსებო პოლიტიკა შეაქვს იმ ძირითად საზოგადოებრივ უჯრედებ-

ში, სადაც მოზარდი თაობის აღზრდა-განათლებას დასაბამი ეძლევა.

პოლიტიკური სკოლის პრინციპს ვერ დაემყარება კაპიტალი-სტური რეჟიმი, სოციალისტური მთავრობა კი იმას ერთიანად იზიარებს. ვიდრე დაიწყებოდეს მოზარდი თაობის (16—17 წლის ასაკამდე) აღზრდა-განათლების პროფესიონალიზაცია და შემდგომ სპეციალიზაცია, პოლიტექნიკური სკოლა ერთადერთი სოციალისტური სკოლაა, სადაც წარმოების და განათლების რაციონალური ურთიერთობის საფუძველზე ფიზიკური და გონებრივი აღზრდა-განათლება იდეალურად ყალიბდება.

ინტელიგენტურ (განათლებულ) მშრომელთა, მებრძოლთა მოთხოვნილება ჩვენმა ცხოვრებამ აბსოლუტურად წამოაყენა, როდესაც თვით მუშათა კლასმა აღმასრულებელ ფუნქციასთან ერთად ქვეყნის საორგანიზაციო და სახელმძღვანელო ფუნქციაც აიღო ხელში. შრომის მეუფებამ გაადიდა მშრომელთა უფლება-მოვალეობაც, მაშასადამე, ქვეყნის მართვა-გამგეობაში და შრომა-მოქმედებაში სრული პასუხისმგებლობაც. აქედან პირველი მორიგი საქმე მშრომელთა მომზადებული მუშაკების ახალი კადრის აღზრდა-განათლება შეიქნა, პირველად ყოვლისა გადამზადებითი ქსელების შექმნით (კურსები, ფაკულტეტები და სხვა...), როგორც დროებითი ზომა, ვიდრე ამ სოციალურ დაკვეთას თვით ახალ საფუძვლებზე გარდაქმნილი სასკოლო შემოქმედება განახორციელებდა.

„თავი და თავი საქმე ამჟამად ისაა, რომ ავანგარდი არ შეუშინდეს თავის თავზე აღებულ საქმეს, არ გაექცეს თავის გარდაქმნას, აშკარად სცნოს და შეიგნოს თავისი მოუმზადებლობა და უნარიანობის ნაკლებობა“ (ლენინი, ტ. XVIII, ნაწ. 2, გვ. 66).

ლენინის ეს სიტყვები — ბრძნული მოწოდებაა მშრომელთა ახალი ტიპის, კულტურულ და შეგნებულ მუშათა ახალი კადრის შექმნის მიზნით, რომელსაც ძალზე საჭიროებს ჩვენი ქვეყნის რეკონსტრუქციულ-სოციალისტური პერიოდი; იმ დროს, როდესაც ყოველი მშრომელი პასუხისმგებელია მთელი მშრომელი საზოგადოების წინაშე და კონტროლია თვით ამ საზოგადოებისა, იმ დროს, როდესაც კერძო ინიციატივა (კაპიტალისტების) დასამარდა და მშრომელთა ინიციატივა ერთობ გაიშალა, მასიური მუშაობის არე ძალზე გაფარუოვდა და მთელი წარმოების, მეურნეობის პატრონი და ხელმძღვანელი თვით მშრომელია, — მუშათა და გლეხთა ფართო მასის შეგნების და თაოსნობის გარეშე შეუძლებელია ქალაქის წარმოების თუ სოფლის მეურნეობის რაციონალიზაცია, რომელიც პროდუქციის თვითღირებულების შემცირების და ამრიგად მთელი სამეურნეო საზოგა-

დოებრივ ცხოვრების კეთილ-მოწყობილობის აუცილებელი პირობაა. ქალაქის და სოფლის კავშირის გზით კოოპერატიული აღმშენებლობისათვის ბრძოლა ამ მშრომელთა თაოსნობის გარეშე შეუძლებელია, როგორც ბრძოლა ბიუროკრატიზმის წინააღმდეგ, შეუძლებელია აგრეთვე საერთაშორისო მდგომარეობის და მუშათა მოძრაობის გათვალისწინება, საშინაო მშვიდობიანი პოლიტიკა და სხვ. მომავალ მოსალოდნელ ომში არა ნაკლებ საჭირო იქნება შეგნებითი გმირობა, ვიდრე ბრძანების ქვეშ მონური ვაჟაკობა, როდესაც ტყვიებზე მეტ ჭრილობებს თვით ქეშმარიტი აზრები მიაყენებს ყოველგვარ უსამარულობას, ბოროტი განზრახვით შემოტყევებს, და როდესაც მოწოდებების (გაზეთების, ჟურნალების, თუ პროკლამაციების) ფურცლები მეტ როლს ითამაშებენ.

ჩვენი პროფორგანიზაციები, სადაც მრავალი ათასობით არიან გაერთიანებული გლეხები და მუშები, მარტო იურიდიული ორგანიზაციები როდია (მსგავსად კაპიტალისტური პროფორგანიზაციებისა), არამედ იმავე დროს უაღრესად ეკონომიური, წარმოებითი, სამეურნეო ორგანიზაციებია, სადაც მასიურად ადგენენ, იხილავენ, ამტკიცებენ ფართო პროექტებს, იწვევენ თათბირებს (სამეურნეოს, ეკონომიურს), აფასებენ ადამიანთა მთელი რიგის მოქმედებებს, ხელმძღვანელობენ და კონტროლს უწევენ მთელ სახალხო მეურნეობა-წარმოებას, მართვა-გამგეობის სისტემას და თანაც თითოეული მათგანი აქტიურად და უშუალოდაა ჩაბმული ამ საერთო მოქმედებაში.

ერთი სიტყვით, თანამედროვე ჩვენი შინაგანი თუ გარეგანი სოციალისტური აღმშენებლობის გეზს ყოველი მოქალაქე გამოყავს კარჩაკეტილობიდან, აკავშირებს ფართო შრომითს გარემოცვის სინამდვილესთან და უყენებს შემდეგ აუცილებელ მოთხოვნებს: ზუსტად წარმოიდგინოს კოლექტიური სამუშაოს მიზანი (მიზანდასახულობა), ე.ი. რა და რა საქმეს ეხება და მის საქმეს რა დამოკიდებულება აქვს სხვა დარგის საქმესთან და სხვა...; გაითვალისწინოს ყოველგვარი საშუალება დასახული მიზნის მისაღწევად და ამავე ოროს მიზნის და საშუალებათა ურთიერთობა (გეგმა მთლიანი მუშაობისა) და შემდგომ წარმართოს მთელი რიგი ღონისძიებანი, როგორც შინაგანი (გონებრივი,) ისე გარეგანი (ფიზიკური). ყველა ამის დასასრულს სწორედ შეაფასოს, გაუკეთოს კრიტიკა მის მიერ გაკეთებული საქმის როგორც უარყოფით, ისე დადებით მხარეებს, რომ მომავალში მეტი გაბედულობით, ენერგიით გასწიოს წინ.

„შრომა და შრომის მეუფება“, — აი რა დააწერა სინამდვილემ ჩვენს დროშაზე და იგი მოგვიწოდებს მასიური მუშაობის გზით და

„მასების კონტროლის გზით“ ახალ შემოქმედებისაკენ, სოციალისტური ცხოვრების შექმნისაკენ, ასე რომ ჩვენი სპეციფიური საზოგადოებრივი ცხოვრების ახალი ფორმაცია და მისი სასიცოცხლო პროგრესიული მიმართულებანი პედაგოგიური შემოქმედებისათვის ახალ დაკვეთას — ახალი ტიპის ადამიანის, ინტერნაციონალური, ინტეგრალური და კულტურული იქნება ადამიანის აღზრდა-განათლების შესახებ. თანამედროვე ადამიანის შრომა-მოქმედების უნარიანობა განისაზღვრება როგორც ფიზიკური სიჯანმრთელე-მუყაითობით, ისე ინტელექტუალური სიმართლე-მუყაითობითაც. საბჭოთა საზოგადოებრივობა და მისი შემოქმედება წარმოადგენს მასის აზროვნების და მოქმედების მთლიან კომპლექსს. ამ საზოგადოების მოზარდი თაობაც ისე უნდა აღიზარდოს, რომ ის ერთსა და იმავე დროს მოქმედობდეს, მიიღტვოდეს საერთო მიზნისადმი, რომ ნაყოფიერება ყოველნაბიჯ თვალსაჩინო და საზოგადოებრივად ღირებული იყოს.

ყოველი სკოლის პრაქტიკამ, შემოქმედებამ თავის მომარჯვებულნი და მოქნილი მეცნიერული ორგანიზაციით, მეთოდით უნდა შექმნას, ჩამოაყალიბოს ახალი შინაარსის, — ახალი ადამიანის აღზრდის, განათლების აპარატი, რომელიც იქნება შეთანხმებული თვით სახელმწიფოს ნივთიერი და იდეური მასალის ახალ ყალიბობასთან, — ყველა ეს კი მოითხოვს ცალკე-ცალკე პირობებში შრომის სკოლის ხელმძღვანელ-მასწავლებლისაგან ჩვენი შრომის სკოლის სოციალისტურ გაგებამდე საერთოდ და მისი „შრომის პრინციპის“ სოციოლოგიურ თეორიულ შეგნებამდე ამაღლებას, ვინაიდან საქმის რიგიანი და სწორი დაყენება თვით უშუალო მესვეურ ადამიანისაგან მოითხოვს, რომ საკითხი მის აზროვნებაში, შემეცნებაში დამუშავდეს, მომწიფდეს, სანამ ის პრაქტიკულად გამოცხადდებოდეს.

ჩვენი სკოლის გუზაოვიდან

ვლ. ზუმბურიძე

ორიოდე სიტყვა ოთხწლედის შესახებ. ოთხწლედის მიზანი.

როგორც ყველამ ვიცით, ოთხწლელი არის მასიური სკოლა, რომელიც უნდა იძლეოდეს დამთავრებულ სოფელმხედველობას და აუცილებელ ცოდნა-ჩვევებს. ოთხწლედის გათავების შემდეგ ბევრი სხვადასხვა მიზეზის გამო ვერ ახერხებს შემდეგი საფეხურის სკოლაში შესვლას.

ოთხწლედმა უნდა მოგვეცეს ცხოვრებისათვის სათანადოთ მოზადებული ადამიანი, რომელიც თვითონ უნდა ჰქმნიდეს ღირებულებას, აუმაჯობესებდეს თავის ოჯახურ მდგომარეობას და ხელს უწყობდეს ახალ სოციალისტურ აღმშენებლობას. პირველი საფეხურის სკოლა უნდა იძლეოდეს ისეთ ცოდნას, რომელიც მთელი ასი პროცენტით იქნება გამოყენებული პრაქტიკულ ცხოვრებაში.

მაგრამ დღევანდელი ოთხწლელი სულ სხვა სურათს იძლევა: ის სათანადოდ ვერ ამზადებს ახალგაზრდობას პრაქტიკული ცხოვრებისა და სოციალისტური აღმშენებლობისათვის და ამრავლებს უმუშევართა არმიას.

ზემოთაღნიშნულ მიზანს ოთხწლელი მხოლოდ მაშინ მიაღწევს, თუ მას სათანადო განხრა ექნება. რადგანაც ჩვენი ქვეყანა უმთავრესად მიწათმოქმედების ქვეყანაა, ამიტომ სოფლის ოთხწლედებს უნდა მიეცეს სამეურნეო განხრა, ქალაქისას კი — ისეთი, როგორსაც ადგილობრივი პირობები მოითხოვს.

მიუხედავად იმისა, რომ თითქმის არ არის ისეთი რაიონი, სადაც საექიმო პუნქტი და ექიმი არ იყოს, არის მრავალი შემთხვევა, როდესაც ან სრულებით არ შეიძლება ექიმის მოყვანა და ან კიდევ ექიმის მოყვანამდე საჭიროა სასწრაფო დახმარების აღმოჩენა (დაწვა, ღრძობა, მოწამვლა, დაჭრა და სხვ.). სასწრაფო დახმარებას ხშირად გადამჭრელი მნიშვნელობა აქვს ადამიანისათვის. ავადმყოფის მოვლა-პატრონობა არ ვიცით, თერმომეტრის ხმარებას, გადამდებ სნეულებებისაგან თავის დაცვას და თავის ჯანმრთელობაზე ზრუნვას ჩვენი ოჯა-

ხები ჯერაც ვერ შესჩვევიან. ჰიგიენის ცოდნა ყოველ ოჯახს ესაჭიროება. ოთხწლელი უნდა იძლეოდეს ჰიგიენის მარტივ ცოდნას და აგრეთვე ელემენტარულ ფარმაცევტიულ ცოდნასაც. რუსეთთან ჩვენ ისტორიულად ვაჭრთ დაკავშირებული და რუსული ლიტერატურის შესწავლა გვესაჭიროება. ამისათვის საჭიროა ენის საფუძვლიანად ცოდნა, მით უმეტეს, როგორც საკავშირო ენის. აქედან გამომდინარეობს რუსული ენის შესწავლის აუცილებლობა. ამ ენის შესწავლა ჩვენ სკოლებში ძალიან ცუდადაა დაყენებული. არ არსებობს სათანადო სახელმძღვანელოები, არ არის პროგრამები, მეცადინეობაში არ არის დაცული თანამიმდევრობა და ერთნაირი სისტემა.

რუსული ენის შესწავლისათვის ჩვენ სკოლებში, სადაც ყველა დისციპლინა მშობლურ ენაზე ისწავლება, დროც (დაახლოებით ორი წელი) ძალიან ცოტაა. ამ საგნის სწავლება ოთხწლედში ყველას აქვს შინდობილი — მკოდნესაც და არამკოდნესაც. რუსულ ენაზე წერაკითხვის და ლაპარაკის შესწავლას ოთხწლედში უნდა ჩაეყაროს მტკიცე საფუძველი, თორემ შემდეგი ცდა გამოსწორებისათვის ხშირად უნაყოფოა.

პროგრამები. ოთხწლედის პროგრამები შრომა-საქმიანობაზე და ცხოვრებაზე დამყარებული, წინა წლებთან შედარებით იგი შესამჩნევად გაუმჯობესებულია. მაგრამ ვინაიდან ჩვენი ცხოვრება დიდ ცვლილებებს განიცდის და პროგრამაც ცხოვრების საჭიროების უტყუარი გამომხატველი უნდა იყოს, ამიტომ დღეს ოთხწლედის პროგრამების ზოგიერთი ადგილი გაშალაშინება-შესწორებას მოითხოვს. ნათქვამის საილუსტრაციოდ მოვიყვანოთ რამდენიმე მაგალითი:

ა) ქვეთემა (III ჯგ.) „ქალაქის კეთილმოწყობა და ყოფა-ცხოვრება“ შეიძლება სრულიად უმტკივნეულოდ იქნეს ამოღებული პროგრამიდან და სხვა თემებში შეერიოს.

ბ) ქვეთემა (III ჯგ.) „რა პირობებია საჭირო ადამიანის ჯანმრთელობისათვის“ უნდა გამოიყოს ცალკე თემად, რადგან ჯანმრთელობის საკითხები ჩვენი ყოველდღიურ ცხოვრებაში ერთი მთავარი საკითხთაგანია და საჭიროა მეტი შეჩერება მასზე. თემა უნდა იყოს ასეთი: „ადამიანის ჯანმრთელობის პირობები და მის დაცვა-გაუმჯობესებაზე ზრუნვის აუცილებლობა“.

გ) არის ლოზუნგი: „კოოპერაციის გზით კომუნისტ-სოციალიზმისაკენ“. ყველაზე მეტი რეალური გამოხატულება და მნიშვნელობა აღნიშნულ ლოზუნგს დღევანდელ ხანაში აქვს, რადგან თანამედროვე სოციალისტური აღმშენებლობა სოციალიზმისაკენ კოოპერაციის გზით მიიმართება და სოციალიზმში გადასვლაც სამართლიანად კოოპერა-

ციაზება დამყარებული. პროგრამებში კი კოოპერაციას ცოტა ადგილი აქვს დათმობილი. კოოპერაციის საკითხი იმდენად ღირსშესანიშნავია, რომ იგი უნდა იქნეს გამოყოფილი ცალკე თემად ან ქვეთემად ამნაირად: „კოოპერატივი, მისი სახეები და პერსპექტივები და მისი გაუმჯობესებისათვის ხელის შეწყობა“.

დ) კოლმეურნეობის და სოფლის მეურნეობის რეკონსტრუქციის საკითხი პროგრამაში სრულებით არ არის შეტანილი. ამ საკითხების შინაარსი და მნიშვნელობა მოითხოვს, რომ იგი შეტანილ იყოს პროგრამაში და სათანადოდ დამუშავებული.

ე) ანტირელიგიური პროპაგანდის საკითხიც აუცილებლად უნდა შევიდეს პროგრამაში. ახალთაობის ათეისტურად აღზრდას და არსებული საზოგადოების ფსიქოლოგიურად ახალ ყაიდაზე გარდაქმნას დიდი მნიშვნელობა აქვს. სახელმძღვანელოებშიც უნდა იქნეს შეტანილი შესაფერი მასალა.

დასკვნა. ოთხწლედის პროგრამა უნდა იქნეს გადათვალისწინებული იმ მოსაზრებით, რომ, ერთის მხრით, იგი განიტვირთოს და, მეორეს მხრით, შეივსოს განტვირთვის ხარჯზე იმ აუცილებელი საკითხების დამუშავებით, რაც თანამედროვე ცხოვრების მიერ არის წამოყენებული.

ოთხწლედს უნდა მიეცეს განხრა ადგილობრივ წარმოება-მეურნეობისდა მიხედვით.

ოთხწლედი, განსაკუთრებით სოფლის ოთხწლედი, უნდა იძლეოდეს გამოსადეგ ელემენტარულ ცოდნას ჰიგიენიდან.

ოთხწლედში მეტი ყურადღება უნდა მიექცეს რუსული ენის სწავლებას. ამ საგნის სწავლებისათვის საჭიროა მასწავლებელთა შერჩევა. იმ სკოლებში, სადაც ბევრი ჯგუფია, მიზანშეწონილი შეიქნება რუსული ენის საგნურად სწავლება. ლექციური მეცადინეობა შეიძლება იქნეს დაწყებული მეორე ჯგუფიდან. დამუშავებულ და შედგენილ უნდა იქნეს ამ საგანში პროგრამები თითოეული ჯგუფისათვის ცალკე-ცალკე. სახელმძღვანელოები უნდა იქნეს გაუმჯობესებული და შედგენილი ცალ-ცალკე ჯგუფისათვის.

ანტირელიგიური პროპაგანდის, კოლმეურნეობის და კოოპერაციის საკითხები უნდა იქნეს პროგრამაში შეტანილი და სათანადოდ დამუშავებულ-გამუქებული.

ვლ. ქუმბუარიძე.

გურჯაანის ოთხწლედის მასწავლებელი

ა. ღუშბაძე

ჯგუფური მუშაობა ოთხწლედში.

აღზრდა, პედაგოგიური პროცესი—მოცემული სოციალ-ეკონომიური საფუძვლის ზედნაშენია. საზოგადოების აღნაგობის შეცვლას პედაგოგიური პროცესის შეცვლა მოსდევს. თანამედროვე საზოგადოების ცხოვრების შესწავლა და მის გარდაქმნაში უშუალო მონაწილეობის მიღება არის მთავარი საზოგადოებრივი მიზანი 4-წლედის კომპლექსური პროგრამებისა. სწორედ ამ დიდი მიზნის განხორციელება მოითხოვს აუცილებლად მოწაფეთა ორგანიზაციულად დარაზმვას. დაიწყო თუ არა სკოლამ ახალ რეღსებზე გადასვლა, სკოლის თვითმართველობამაც იჩინა თავი.

თანამედროვე საბჭოთა სკოლებში მუშაობის დროს მთავარი ადგილი უნდა დაეთმოს მოწაფეთა ორგანიზაციულად დარაზმვას, რამაც უნდა ჩაუყაროს საძირკველი კოლექტივიზაციის შექმნას და მისი მუშაობის გაფართოებას. დღეს საბჭოთა კავშირში, რომელიც ბუმბერაზულ ბრძოლას აწარმოებს სოციალიზმისათვის, დიდი ყურადღება ექცევა იმას, რომ ბავშვს თავიდანვე ჩაეუნერგოთ გეგმიანი და კოლექტიური მუშაობის სურვილი. ამ მიზნის განსახორციელებლად წარმოებს როგორც 4-წლედში, ისე მაღალ ჯგუფებშიც ჯგუფური და სექციური მუშაობა. უნდა ითქვას, რომ დღეს მთლიანად ყველა 4-წლედში ეს მუშაობა ვერ არის კარგად დაყენებული, იმიტომ რომ ზოგი მასწავლებელი ამბობს — „ჯერ ეს წრეები ჩემთან აღრეა და მოწაფეს ვერ მისცემს გარკვეულ გზასო“, მაგრამ ასეთი მიდგომა არ არის სწორი — ეს თვით ჩემი პრაქტიკიდან ვიცი და სათანადო და შესამჩნევი ნაყოფიც მოგვცა.

სახალხო მასწავლებელნი დარწმუნებული უნდა ვიყოთ იმაში, რომ რამდენადაც აღრე მოჰკიდებს ჯგუფი ასეთ მუშაობას ხელს, მით უფრო აღრე შეიძენს დამოუკიდებელი მუშაობის უნარს და მიეჩვევა კოლექტივის მუშაობას. ვიმეორებ, შედეგი მაქვს მიღებული და ვამბობ: ძალიან კარგია სკოლაში შემოსვლის პირველი დღიდანვე ბავშვი შევარჩიოთ წრეობრივ მუშაობას. ამით იმას როდი ვამბობთ, თითქოს ბავშვის სუსტი გონება უნდა დავლალოთ და დავაჩლუნგოთ მისი სოფლმხედველობა. ჩემის აზრით, რამდენადაც მეტი ყურადღებით და ინტერესით მიუდგება მასწავლებელი ამ წრეების მუშაობას, იმდენად მოწაფეებშიც გამოიწვევს ინტერესს და ხალისს. რამდენადაც დაბალია ჯგუფი, იმდენად მარტივი იქნება მათი მუშაობა. მუშაობა, რომელიც ნაწილობრივ აღვნიშნეთ ზემოთ, საძირკველს უყრის ბავშვ-

თა კოლექტივების შექმნას. ამ დროს მასწავლებლის როლი ძლიერ მნიშვნელოვანია; თუ მასწავლებელი ვერ იცნობს მუშაობის ყველა მომენტს, რომელიც აქვს ჯგუფს დავალებული, თუ არ იცის რა დროს რა და როგორ უნდა დამუშავდეს, მაშინ, რასაკვირველია, არასასიამოვნო შედეგს მივიღებთ. ბავშვებში ეს გამოიწვევს გაუგებრობას; დაბნევას. ჯგუფს დაეხარჯება აუარებელი დრო, შედეგს კი უმნიშვნელოს მივიღებთ. თუ მუშაობა ამა თუ იმ ჯგუფში ორგანიზაციულად ტარდება და აგარკვეული ხაზი აქვს, იგი იწვევს ბავშვებში ხალისს. სექციურმა (ჯგუფური) მუშაობამ თუ გვინდა თვალსაჩინო ნაყოფი მოგვცეს, საჭიროა თვით ბავშვებმა სკოლაში ერთად აგვემონ დასამუშავებელი მასალა. მასალის აგეგმვა შესაძლებელია მე-III ჯგუფიდან და შედეგსაც მივიღებთ. როდესაც აიღება დასამუშავებლად რომელიმე თემა, ის ჯგუფის მიერ უნდა დაიყოს პატარა მომენტებად; იმისდა მიხედვით იყოფა ჯგუფიც სექციებად. თვითიული სექცია იღებს ამა თუ იმ მომენტს დასამუშავებლად. პატარა ჯგუფმა, რომელიც გამოყოფილია ჯგუფიდან, დამოუკიდებლად უნდა აგეგმოს თავისი მუშაობა. თვითიული ჯგუფის აგეგმვლ მუშაობას განიხილავს მთელი ჯგუფი. ამის შემდეგ იწყება სექციების (ჯგუფის) მუშაობა. ისინი აგროვებენ სხვადასხვა ცნობას მასალის დასამუშავებლად.

სექციების მუშაობის დამთავრების შემდეგ ჯგუფში იწყება მოხსენება, მოწაფეებთან ერთად, რომ გაეცნონ სექციების მუშაობას, ამით შევავანებინებთ მოწაფეს ორგანიზაციულად დარაზმვის მნიშვნელობას. ასეთივე მუშაობა ტარდება ყაზბეგის საბაზო სკოლაში; სანიმუშოდ მოვიყვან მე-III ჯგუფს, რომელშიაც მე მიხედვითაა მუშაობა. არის თემა „ჩვენი თემი“. ეს თემა აიგეგმა მოწაფეებთან ერთად; მოწაფეებმა აუარებელი დამატება შეიტანეს.

თემა დანაწილებულ იქნა შემდეგ მომენტებად: „ჩვენი თემის მეურნეობა, „ტყის გავლენა ჯანმრთელობაზე და ჰავაზე“, „თემის მმართველობა“ და „თემის კულტურული დაწესებულებანი“. ამისდა მიხედვით დაიყო ჯგუფი სექციებად, რომლებმაც დასამუშავეს თითოეული მომენტი, შემდეგ მთლიანად ჯგუფში მოეწყო მოხსენებები.

საბჭოთა კავშირში მთავარი და უმნიშვნელოვანესი ადგილი უჭირავს ბავშთა ჯგუფურ და ორგანიზაციულად აღზრდის საქმეს, რომლის საძირკველი სოფლის 4-წლედია. მაგრამ ასეთი ორგანიზაციული მუშაობა ზოგიერთ 4-წლედში მოისუსტებს. ამიტომ ყველა მასწავლებელმა მორიგ და გადაუღებელ ამოცანად უნდა მიიჩნიოს კოლექტიური მუშაობა, რომელიც გზაა სოციალიზმისაკენ.

შ. გუტიკაშვილი

თემის აღრიცხვა და მისი პედაგოგიური ფუნქცია.

სოფ. ახალგ. სკოლის მუშაობიდან

იანვარი ახლოვდება. პირველი მთავარი თემა უნდა მოთავდეს ჯგუფებში. სწარმოებს თათბირი მასწავლებელთა შორის. ირკვევა, რომ მუშაობის არანორმალურ პირობებში დაწყების გამო თემის მოთავეების საქმე დარგებში ერთნაირი არაა; საზოგადოებათმეცნიერების მასწავლებელი მოათავეებს თავის პირველ თემას (საშემოდგომო მასალას) ორ-სამ დღეში, აგრონომს სჭირდება ცოტა მეტი დრო, მათემატიკოსს — უფრო მეტი. საზოგადოებათმეცნიერების მასწავლებელი უთმობს თავის ზედმეტ სამუშაო საათებს დანარჩენ მასწავლებლებს. ერთი კვირის შემდეგ აგრონომიც დაამთავრებს თავის სამუშაო მასალას თემის ირგვლივ. მათემატიკურ საგნებში თემის დასამუშავებელი მასალა მთავრდება, ხოლო მასთან დაკავშირებული თეორიული მასალის ნაწილი რჩება დაუმუშავებელი, რადგან საჭირო იყო ჯგუფებში ჯერ განვლილი თეორიული მასალის საფუძვლიანი გამეორება და შემდეგ ახალი მასალის დაწყება, რაც, ცხადია, ზედმეტ დროს მოითხოვდა. მოცდა უკვე შეუძლებელია, ეს შეაფერხებს შემდგომ ჩვენს მუშაობას. ამ შემთხვევაში გამოსავალი გზა ერთია: საჭიროა თეორიული მასალის ნაწილი, რომელიც უნდა ყოფილიყო განვლილი ამ თემის დამუშავების დროს, გადაიდოს და მეორე თემასთან დაკავშირებით დამუშავდეს. ეს, ვფიქრობთ, არ დააბრკოლებს სკოლის მუშაობას, რადგან თემატიკური მუშაობა მოქნილია, თეორიული მასალის ტევადობა მასში ცვალებადია და მასწავლებლის უნარიანობაზეა დამოკიდებული. რეცეპტურა მისთვის არაა სავალდებულო. ამ მოსახრებით იწყება სამზადისი აღრიცხვისათვის. ორთვენახევრის განმავლობაში განვლილი მასალა ყველა დარგში ნაწილდება მოწაფეთა შორის მოხსენებებისათვის. მოწაფეთა ცალ-ცალკე ჯგუფს ევალება ამა თუ იმ დარგში გავლილი მასალის ნაწილი დაამუშაოს. საჭირო ხდება მასწავლებლის მიერ დიდი დაკვირვება, რომ მასალა მოწაფეთა შორის თანასწორად განაწილდეს, არ გადაიტვირთოს ზოგი და ზოგი არ გამოგვრჩეს ამ საერთო სამუშაოში მონაწილეობამიუღებელი. ჯგუფის თვითიული მოწაფე დამუშავებული თემის აღრიცხვაში იღებს მონაწილეობას, რაიმე სამუშაოს ასრულებს. იწყება მოწაფეთა ნამუშევრების — ნახაზების, ნახატების, დიაგრამების, პლაკატების — გამოფენა, იწერება მომენტის შესაფერი კედლის გაზეთი და იწყება მოხ-

სენებებიც დანაწილებული საკითხების ირგვლივ. მუშაობას კრების ხასიათი ეძლევა, სადაც მოწაფე თავმჯდომარეობს, მოწაფე მდივნობს, მასწავლებლები ესწრებიან როგორც კრების წევრები და შორიდან უსმენენ მოწაფეობას. მოხსენებებს თან სდევს აუარებელი შეკითხვა მოწაფეების და მასწავლებლების მხრივ: იმართება კამათი მოწაფეთა შორის და ამნაირად ყოველმხრივ განიხილება, დამუშავდება საკითხი და შეფასდება ნამუშევარი.

ასეთია, ზოგადად, ჩვენი მუშაობის ხასიათი ტრიმესტრის დასასრულს; ამ მუშაობის პროცესში მასწავლებლის წინაშე ძალაუნებურად ისმება საკითხი: რას გვაძლევს ეს აღრიცხვა, რანაირია მისი პედაგოგიური მნიშვნელობა, რა უარყოფითი და დადებითი მხარეები აქვს მას და როგორ გამოვიყენოთ ეს მუშაობა შემდგომს ჩვენ საქმიანობაში?

აღრიცხვა ტარდება კრებების სახით, მოწაფეობა ატარებს ამ მუშაობას თავისი ხელმძღვანელობით. აქ მასწავლებელი არაა მბრძანებელი, იგი მსმენელია. აქ გამეფებულია შრომის კოლექტიური სული, მოწაფეობის საზოგადოებრიობა. აქ მოწაფეობის მეტი აქტიობაა, ხალისია, ინტერესია საქმისადმი. მომხსენებელი გრძნობს არა შიშს მასწავლებლის წინაშე, არამედ პასუხისმგებლობას მთელი კოლექტივის — ჯგუფის წინაშე. ჯგუფს აბარებს ანგარიშს თავისი მუშაობის შესახებ, ჯგუფი აფასებს მუშაობას. კრების ხელმძღვანელობა მისი წესიერად ჩატარება — ესეც ხომ მოწაფის საზოგადოებრივ საქმიანობაში ჩაბმის, შეჩვევის ნიშანია.

მოხსენებას გაფაციცებით უსმენს მოწაფეობა, მისი შინაარსი ნაცნობია მათთვის და ამიტომ თვითეული მოწაფე მოხსენების ირგვლივ თავის ცოდნის მარაგში ეძებს შეკითხვებს იმაზე, რაც მომხსენებელს გამორჩა რაიმე მიზეზის გამო; მოხსენების დასასრულს მოწაფეები აძლევენ მომხსენებელს საკმაო რაოდენობის და საკითხის ყოველმხრივად ამომწურავ ისეთ შეკითხვებს, რომ შესაძლებელია მთელ პედაგოგიურ საბჭოს იმ შეკითხვების ნახევარიც კი არ მოსვლოდა აზრად, რომ მას ძველებურად ეწარმოებინა მოწაფეთა გამოცდები (ეგზამენები). ბევრ ამ შეკითხვას თვით შემკითხველი განმარტავს თავის საკამათო სიტყვაში, თუ მომხსენებელმა ამაზე დამაკმაყოფილებელი პასუხი ვერ გასცა. ასეთია საკითხის კოლექტიური განხილვა-დამუშავება ბავშთა მეტი ხალისით, ინტერესით, და არა შიშით და მოკრძალებით. აქ შეირჩევა მოზარდი საკითხის სწორედ დაყენებაში და მასზე სწორი პასუხის გაცემაში.

ამ მუშაობაში ყველაზე ნათლად იშლება მთლიანი შერწყმული სახე ყველა დისციპლინის, მათი ერთი მეორესთან დაკავშირების შესაძლებლობა და აუცილებლობა, მათი მნიშვნელობა და გამოყენება საერთო საქმეში — ცხოვრებაში. აქ თვითეული საგნის ძველებური კარჩაკეტილობის ნიშნებიც კი მოსპობილია. თვითეული მასწავლებელი მთლიანად ეცნობა დანარჩენი ამხანაგების ნამუშევარს და ამ საერთო საქმიანობაში მასწავლებლისთვის იქმნება ყველაზე მეტი ხელსაყრელი პირობა თვითეული მოწადის ყოველმხრივად გასაცნობად და შესასწავლად, რადგან ამ მუშაობაში ბავში უფრო თავისუფლად ამჟღავნებს თავის ბუნებას, ნიჭს და საერთო მომზადებას, საჭიროა მხოლოდ მასწავლებლის დაკვირვება მასზე. ამასთან თემის აღრიცხვა პედსაბჭოს წინაშე აყენებს სკოლის მთელი მუშაობის სრულ სურათს განსაზღვრული დროის განმავლობაში და მასწავლებლობას ეძლევა საშუალება მთლიანად შეათვასოს ამ მუშაობის უარყოფითი და დადებითი მხარეები: აღრიცხვა გვიჩვენებს, როგორია დამუშავებული მასალა საერთოდ, მასში თეორიული მასალა სჭარბობს თუ პრაქტიკული, რატომ და მომავალში რა ზომას საჭირო ნაკლის გამოსასწორებლად. რამდენად საფუძვლიანადაა მასალა დამუშავებული, თუ მოისუსტებს, — რა საჭირო მომავალში. ამნაირად, აღრიცხვის შედეგების სწორი შეფასება მასწავლებელთა მიერ და მასთან დაკავშირებით მომავალი მუშაობის ტემპის გამომუშავება აღრიცხვის ერთ-ერთი მთავარი საკითხთაგანია. აღრიცხვის შეფასება, წარსულ ნამუშევარს გაუწევს რა კონტროლს, მომავალი მუშაობის გამაჯანსაღებელ ღონისძიებებს გამოიმუშავებს.

ასეთია, ჩვენის დაკვირვებით და პრაქტიკით, თემის აღრიცხვა-შეფასება. აქვე საჭიროა აღვნიშნოთ, რომ აღრიცხვამ შეიძლება ზოგჯერ დაკარგოს თავისი პედაგოგიური მნიშვნელობა და საზიანოც კი გამოდგეს, თუ ამ მუშაობაში მასწავლებელთა მიერ მეტი სიფხიზლე და დაკვირვება არ იქნა გამოჩენილი. აღრიცხვისთვის საჭირო სათანადო პირობების უქონლობა მას მკრთალ სახეს მისცემს, მოწაფეებს დაეკარგებათ ხალისი, მუშაობის ეს აუცილებელი პირობა, და აღრიცხვა ვერ მოგვცემს ვერაფრითარ შედეგებს. ამიტომ საჭიროა წინასწარ ყოველმხრივი სამზადისი, სააღრიცხვო გეგმის გამომუშავება, აღრიცხვისთვის მეტი ეფექტის მიცემა, თვით აღრიცხვის დროს სათანადო ხელმძღვანელობა. ზოგჯერ შეიძლება კრებამ მოწაფეობა იმდენად გაიტაცოს, რომ რამდენიმე საათს გაგრძელდეს მუშაობა — ამას კი შეუძლია გამოიწვიოს ბავშვის ფიზიკური და გონებრივი დაღლილობა და დაუძლურება, რისთვისაც საჭიროა სხდომების ხანგრძლი-

ვობის განსაზღვრა და მისი დაცვა. თვით სხდომებზე საჭიროა მეტი ნაყოფიერი მუშაობა-საქმიანობა და არა მოწაფეთა კინკლაობა, ზოგჯერ უშინაარსო საკითხების ირგვლივ კამათი, უბრალოდ დროს დაკარგვა, საკითხის აცდენა და მუშაობის გაურკვევლობა, საკითხისადმი არასწორი მიდგომა, რასაც ვხედავთ ხოლმე ჩვენს მუშაობაში და საჭირო ხდება მასწავლებელთა ჩარევა საქმეში.

ამნაირად, თუ აღრიცხვის დაწყებამდე და დაწყებიდან დამთავრებამდე საჭიროა ღონისძიებანი პედსაბჭოს მიერ მიღებულია, თემის აღრიცხვის წესიერად და ნაყოფიერად ჩატარება უზრუნველყოფილია და მისი პედაგოგიური მნიშვნელობა განუსაზღვრელია.

შ. გუტიკაშვილი.

ქრებლოს სოფ. ახალგ. სკოლის მასწავლებელი.

ბ. კანდელაკი.

კიდევ გრამატიკის შესახებ.

ბევრი ითქვა და კიდევ ბევრი ითქმება და დაიწერება ქართული გრამატიკის შესახებ. დღეს ხშირად გაიგონებთ საყვედურს, რომ ჩვენმა მოწაფეებმა არც წერა იციან და არც ლაპარაკი. მაგრამ არ კმარა მარტო ნაკლის აღნიშვნა, საჭიროა გამოჩნხულ იქნეს შესაძლებლობანი მდგომარეობის გასაუმჯობესებლად. დღეს ჩვენს სინამდვილეში გრამატიკის საკითხი პირდაპირ დგას. გრამატიკამ ჩვენ სკოლაში სპატიო ადგილი უნდა დაიკავოს. მან თავისი დანიშნულება უნდა შეასრულოს, წინააღმდეგ შემთხვევაში მის უცოდინარობას უფრო გავალრმავებთ. ქართული ენის გრამატიკა უნდა გახდეს ქართული ენის და ლიტერატურის შემსწავლელ იარაღი. ჩვენმა მოწაფეებმა უნდა იცოდნენ ქართული ენა და ლიტერატურა. მაგრამ ქართული ენის სწავლების დროს დაბრკოლებები გვხვდება. თანამედროვე სკოლა ახალ პრინციპებზეა აგებული. შრომის მეთოდი მისი საფუძველია. ახალმა მეთოდმა ახალი მოთხოვნილებები დაბადა, და სკოლამაც ძველ წესებს, სახელმძღვანელოებს ზურგი შეაქცია და ახალ გზას დაადგა. გრამატიკის სწავლების საქმეშიაც ასე მოხდა. დღეს საბჭოთა ტერიტორიის სკოლებში, და განსაკუთრებით მოსკოვში, გრამატიკამ ახალი სახე მიიღო—იქ ფორმალი გრამატიკაა. დღეს გრამატიკის სფეროში ბრძოლაა, ლოდიკური და ფორმალი გრამატიკა ერთმანეთს ებრძვის და, რასაკვირველია, გამარჯვება

ფორმალი გრამატიკის მხარეზეა. ძველი გრამატიკის დამცველები უბრძოლველად სტოვებენ ბრძოლის ასპარეზს. დღეს ჩვენს სკოლებში ფორმალმა გრამატიკამ თავისი ადგილი უნდა დაიკავოს. ამავე დროს ფორმალი გრამატიკის სწავლების წესი ჩვენს სკოლებში ახალი მოვლენაა; ქართული ენის კაბინეტის მიერ გამოცემული „ენის დაკვირვება“-ში ვკითხულობთ „მოწაფისათვის საჭიროა მეცნიერულ გრამატიკაზე აგებული ენის დაკვირვების სამუშაო წიგნი, ხოლო მასწავლებლისათვის ენობრივი ფაქტების მეცნიერული, ფორმალი თვალსაზრისით გაშუქებული ცოდნა (გვ. 6.). და სწორედ ისაა თავიდათავე, რომ ამ მხრივ საქმე ძალიან მოისუსტებს. ჩვენში გრამატიკის საქმე ძალიან გაურკვეველია და ეს, რასაკვირველია, ღიდ გავლენას ახდენს სკოლაზე და მის მუშაობაზე. ჩვენი მასწავლებლობის უმეტესობა აღზრდილია ძველი გრამატიკის წესებზე, რისთვისაც საჭიროა მივცეთ მათ ცოდნა და გარკვეული ხაზი ქართული გრამატიკის სწავლების საქმეში. ახალი გრამატიკის შესახებ ლიტერატურა ძალიან ცოტაა, და რაც არის, მიუწოდომელია მასწავლებლისთვის, განსაკუთრებით პროვინციაში მომუშავე ამხანაგებისთვის. გრამატიკის სწავლების საკითხი საბოლოოდ უნდა გადაიჭრას და გამომუშავებულ იქნეს ყველასთვის სავალდებულო წესები. ამისთვის საჭიროა მოწყობილ იქნეს საზაფხულო კურსები, სადაც უნდა იქნენ გაწვეული ქართული ენის და ლიტერატურის მასწავლებლები. კურსების ლექტორებად უნდა იქნეს გამოყოფილი გრამატიკის კარგად მცოდნე პირები. მეცადინეობა უნდა დაიწყოს ამ კურსებზე ქართული ენის გრამატიკის ანბანიდან და სისტემატიურად უნდა იქნეს გაშუქებული სამუშაო მასალა პროგრამის მიხედვით. შეიძლება ვინმემ სთქვას — კურსები ამ საქმეზე ვერ გამოასწორებსო, მაგრამ ეს არ არის მართალი. ჩვენს მასწავლებლებში არ არიან გრამატიკის აბსოლუტურად უცოდინარნი, მასწავლებლობის მეტი წილი კარგად იცნობს გრამატიკას, მხოლოდ საჭიროა ამ ცოდნის სისტემატიზაცია და ახალ მოთხოვნილებასთან შეფარდება. მართალია, გრამატიკაში არის ბევრი რამ სადავო, გადაუჭრელი, მაგრამ რაც უდავოა, — ის მივიღოთ.

თუ კი საზაფხულო კურსები ვერ მოეწყობა, მაშინ საჭიროა ახლავე შეუდგენ გრამატიკის სახელმძღვანელოს შედგენას. ამ მხრივ მდგომარეობა მართლაც უნუგეშოა. ვერცერთი სახელმძღვანელო მოთხოვნილებას ვერ აკმაყოფილებს, პირიქით, ნიკოლაიშვილის გრამატიკამ გაუგებრობაში ჩააგდო მომუშავე ამხანაგები. ან ერთი, ან მეორე, — ან საზაფხულო კურსები, ანდა ჯეროვანად შედგენილი სა-

ხელმძღვანელო. ეს საკითხი რაც შეიძლება-მალე უნდა მოგვარდეს, რომ მასწავლებელი გარკვეული გეგმით შევიდეს სკოლაში. ამავე დროს ყურადღება უნდა მიექცეს გრამატიკის სწავლების საქმეს ოთხწლედში. აქ უნდა შეისწავლონ გრამატიკის ელემენტარული ნაწილები, რაც საგრძნობად გააადვილებს ზედა ჯგუფებში მუშაობას.

მ. ტულუში.

ცოტა რამ დისციპლინაზე.

აღმზრდელობის ახალ საფუძველზე დაყენების საკითხი თანამედროვე შრომის სკოლის პირობებში დიდძალ ენერგიას და საღ პედაგოგიურ განჭვრეტას მოითხოვს. თითოეული მასწავლებელი რაგინდ მაღალი კვალიფიკაციის იყოს, მეტად რთული და სერიოზული ამოცანის წინაშე დგას, იმ ამოცანის, რომელიც მდგომარეობს ნორჩი ახალგაზრდობის ინტელექტუალურ ცხოველათ გარდაქმნის აუცილებლობაში. ჩვენი პედაგოგიკის ახალი პრინციპი მიზნად ისახავს გამოსჭედოს ახალი ადამიანი, რომელიც გაწმენდილი იქნება ყოველგვარი ცრუმორწმუნოების, რელიგიისა და მისტიური აზროვნებისაგან. პროლეტარულ ეპოქას აუცილებლად ესაჭიროება მეცნიერულ სინამდვილეზე აღზრდილი მოაზროვნეები, რომელთა ხვედრი იქნება სოციალიზმის მშენებლობაში. მტკიცე და ურყევი ცოდნა-ჩვევის გამოჩენა, მეცნიერებათა თითოეული დარგის გამოსახვა საზოგადოებრივ-სასარგებლო შრომაში და, ერთი სიტყვით, თეორიულ-პრაქტიკულად შერწყმული მასალის რეალური განსახება.

მაშასადამე, მიზანი რთულია და მის მისაღწევად დიდ სიძნელეთა დაძლევა საჭიროა, რაც აუცილებლად უნდა შესძლონ საბჭოთა აღმზრდელებმა.

ზემოთქმული მიზნები მაშინ იქნება განაღდებული, როცა პედაგოგს ნათლად აქვს ათვისებული და გადაფასებული ყველა ის ლონიძიება, რაც დღევანდელ ჩვენს სკოლებშია შემოღებული სწავლების ახალი მეთოდური თვალსაზრისით. სოციალისტურ სკოლებში წარმოებული მუშაობის ერთ-ერთი მთავარი ფუძე, როგორც-დღემდე, ისე დღესაც, სასკოლო დისციპლინის განმტკიცებაა, რაც მოწაფეობას აძლევს ერთ გარკვეულ მიმართულებას, როგორც საზოგადოებრივად, ისე მორალურად აღზრდის სფეროში.

ჩვენი სკოლის პრინციპთა შორის დიდი პლიუსით უნდა აღინიშნოს მასწავლებელსა და მოწაფეს შორის სოლიდარული განწყობილება,

რითაც დიდად განვსხვავდებით ძველი „უანდარმული“ სკოლისაგან. მაგრამ საქმე ისაა, რომ ეს სოლიდარობის იდეა არ უნდა გადამახინჯდეს ორივე მხარის მიერ.

ზოგიერთ ჩვენს პედაგოგს შეიძლება ჰგონია, რომ, თუ მან მოწაფესთან „ძმაბიჭური“ დამოკიდებულება იქონია, ამით ის თავისუფალი სკოლის კანონს ემსახურება; მაგრამ ამდენად გადაჭრებულნი გრძნობა არამეთოდურია, მეტადრე სამუშაო საათების დროს, და ის ავგაცდენს ნამდვილი დანიშნულების გზას. მასწავლებელი სკოლაში უნდა იყოს ზექმედი, გავლენიანი და მოწაფეთა ფსიქოლოგიური განცდების დამპყრობი, სასკოლო საათების გარეშე კი თავდაჭერილი, ზომიერი და მიზნობრივი ყველა საქმეში. დისციპლინის გარეშე არავითარი ორგანიზაციული მუშაობა არ სწარმოებს. მოწაფე უნდა გრძნობდეს თავის მოვალეობას პედაგოგის წინაშე არა შიშის, არამედ ზნეობრივი გავლენის გამო. რაც შეეხება თვით მოქმედ ორგანიზაციებს და სექციურ ჯგუფებს, აქ, რა თქმა უნდა, მოწაფე მასწავლებელზე უფრო თვითმოქმედი და აქტიური უნდა იყოს.

ვინ არ იცის, რომ განაკვეთის მსვლელობის დროს უდისციპლინობა მთელ მუშაობას აფერხებს. მასწავლებელს, იმის ნაცვლად, რომ მასალა მოსთხოვოს ან გადასცეს, უხდება ხშირად განმეორება: „დაწყნარდი“ „ნუ ცელებ“ და სხ. ხანდახან ისეთ უკიდურესობამდე მიდის, რომ ნერვებაშლილმა არც კი იცის რა ჰქნას, ვერ უპოვნია გამოსავალი გზა. თუ ამას სისტემატიური ხასიათი-აქვს, მაშინ სასწავლო წლის მასალა ვერ სცილდება მინიმუმის საზღვრებს.

რას მიეწერება ასეთი არანორმალური მდგომარეობა ანუ უდისციპლინობა? მთავარი მიზეზი აქ ისევ პედაგოგის სუსტი მეთოდური მიდგომაა.

ასეთი დეფექტები რომ სრულიად აღმოიფხვრას, მასწავლებელმა შემდეგი ღონისძიებები უნდა განახორციელოს:

ა) აუცილებელია სკოლაში მომზადებული და გეგმიანი შესვლა (ეს ზოგიერთებს არ სჩვევია), რაც გაუღვივებს ინტერესს მოწაფეობას და დიდად დაეხმარება წესრიგის განმტკიცებას.

ბ) თვით პედაგოგი უნდა იყოს მტკიცე ნებისყოფის, თითოეული მისი ფრაზა და მოტორული სახე მოწაფეზე ზეგავლენას უნდა ახდენდეს.

გ). მასწავლებელთა კოლეგიაში აუცილებელია დისციპლინარული სულისკვეთება და საქმიანობა (სკოლაში დაუგვიანებლად მიხვლა, დავალების პირნათლად შესრულება და სხ.), ვინაიდან მოწაფე მასწავლებელს უცქერის და მის მაგალითს მიბაძავს.

დ) პედაგოგი არ უნდა აჭარბებდეს (ტენდენციურობა), არ უნდა მისცეს ადგილი „კაზიონურ“ ნაშთებს და შრომასა და გართობას შორის მოწაფეთა მასაში გააბას ჰარმონიული ძაფები და სხ.

სკოლის საერთო პრესტიჟის თავის სიმალლეზე დაყენებისათვის დისციპლინის საქმეში საუკეთესო ბაზაა მასწავლებლისათვის სკოლაში არსებული ორგანიზაციები: სკოლ-საბჭო, პიონერკოლექტივი, ა. ლ. კ. კ. უჯრედი და სხ., რომლებიც დიდად შეუმსუბუქებენ ამ მხრივ ტვირთს, და ეს მხოლოდ მაშინ, თუ მასწავლებელი კარგად ხელმძღვანელობს მათ და სალი მეთოდიკა აქვს. თუ ასე არაა, მაშინ ზემონაჩვენები ორგანიზაციები თავის მიზნებს კიდევ დაამახინჯებენ და ამით მასწავლებლის და მთლიანი სკოლის სისუსტე კიდევ უფრო გამოძვინდობა დისციპლინის განმტკიცების დარგში.

მოსე ტულუში.

ნატანების 7-წლ. მასწავლებელი.

ს. მელიქიშვილი

დუშეთის სოფლის ახალგაზრდობის სკოლა და მისი საზოგადოებრივ-სასარგებლო მუშაობა.

„ჩვენ გვინდა ჩვენი ღარიბ-ღატაკი ქვეყანა გადავაქციოთ მდიდარ და მძლავრ ქვეყნად“.

„საჭიროა ახალმა თაობამ თავი დაახწიოს. კარჩაკეტილობას და თავისი სწავლა, თავისი აღზრდა და განათლება მუშებისა და გლეხების შრომას დაუკავშიროს“. ლენინი.

ამ მიზანს სოფლად დღეს განახლებული სკოლა — სოფლის ახალგაზრდობის სკოლა — ემსახურება.

ძველი სკოლა თავის აღსაზრდელთ მისთვის აწვდიდა ცოდნას, რომ მათ ეწერათ და ელაპარაკათ კაპიტალისტების სასარგებლოდ. იგი წვრთნიდა ბურჟუაზიის ყურმოჭრილ მსახურთ. მშრომელი მასის კეთილდღეობა სკოლას არ აინტერესებდა. სკოლას და წიგნს მოსახლეობის პრაქტიკულ ცხოვრებასთან თითქმის არავითარი კავშირი არ ჰქონდა, სკოლა სრულიად არ ზრუნავდა სწრაფად წყვედიადის გაფანტვას, მის ირგვლივ გამეფებული უკულტურობის და უვიცობის ალაგმვას.

სოფლის ახალგაზრდობის სკოლა დღეს ამ მიმართულებით ფრიად სერიოზულ ბრძოლას აწარმოებს. მისი პროგრამები მჭიდროდ უკავ-

შირებს სკოლას მცხოვრებთა ყოველდღიურ ყოფა-ცხოვრებას. მოსახლეობის საკეთილდღეოდ ყოველდღიური „პატარა საქმეების“ კეთება ხელს უწყობს ქვეყნის მეურნეობის და კერძოდ სოფლის მეურნეობის აღდგენა-განვითარება-განმტკიცებას.

სოფლის ახალგაზრდობის სკოლა არა მარტო აღრიცხავს მოსახლეობის მტკივნეულ მხარეებს, არამედ რადიკალურად და გადამჭრელ ზომებს იღებს უარყოფილი მოვლენების აღმოსაფხვრელად და ხელს უწყობს სოფლის გაკულტურებას.

რა გააკეთა 1927/28 სასწავლო წლის შემოდგომა-ზამთარ-გაზაფხულის პერიოდში დუშეთის საბავშვო ახალშენის სოფ. ახ. სკოლაში ამ მიმართულებით?

სასოფლო-სამეურნეო სექციის მეთაურობით.

ხელმძღვანელი ა. კენჭაძე: საშეფო სოფელ ამილახვრიანთ კარში ჩატარდა მოხსენებები: „ნიადაგი და ნიადაგის განოყიერება“ (როგორი წესით უნდა განოყიერდეს ადგილობრივი ნიადაგი), „თესლის გადარჩევა და თესლთაბრუნვა“, „მეწველი ძროხის კვება, მოვლა და მესაქონლეობის მდგომარეობა ჩვენში“.

ამავე სექციის მეთაურობით და ხელმძღვანელობით დუშეთის მაზრის წვევანდელთა შორის ჩამოყალიბდა სასოფლო-სამეურნეო ერთთვიანი კურსები, სადაც მეცადინეობდნენ კვირაში ორჯერ და დამუშავდა, თანახმად თვით წვევანდელების სურვილისა, შემდეგი საკითხები: „მელვინეობა ჩვენში“ (როგორ დავაყენოთ და შევიანახოთ ჩვენი ღვინო), „ხეხილის ბალის მოვლა-გაშენება“, „ფუტკრის მოვლა“, „საქონლის გაუმჯობესებელი წესით კვება“.

მოაწყვეს გლეხის აგროგასამართლება. აღნიშნული მუშაობის დროს გამოყენებულ იქნა სკოლის ყველა პუნქტი (ფერმა, საფუტკრე, ბოსტანი, ბალი და სხ.) აგრობიოლოგიური და საბუნებისმეტყველო ქიმიური კაბინეტები, იყო ხმარებაში მიკროსკოპი და სხვადასხვა ხელსაწყო.

სოფ. ბაზალეთში, თანიანთკარში, ამილახვრიანთკარში და სხვ. ჩატარდა თესვის და მცნობის კამპანიები და მოხსენებები ფრინველთა მოშენების ირგვლივ (ჯომარდიძე, კენჭაძე).

სოფ. ყვავილში, ამილახვრიანთკარში და თვარელიანთკარში დახმარება გაუწიეს ქვრივ-ობლებს: დიმიტრი ჭონჭაძეს, ანა კაციანიშვილს, ვატო ღარიბაშვილს, ნინო ყავლაძეს და გ. ლავაზაშვილს დაუბარეს მამული სკოლის ხელსაწყოებით, დუშეთის მცხოვრებს გიორგი თუჯიშვილს პარიზის მწვანით მოუწამლეს ბალი, დაურიგეს

დღეშეთის და მახლობელ გლეხებს პამიდორის, კომბოსტოს და ბადრიჯნის ადრეული ჩითილები — 1500 ც., აწყობდნენ საუბრებს სათბურების მოწყობისა და ჩითილების გამოყენების შესახებ.

მოსახლეობა უფასოდ სარგებლობდა პუნქტით. სკოლას ჰყავს ხეესურული ჯიშის ბულა (საუკეთესო ეკზემპლარი) მესაქონლეობაში ჯიშების გაუმჯობესების მიზნით.

ავრცელებდნენ რაიონში გაზეთ „ახალ სოუელს“ (61 ხელის მოპწერი) და ამავე რედაქციის მიერ გამოშვებულ ბროშურებს: „გლეხის ბიბლიოთეკა“.

აღძრული საკითხების ირგვლივ თავსდება შინაარსიანი წერილები სკოლის კედლის გაზეთში: „გლეხის მეგობარი“

საზოგადოებრივ-კულტურული სექციის მეთაურობით.

(საზმეცნიერების მასწ. ცანავას ხელმძღვანელობით.)

საშეფო სოფელ ამილახვრიანთკარში ჩატარდა მოხსენებები: „მიწის სარგებლობის წესები ამჟამად“, „ჩარჩ-ვაჭრები და გლეხობა“, „სიბინძურე ოჯახში და მისი შედეგები“ (ამ თემასთან დაკავშირებით ხშირად ეწყობოდა „შაბათობა“), „წერა-კითხვის უცოდინარობა არ ვარგა“, „როგორ იშვა ღმერთები და მისი შედეგები“, „ტყის ეკონომიური მნიშვნელობა“, „სასოფლო-სამეურნეო გაუმჯობესებული იარაღების მნიშვნელობა სოფლის მეურნეობაში“, „მღვდლების აზრი სააქაოსა და საიქაოზე“ „უკულტურობა და უკულტურო გლეხი საბჭოთა ხელისუფლების მტერია“, „სასოფლო-სამეურნეო გადასახადის დანიშნულება“, „სოფლის მეურნეობის რაციონალიზაცია“, „გლეხკომის მნიშვნელობა“ და სხვა.

დროგამოშვებით მოსახლეობაში სწარმოებდა გაზეთის („ახალი სოფელი“ და „მოჯამაგირის ხმა“) საჯაროდ კითხვა. წაკითხულ იქნა წერილები: „როგორ დაეხწიოთ თავი სილატაკეს“ („ახალი სოფელი“, № 183), „ახალი სამეურნეო გადასახადები“ („ახალი სოფელი“, № 18), „სოფლის მეურნეობის კოლექტივიზაცია — მე-15 პარტყრილობის დადგენილება“ („ახალი სოფელი“, № 185), „განათლებისაკენ“ („მოჯამაგირის ხმა, № 102), „მოჯამაგირეთა შორის მუშაობა“, „მოჯამაგირის ხმა“, № 17, „სასოფლო-სამეურნეო მუშები და კოოპერაცია“, № 18.) ასეთივე მუშაობა დროგამოშვებით სწარმოებდა დღეშეთშიც. ადგილობრივი მოსახლეობა სარგებლობდა აგრეთვე სკოლის სხვადასხვა წიგნებით და ბროშურებით.

დღეშეთის სამაზრო მილიციის, პროფბიუროს, კომკავშირის, ქალგანის, სამკითხველოს და სხ. კედლის გაზეთების, სადღესასწაულო

პლაკატების და ლოზუნგების მხატვრულ ნაწილს ასრულებდა სკოლის მხატვართა წრე.

მკინძავთა წრე ჰკინძავდა ახალშენის წიგნებს.

დაარსდა წერაკითხვის უცოდინართა სალიკვიდაციო სკოლა. შეაკეთეს ახალშენის სათეატრო დარბაზი სცენით, დადგეს რადიო, რომლის მუშაობას ყოველდღე აუარებელი ხალხი ესწრებოდა.

ფიზიკა-მათემატიკის მასწ. ქუჩულორიის და ბოკუჩავას ხელმძღვანელობით.

საშეფო სოფელ ამილახვრიანთკარის კლუბში გაკეთდა ანტირე-ლიგიური ხასიათის მოხსენება. „ატმოსფერული მოვლენები“ და ამა-სთან დაკავშირებით მოახდინეს ცდები.

დუშეთის მუშა-მოსამსახურეთა და ადგილობრივი მოსახლეობის კლუბში 25 დეკემბერს გაკეთდა მოხსენება: „ორთქლის ძალა“ და ამასთან დაკავშირებით მოაწყეს ცდა: მოძრაობაში მოიყვანეს სკო-ლის პატარა ორთქლმავალი. 10 თებერვალს ზემოხსენებულ წვევანდე-ლებთან სასოფლო-სამეურნეო კურსებზე მოეწყო საუბარი „წვიმის და თოვლის წარმოშობა და მათი მიზეზები“, რასაც დაუკავშირეს მთელი წყება ცდები.

დუშეთის მახლობელ სოფლებში ჩატარდა საუბრები მეტრული ერთეულების უპირატესობაზე, ნაკვეთების და გეგმის სხვადასხვა სა-ხეზე, საქონლის კვების ერთეულების გამომანგარიშებაზე და სხვა.

რუსული ენის მასწ. ბოკუჩავას ხელმძღვანელობით.

დაარსდა რუსული ენის წრე, რუსული ენის შესწავლის გაღრ-მავების მიზნით. სკოლის სათეატრო დარბაზში ადგილობრივ მუშა-მოსამსახურეთა თანდასწრებით მოეწყო რუსული სამი სალამო პიე-სები: „მოლოდიე პობეგი“, 2 მოქ. „ვ. ნოჩნომ“, 1 მოქ., ინსცენი-რობა; „სუდ ნად პიონერომ კურილშიკომ“, 1 მოქ., „სუდ ნად ნე-რიაშლივიმ პიონერომ“, 1 მოქ. და „გრამოტეი“, 1 მოქ.

ბუნებისმეტყველება-ქიმიის მასწავლებელ გეგიაძის ხელმძღვანე-ლობით.

საშეფო სოფ. ამილახვრიანთკარში და დუშეთის კლუბში ჩაა-ტარეს მოხსენებები შემდეგ თემებზე: „დედამიწის წარმოშობა და მი-სი სახის თანდათანობითი ცვლა“, „ნიადაგის განოყიერება“, „რა არის ქიმია და რას შეასწავლის ის“, „ქიმია სასოფლო მეურნეობა-

ში“ „ბოროტი“ და „კეთილი“ ქიმია (რომელი მათგანი სად და როდის არის საჭირო).

აღნიშნული საკითხების ირგვლივ სკოლის კედლის გაზეთში „გლეხის მეგობარი“ თავსდებოდა ფრიად საყურადღებო წერილები.

ქართული ენის მასწ. ლორთქიფანიძის ხელმძღვანელობით. (1 ჯგუფი)

მოეწყო ღუშეთში და შემდეგ განმეორდა სოფ. ამილახვრიანთ-კარში ოქტომბრის რევოლუციის დამახასიათებელი ლიტერატურული საღამო ასეთი შინაარსით: 1. მოხსენება „ოქტომბრის რევოლუციის ასახვა ქართულ მწერლობაში“, ლექსები, სიმღერები და სცენები: „უკანასკნელი დღე სიკვდილით დასასჯელისა“ და სხ. ამ დღისათვის გამოსცეს სპეციალური ნომერი კედლის გაზეთისა.

თემის „ჩვენი სოფლის ყოფა-ცხოვრება“ საილუსტრაციო ლიტერატურული საჯარო საღამო მოაწყეს, რასაც დიდძალი ხალხი დაესწრო. საღამოზე ჯერ გაკეთდა მოხსენება:

„ჩვენი სოფლის ყოფა-ცხოვრება“ (ქართული ხალხური პოეზიის და მწერლობის მიხედვით), შემდეგ კი მეტად შინაარსიანი დივერტისმენტი მოეწყო: ყოფა-ცხოვრების დამახასიათებელი ლექსები და სიმღერები როგორც ჩვენი მწერლობიდან, ისე ხალხური პოეზიიდან. ცალკეულმა ჯგუფებმა შეასრულეს „სოლო“, „დუეტი“, „ტრიო“, გალობდა გუნდი, ალტაცებაში მოიყვანა მაყურებლები ცოცხალმა სურათებმა.

ასეთივე ლიტერატურული საღამო გაიმეორეს სოფ. მილახვრიანთ-კარში.

შეკრიბეს ღუშეთში და მის მახლობელ სოფლებში ჩვენი ხალხის ყოფა-ცხოვრების დამახასიათებელი ლექსები და სხვა.

გაასამართლეს საჯაროდ ეგ. ნინოშვილის მოთხრობის „პარტახის“ გმირი მელანია, „სტუმარ-მასპინძელი“-ს გმირი ჯოყოლა, „ხევის ბერი გოჩა“-ს გმირი ონისე, „მოძღვარი“-ს გმირი ონისე.

თემასთან „ბატონყმური ურთიერთობა“ დაკავშირებით მოეწყო დიდი საღამო. დაიდგა მასწავლებლის დახმარებით ბავშვების მიერ გადაკეთებული პიესა „არსენა“ (ხალხური) და „კაკო ყაჩალი“.

4 მარტს წარმოდგენილ იქნა „კაცია ადამიანი?“ — ილ. ჭავჭავაძისა, 3 მოქმედება, რაზეც მოიწვიეს ადგილობრივი ცხრაწლედის მე-5 ჯგუფიც.

გაასამართლეს ვარდუა — „სურამის ციხე“-დან და დასდგეს წარმოდგენა „დარისპანის გასაჭირი“.

თემის „კაპიტალიზმის ასახვა ქართულ ლიტერატურაში“ მიხედვით მოეწყო საღამო, გააკეთეს მოხსენება აღნიშნულ თემაზე, რასაც მოჰყვა ფრიად საინტერესო და შინაარსიანი დივერტისმენტი თემის ირგვლივ.

თემასთან „სოციალური ურთიერთობა ბატონყმობის გადავარდნის შემდეგ“ დაკავშირებით მოეწყო საღამო შესაფერისი მოხსენებებით და დივერტისმენტით და გაასამართლეს „გოგია უიშილი“.

მე-II ჯგუფის საზოგადოებრივ-კულტურულმა სექციამ 1 და III ჯგ. ამგვარსავე სექციებთან ერთად მოაწყო ოქტომბრის რევოლუციის დამახასიათებელი ლიტერატურული საღამო, რომელზეც მე-II ჯგუფის პროგრამებში მიცემულ მასალებთან დაკავშირებით გააკეთეს მოხსენება „ოქტომბერი ქართულ მწერლობაში“. ცალკე საღამო დაეთმო აგრეთვე მოხსენებას: „სოფელი და ქალაქი ქართულ მწერლობაში“, რასაც თემის დამახასიათებელი დივერტისმენტი მოჰყვა და აგრეთვე გაასამართლეს ქრისტიანე და სპირიტონ მკირიშვილი.

დუშეთის მაზრის წვევანდელები, რიცხვით 50 კაცი, და ადგილობრივი ახალგაზრდობა განცვირფებაში მოიყვანეს ბავშვებმა თავისი მოხდენილი თამაშით (პიესა „ნომერი 21 ჯვრით“).

თემასთან „საზოგადოებრივი კლასები და კლასთა შორის ბრძოლა“ დაკავშირებით აგრეთვე ლიტერატურული საღამო მოეწყო და დასდგეს ბავშვების მიერ პიესად გადაკეთებული დ. კლდიაშვილის „ქამუშაძის გაჭირვება“.

მე-III ჯგუფი, როგორც ზემოთ იყო აღნიშნული, სასწავლო წლის დასაწყისში ოქტომბრის რევოლუციის აღსანიშნავ ლიტერატურულ საღამოზე გამოვიდა მესამე ჯგუფის პროგრამებში მოცემული მასალებით. გაასამართლეს „გამზრდელი“, ტარიელი „(ვეფხვის-ტყაოსნიდან)“ და „განდევილი“.

მოაწყეს გრანდიოზული ლიტერატურული საღამოები შემდეგ თემებთან დაკავშირებით: „საქართველოს ბუნება“, „საკაცობრიო ჰანგები ქართულ ლიტერატურაში“, „იმპერიალისტური რუსეთის აგრესიული პოლიტიკის საწინააღმდეგო პროტესტი ქართულ მწერლობაში“. ეს საღამოები ეწყობოდა შესაფერისი მოხსენებებით, ლექსებით, სიმღერით, მელიოდეკლამაციით ცოცხალი სურათებითა და სხვა. ყველა ზემოხსენებული საღამოს ირგვლივ სკოლის ორკვირეულ მხატვრულ კედლის გაზეთში „გლეხის მეგობარში“ თავსდებოდა ფრიად საყურადღებო წერილები.

ასეთი გაზეთის მეორე ცალი იგზავნებოდა საშეფო სოფ. ამილახვრიანთკარის კლუბში.

სკოლის საზოგადოებრივ-კულტურული სექციების ასეთი მუშაობა ხელს უწყობდა ბავშების და მოსახლეობის გონებრივ-ემოციონალური ღონის ამალღება-განვითარება-განმტკიცებას.

პიონერთა საბჭომ ახალშენის კომკავშირის ხელმძღვანელობით ჩაატარა.

1927 წ. სექტემბერს (ხელმძღვანელი დ. კუჭავაძე) ახალგაზრდობის საერთაშორისო დღის აღსანიშნავი საღამო, 7 ნოემბერს — ოქტომბრის რევოლუციის აღსანიშნავი საღამო. 7 იანვარს, „შობა დღეს“ სკოლის სათეატრო დარბაზში მოსახლეობის თანადასწრებით მოეწყო მეტად შინაარსიანი საღამო, რომ ამ დღეს ხალხის ყურადღება მოეწვევით ეკლესიის გავლენისაგან, მოეზიდათ სკოლაში გარედან მოსიარულე ბავშვები, რომ არ გამხდარიყვნენ იმ დღეს ოჯახებში, სამწუხაროდ, ჯერ კიდევ გამეფებული ლოთობა-ქეიფის მონაწილენი. 1928 წ. 15 იანვარს მოეწყო სამგლოვიარო საღამო ლიბკნეხტის სიკვდილის დღის აღსანიშნავად და 21-22 იანვარს — ლენინის და 9 იანვრის დღეების აღსანიშნავი საღამოები.

დუშეთის სამპარტკომის მოწოდებით ასეთივე საღამო გაიმეორეს რემედანის სასარგებლოდ დუშეთის მუშა-მოსამსახურეთა კლუბში, რის შემოსავალი 32 მან. და 85 კაპ. გადაეცა ავიაქიმის სასარგებლოდ პარტკომის სააგ. საპროპაგანდო განყოფილებას. ამავე კლუბში მოსახლეობისათვის გაიმეორეს ანტირელიგიური საღამო, სადაც გააკეთეს მოხსენება: „შობის დღესასწაული და მისი წარმოშობა“ (აბესაძე) და ამასთან დაკავშირებით პიონერკომკავშირელებმა ე. ნათიშვილმა, კოკი მელიქიშვილმა, მ. ჯომარდიძემ და ვ. ქიქინაძემ გააკეთეს მთელი რიგი ქიმიური ცდები, რითაც ალტაცებაში მოიყვანეს დამსწრე საზოგადოება.

ყველა ზემოხსენებული დღესასწაულის და სამგლოვიარო საღამოების ირგვლივ თვითთული კოლექტივის (ოთხი კოლექტივია ახალშენში) მიერ ცალ-ცალკე იცემა სპეციალური კედლის გაზეთი შესაფერისი ლოზუნგებით.

აგრეთვე მონაწილეობას იღებდნენ დემონსტრაციებში დღის შესაფერისი სიტყვების წარმოთქმით.

პიონერთა შორის სამუშაოდ პიონერ-კომკავშირელები მიმავრებული იყვნენ ჯგუფ-ჯგუფად, ხუთ-ხუთი კაცი, დუშეთის რაიონის და ბაზალეთის თემის სხვადასხვა სოფლებში: ბაზალეთში, საკრამულში, გოგრიანთკარში, ებნისში, მლაშეში და საშაბუროში.

ყურადღას მუშაობას აწარმოებდნენ ადგილობრივაც. მკიდრო კავშირი ჰქონდათ აგრეთვე ლუშეთის ყველა საზოგადოებრივ-კულტურულ ორგანიზაციასთან.

ჩაებნენ ლუშეთის სამაზრო აღმასკომის მიერ დაწყებულ წყლის არხის გამოყვანის საქმეში: გათხარეს 55 კუბ. მეტრი მიწა და ამ მუშაობაში მიღებული 38 მანეთი გადასცეს სამაზრო პარტკომს უბატრონო ბავშვების სასარგებლოდ.

არა ნაკლები შრომა გასწიეს უფასოდ ლუშეთის მახლობლად ახლად გაშენებულ მუხის ტყის გახელვა-გაწმენდაში. იციან, თუ რა დიდი მნიშვნელობა აქვს ჩვენთვის ტყეს, განსაკუთრებით წიწვიან ტყეს, გამოითხოვეს საქართველოს საკურორტო სამმართველოდან 1000 ძირი წიწვიანი ხე და სკოლის ეზოში მით გააშენეს ფიჭვის პატარა ტყე.

მათივე ინიციატივით და ხელმძღვანელობით მოხდა გასულ ზამთარს სამხედრო გზის გაწმენდა, როდესაც დიდი თოვლის გამო სრულიად შესწყდა მიმოსვლა ლუშეთსა და ტფილისს შორის, რაც დიდძალ ზარალს აყენებდა ლუშეთს: ვეღარ შემოიტანეს ტფილისიდან წამოღებული კოპერატივის საქონელი. ს. ა. სკოლამ პირველმა მოჰკიდა ბარებს ხელი, მას მიბაძა ადგილობრივმა ცხრაწლედმა, გამოეხმაურა სამაზრო მილიცია, გაჰყვა მოსახლეობა, და სამი დღის განმავლობაში სრულიად გასწმინდეს თოვლისაგან სამხედრო გზა ექვსი კილომეტრის მანძილზე, რითაც აღდგენილ იქნა კავშირი ლუშეთსა და ტფილისს შორის.

მათი შრომა-საქმიანობა გაძლიერდა, კომკავშირის უჯრედში კომკავშირელთა რიცხვი 45 წევრიდან 70-მდე ავიდა. ჩამოაყალიბეს სამხედრო წრე, რომელშიაც მონაწილეობას იღებდნენ ახალშენის მთელი უჯრედი და გარედან მოსიარულე ბავშვები. ახალშენის სოფლის ახალგაზრდობის სკოლის სექციები და კომკავშირის უჯრედი გაერთიანებული ძალებით სცემდნენ ზემოხსენებულ კედლის გაზეთს „გლეხის მეგობარს“, კომკავშირის უჯრედის წევრებიც ათავსებდნენ შიგ. მეტად შინაარსიან ფრიად საყურადღებო წერილებს ლუშეთის და მისი რაიონის ცხოვრებიდან მოსახლეობის საჭირობოროტო საკითხების შესახებ, სადაც, სოფლის ახალგაზრდობის სკოლასთან ერთად, ისინიც აღრიცხავდნენ ხსენებული რაიონის დეფექტებს, უარყოფით მოვლენებს, სახავდნენ ღონისძიებებს — თუ რა ზომებს უნდა მიმართოს მოსახლეობამ თავისი მეურნეობის აღსადგენად, კულტურის მისაღე-

ბად, რევოლუციის მონაპოვრის დასაცავად, ახალი ქვეყნის შესაქმნელად.

დღევანდელი ჩვენი სოფელი ხსნას ახალი სკოლისაგან, სოფლის ახალგაზრდობის სკოლისაგან, მოელის.

და იგი არავითარ შემთხვევაში არ უნდა ჰგავდეს ძველ, სქოლასტიურ სკოლას, — სკოლა ცხოვრებას უნდა დაეუკავშიროთ,

მ. ჩიქოვანი

„დაუსწრებელი კურსების“ შესახებ ¹⁾.

როგორც ჩვენი ჟურნალის მკითხველმა იცის, 1928/29 სასწავლო წლის განმავლობაში წინამდებარე ჟურნალში სისტემატიურად თავსდებოდა „დაუსწრებელი კურსების“ მასალა, რომლის დანიშნულება და მიზანი მასიური სკოლის მასწავლებელთა პედაგოგიკის ამაღლებაა. დღემდე სულ დაბეჭდილი არის 8 დავალება. თვითთელი დავალება დასამუშავებლად ეძლეოდა მასწავლებლობას ადგილზე, რასაც სასკოლო მუშაობაში ჩაბმული ამხანაგები ინდივიდუალურად ან კოლექტიურად ამუშავებდნენ: გასულ წელს „დაუსწრებელი კურსების მონაწილეთა რიცხვი მცირეა, ჩვენი სახალხო მასწავლებელთა რიცხვთან შედარებით, რომლებიც მუშაობენ თუნდაც მარტო 1-ლი საფეხურის შრომის სკოლებში, მეორე საფეხურის მასწავლებელთა ჩაბმაც არ არის სასურველად მოწყობილი, რაც სულ 35 კაცით განისაზღვრება, ხოლო კურსების მსმენელთა რიცხვი კი 177 უდრის „მათ შორის 61 ქალია და 116 ვაჟი“ ²⁾. ეს რიცხვი ცოტაა. გასულ წელშივე შესაძლებელი იყო მეტი რიცხვი მიგველო, მაგრამ ამის მიზეზი შემდეგია: 1. სამაზრო განათლების განყოფილებების მიერ დროზე არ ყოფილა ამ საკითხზე ადგილებზე ჩატარებული სათანადო მუშაობა და 2. თვით მასწავლებლობა „დაუსწრებელი კურსების“ პროგრამას გვიანამდე ვერ გაეცნო, რადგანაც ზოგან „ახალ სკოლისაკენ“ გასული წლის სექტემბრამდე არ ვრცელდებოდა

¹⁾ მ. ჩიქოვანის წერილი საყურადღებოა ჟურნალის ყველა ხელისმომწერისთვის. ზოგიერთ საკითხში ვერ დავეთანხმებით, და მით უფრო საინტერესოა გავიგოთ სხვა მასწავლებელთა აზრი დაუსწრებელი კურსების შესახებ.

²⁾ იხ. „ახალ სკოლისაკენ“, № 7—8-ში ამხ. ბ. კანდელაკის საინფორმაციო წერილი, გვ. 158—61.

და პროგრამა მისაღები ანკეტით მოთავსებული კი იყო „ახალი სკოლისაკენ“-ის № 8-ში, შემდეგ კი არ განმეორებულა. ცხადია, მიმდინარე წელში ეს მდგომარეობა უნდა გამოსწორდეს. დაუსწრებელ კურსებზე უნდა მუშაობდეს თვითიული მასწავლებელი, განურჩევლად მისი განათლებისა და სკოლის ტიპისა. ამ საქმეში პედაგოგიურ წრეებს დიდი მუშაობის ჩატარება მართებთ.

ახალი სკოლისაკენ“-ის № 11—12-ში არის მოთავსებული ინფორმაცია მასწავლებელთა კვალიფიკაციის ამაღლების კაბინეტის დაარსების შესახებ ¹⁾, რომელსაც თითოეული მასწავლებელი განსაკუთრებული ყურადღებით უნდა მოეპყროს და ჩაებას მის მუშაობაში. უდავოა, რომ კაბინეტის მუშაობის მთავარი დასაყრდენი და საშალება „დაუსწრებელი კურსები“ იქნება. კვალიფიკაციის ამაღლების კაბინეტის დაარსება ხელს შეუწყობს დაბალი ცოდნის მქონე მასწავლებელთა გადაყვანას საშუალო ცოდნაზე მაინც, ხოლო მეტი კვალიფიკაციის მქონეთ კი უფრო მეტი მეცნიერული ცოდნის მიღების საშუალებას მისცემს.

მაგრამ აქვე საკითხავია, გასული სასწავლო წლის განმავლობაში გამოქვეყნებული „დაუსწრებელი კურსების“ მასალამ გაამართლათუ არა თავისი იმედები, შესძლო თუ არა დახმარების გაწევა პრაქტიკულად მომუშავეთათვის, საკმარისია თუ არა მასალა, მოითხოვს თუ არა „დაუსწრებელი კურსების“ მასალა შემდგომ გაშლა-გავართობას და სხვა. ეს კითხვები აუცილებლად საჭირო და მიზანშეწონილია, რის შესახებაც მკითხველს გავაცნობ ჩემს აზრს.

დაუსწრებელმა კურსებმა თავისი დანიშნულება ცოტა გამონაკლისით გაამართლა. სახალხო სკოლის მასწავლებლობამ მით ბევრი რამ გაიგო ისეთი მეცნიერებიდან, როგორიცაა პედოლოგია. მაგრამ შომავალში ამ მიმართულებით კიდევ უნდა გაძლიერდეს მუშაობა. ყველაზე საინტერესო მასიური სკოლის მასწავლებლობისათვის „სწავლების ტექნიკაა.“ ამ საკითხს მეტი დეტალური განხილვა სჭირდება. „დაუსწრებელი კურსების მასალა ცალმხრივია. აქ მარტო ლაპარაკია პედაგოგიკაზე, და სხვა მეცნიერული დისციპლინები არა ჩანს, რაც, ერთის მხრივ, ხელს უშლის თვით მასალის შესწავლა-გაგებას.

მომავლისთვის აუცილებლად საჭიროა:

1. პირველ რიგში „დაუსწრებელი კურსების“ მსმენელთა რიცხვის გადიდება მაქსიმუმამდე, ე. ი. მასწავლებელთა მასიური ჩაბმა კვალიფიკაციის ამაღლების კაბინეტის მუშაობაში.

¹⁾ იხ. „ახალ სკოლისაკენ“ № 11—12. აშ. ბ. კანდელაკის საინფორმაციო წერილი, გვ. 53 (671).

2. „დაუსწრებელი კურსების“ მასალა გაშლილ-გაფართოებული უნდა იქნეს სხვა მეცნიერული დისციპლინების ხარჯზე (ეს განსაკუთრებით მიიზიდავს მეორე საფეხურის მასწავლებლობას, რომელთა კვალიფიკაცია „საშუალოს“ აღემატება).

3. „დაუსწრებელი კურსების“ მასალაში შეტანილ უნდა იქნეს მეორე საფეხურის სკოლების მასწავლებელთათვის სხვადასხვა პედაგოგიური საკითხები, როგორც არის მეთოდური პედალოგიურ-ფსიქოლოგიური საკითხები და სხვა. ხოლო აქამდე დაუსწრებელი კურსების მასალა ისე არის განწყობილი და დამუშავებული, რომ ის მისაწვდომი გამხდარიყო დაბალი ცოდნის მასწავლებელთათვის, რაც აუცილებელია, მაგრამ ამის პარალელურადაც შეიძლება ამ საკითხის მოგვარება.

4. საჭიროა მსმენელთა უფლებრივი მდგომარეობის გაუმჯობესება. დაუსწრებელმა კურსებმა აღრიდანვე უნდა მოამზადოს მასწავლებლობა (დ. ცოდნის) საშუალო სასწავლებლის მოწმობისათვის.

დასასრულ უნდა აღინიშნოს, რომ საჭიროა მიმდინარე წელს დაუსწრებელი კურსების მასალის (უკვე გამოქვეყნებულის) ცალკე წიგნად გამოცემა და მისი დარიგება ჟურნალის ხელის მომწერლებისათვის. მასალას თან უნდა ერთოდეს ლიტერატურული მაჩვენებელი, რომელსაც პირველ ხანებში ყურადღება არ ექცეოდა. სისტემატიურად უნდა იწერებოდეს, ვინ როგორ დაამუშავა მასალა დავალებათა მიხედვით.

მე ვფიქრობ, რომ „დაუსწრებელი კურსები“ გახდება ერთ-ერთი მძლავრი იარაღი მასწავლებელთა კვალიფიკაციის ამაღლების საქმეში.

ოფიციალური ნაწილი

დ ე ბ უ ლ ე ბ ა .

საზოგადოებრივი ორგანიზაციებისა და მოქალაქეთა ცალკეული ჯგუფების მიერ ხელშეკრულებითი საბავშვო ბაღების გახსნის შესახებ.

ცირკულარული წერილი

7/XII—1929

რადგან მოთხოვნილება სკოლის ასაკამდე აღზრდის დაწესებულებებზე მოსახლეობაში ძალიან დიდია, არსებული დაწესებულებები კი ამ მოთხოვნილებას მათი სიმცირის გამო ვერ აკმაყოფილებენ, ამიტომ განათლების სახალხო კომისარიატს, როგორც დროებითი ზომი, შესაძლებლად მიაჩნია შემდეგი:

1. დიდ ქალაქებში (ტფილისსა და ოლქების დიდ ცენტრებში) განათლების სახალხო კომისარიატისა და ადგილობრივი განათლების სახალხო ორგანოების სანქციით ნება დაერთოს საზოგადოებრივ, კოოპერატიულ, პროფესიონალურ ორგანიზაციებსა და იმ მოქალაქეთა ცალკეულ ჯგუფებს, რომელნიც საარჩევო ხმის უფლებით სარგებლობენ, გახსნან სკოლის ასაკამდე აღზრდის დაწესებულებები და ცალკე ჯგუფები.

შენიშვნა: თვითოეულ ჯგუფში უნდა იყოს არა ნაკლებ 10-სა და არა უმეტეს 25 ბავშვისა.

2. საზოგადოებრივმა, პროფესიონალურმა, კოოპერატიულმა ორგანიზაციებმა და მოქალაქეთა ჯგუფებმა, რომელნიც მოისურვებენ ბავშვებისათვის საბავშვო ბაღის ან ჯგუფის გახსნას, უნდა შეიტანონ სათანადო განცხადება, მიიღონ ნებართვა სახალხო განათლების ორგანოებისაგან და დასდონ მათთან ხელშეკრულება, რომელშიც მკაფიოდ და დაწვრილებით უნდა იქნეს განსაზღვრული აღნიშნული დაწესებულებების გახსნის მსურველთა ვალდებულებები, რაც ზოგადად შემდეგ მუხლებშია გათვალისწინებული.

შენიშვნა: დლიდან ამ დებულების გამოქვეყნებისა, დაუყოვნებლივ უნდა მოხდეს განათლების სახალხო ორგანოთა კონტროლის გარეშე არსებული საბავშვო ბაღებისა და ჯგუფების რეგისტრაცია და სათანადო შერჩევის მოხდენის შემდეგ მათთან ხელშეკრულების დადება.

3. განათლების სახ. ორგანოების მიერ საბ. ბაღებისა და ჯგუფების გახსნის უფლება მიეცემა მხოლოდ იმ ორგანიზაციებსა და მოქალაქეთ, რომელნიც საბ. ბაღებსა და ჯგუფებს უზრუნველყოფენ საბ. დაწესებულების მუშაობისათვის აუცილებელი პირობებით (შესაფერი ბინა, ავეჯი, დიდაქტიური მასალა, საუჯემე, არა ნაკლებ იმ ნორმისა, რომელიც დაწესებულია რესპუბლიკის საბ. ბაღებში და სხვ.), რომელთა დაცვა სავალდებულოა რესპუბლიკაში არსებულ სკოლის ასაკამდე აღზრდის ყველა დაწესებულებისთვის.

4. ბავშვებზე დაწესებული გადასახადის რაოდენობა ხელშეკრულებითი საბავშვო ბაღებსა და ჯგუფებში არ უნდა აღემატებოდეს 20 მანეთს.

5. სახალხო განათლების ორგანოებს უნდა დაეთმოს უფასო ადგილები არა ნაკლებ ათი პროცენტისა იმ საბავშვო ბაღებსა და ჯგუფებში, რომელიც პროფორგანიზაციების ინიციატივით არის გახსნილი და არა ნაკლებ 20% იმ საბავშვო ბაღებსა და ჯგუფებში, რომელნიც მოქალაქეთა ცალკე ჯგუფების მიერ იქნება გახსნილი.

6. თუ საბავშვო ბაღი საზოგადოებრივი, კოოპერატიულ და პროფესიონალური ორგანიზაციების ხარჯზეა გახსნილი (სრულად ან ნაწილობრივ), იმ შემთხვევაში აღნიშნულმა ორგანიზაციებმა ხელშეკრულებაში განსაზღვრული ხარჯებისათვის საჭირო თანხები უნდა შეიტანონ განათლების განყოფილებაში, რომელიც ამ თანხებს დანიშნულების მიხედვით მოახმარს საბავშვო ბაღს. დახარჯული თანხების ანგარიშს საბავშვო ბაღის გამგე აბარებს ორგანიზაციის საერთო კრებას.

მოქალაქეთა ცალკეული ჯგუფების მიერ გახსნილი საბავშვო ბაღებისა და ჯგუფების პასუხისმგებელი ხელმძღვანელები ვალდებული არიან საბავშვო ბაღის, ან ჯგუფის მთელი შემოსავალ-გასავლის დაწვრილებითი ანგარიში წარუდგინონ შესამოწმებლად სახ. განათლების ორგანოებს ხელშეკრულებით განსაზღვრულ ვადაში.

7. ხელშეკრულებით ჯგუფებში პედაგოგიური მუშაობის წარმოების უფლება ეძლევა მხოლოდ სკოლის ასაკამდე აღზრდის დარგში სათანადოდ მომზადებულ პირებს, რასაც შეამოწმებს ადგილობრივი სახალხო განათლების ორგანო.

8. ხელშეკრულებათი ჯგუფების პედაგოგიურ პერსონალს, რომელსაც თანამდებობაზე ამტკიცებს და საჭიროების მიხედვით ხ.ნის ადგილობრივი განათლების განყოფილება, უნდა მიეცეს თვითონ ხელფასი იმავე რაოდენობით, როგორც ეს ადგილობრივად არის განსაზღვრული სკოლის ასაკამდე აღზრდის დაწესებულებათათვის.

9. ხელშეკრულებითი ს. ასაკ. აღზრდის დაწესებულებათა ხელმძღვანელები ითვლებიან სკოლის ასაკამდე აღზრდის ხელმძღვანელთა გაერთიანების წევრებად, ასრულებენ გაერთიანებაზე დაკისრებულ ყოველგვარ სავალდებულო და ნებაყოფლობით სამუშაოს, ემორჩილებიან განათლების სახ. ორგანოების მიერ მოცემულ ყოველგვარ წერილობითსა და სიტყვიერ განკარგულებასა და მითითებებს და საერთოდ იმყოფებიან მათი სრული ხელმძღვანელობისა და კონტროლის ქვეშ.

10. ხელშეკრულებითი საბავშვო ბაღები და ჯგუფები შედიან სკოლის ასაკამდე აღზრდის დაწესებულებათა საერთო ქსელში. ამ საბავშვო დაწესებულებებში მუშაობა უნდა სწარმოებდეს იმ სისტემით და პროგრამით, რომელიც მიღებულია მთელი საბჭოთა რესპუბლიკის მასშტაბით სკოლის ასაკამდე აღზრდის დაწესებულებათათვის.

11. ხელშეკრულებით საბავშვო ბაღებთან და ჯგუფებთან, ისე როგორც ყველა რესპუბლიკის სკოლის ასაკამდე დაწესებულებაშია, უნდა ჩამოყალიბდეს საბავშვო ბაღების დამხმარე საბჭო, რომელსაც ევალება მუშაობა დამხმარე საბჭოთათვის არსებული დებულების მიხედვით.

სოც-აღზრდის მთავარმართველობის უფროსი.

მ. ორახელაშვილი.

საბავშვო ბაღების და 1 საფ. სკოლების ინსპექტორი

მ. ლომინაძე.

დაუსწრებელ კურსებზე ჩამწეროთათვის.

იწყება ახალი სამოსწავლო წელი და მასთან ერთად ჟურნალის ახალი წელიც. წრეულსაც გამოვა „დაუსწრებელი კურსების“ მასალა. ამიტომ საჭიროთ ვსთვლით მეორეთ ხელახლად მოვათავსოთ დაუსწრებელ კურსებზე ჩაწერის პირობები. კურსებზე ჩასაწერად საჭიროა ამ ჟურნალზე ხელის მოწერა, ანკეტის შევსება (იხ. „ახ. სკოლ.“ № 1) და მუშაობის დაწყება პირველი დავალებიდან (1928/29 წლის ჟურნალი № 1-2). კურსებზე ჩაწერილ მსმენელებს შეუძლიათ ჟურნალის 1928/29 წლის ნომრები მიიღონ წრეულს (გამონაკლისის სახით) შეღავათიან ფასში—2 მანეთად. ამასთანავე აღენიშნაეთ, რომ იმ მასწავლებელთ, რომელთაც არა აქვთ საშუალო განათლების ცენზი და რომელნიც კარგათ შეასრულებენ დაუსწრებელი კურსების მუშაობას და რომლებიც მოისურვებენ მეორე საფეხურის დამთავრების მოწმობის მიღებას, ჩაეთვლებათ წარმოებული მუშაობა და განთავისუფლებულ იქნებიან პედაგოგიური საგნების ჩაბარებისაგან.

დაუსწრებელი კურსების კოლეგია.

დაუსწრებელი კურსები

კლასიკური თვითგანვითარებისათვის

№ 9¹⁾

პირველი 8 დავალება მოთავსებულია ამ ჟურნალის
1928—29 წლის 12 ნომერში.

1929-30 წ.

II. სანიტარულ-ჰიგიენური წესრიგის შეტანა სკოლაში.

ანთროპომეტრიული შემოწმება.

სკოლის ექიმი აცხადებს, რომ I ჯგუფის ყველა ბავში უნდა წავიდეს ამბულატორიაში საექიმო შემოწმების გასავლელად. „ეს, — ეუბნება მასწავლებელი ბავშვებს, — ეთანხმება სწორედ იმას, რაზეც ჩვენ ახლა ვმუშაობთ, ვინაიდან იმისათვის, რომ ნამდვილად დავიცვათ თავი ყოველგვარი ავადმყოფობისაგან, უნდა გავისინჯოთ თავი: „სუფთა და ჯანსაღი ვართ ჩვენ თითონ თუ არა.“ ბავშვები იწერენ მორიგ დავალებას: „უნდა გავიგოთ: 1. ჯანსაღი ვართ თუ არა. 2. სუფთა ვართ თუ არა. 3. ჩვენი წონა. 4. ჩვენი სიმაღლე“.

მიდიან ამბულატორიაში და ანთროპომეტრიულ შემოწმებას გადიან. ბავშვები მეტისმეტად გახარებული იყვენ შემოწმების პროცედურით და აგრეთვე იმით, რასაც შემოწმების დროს ექიმი უხსნიდათ ¹⁾. კლასში დაბრუნებისას ჩატარდა მეტად ცოცხალი საუბარი, რის შემდეგაც კოლექტიურად დასწერეს შემდეგი თემა: „რა გვაკეთეთ ამბულატორიაში“.

¹⁾ ეს იყო სკოლის ექიმი ამხ. ვინგორნი, რომელსაც ბავშვებთან ლაპარაკის განსაკუთრებული უნარი აქვს, რაც ექიმთა შორის ჯერ კიდევ იშვიათ მოვლენას შეადგენს.

„დაუსწრებელი კურსების“ წინა წლის დავალებები

მოთავსებული ჟურნალის „ახალ სკოლისაკენ“ 1928—19 წლის ნომრებში.

დავალება 1—2	ჟურნალის № 1—2	სახალხო განათლების საბჭოთა სისტემა და საყოველთაო სწავლების პრობლემა.
დავალება 3	„ № 3	საბჭოთა შრომის სკოლის მიზნები და ამოცანები.
„ 3	„ № 4	საბჭოთა შრომის სკოლის რაობა.
„ 4	„ № 6	საბჭოთა აღზრდის ამოცანები.
„ 5	№ 7—8	ბავში, სკოლა და წრე, ბავშვის ასაკის ბიოლოგიური თავისებურება და პედაგოგიური დასკვნები.
„ 6	№ 9—10	მე-4 დავალების გაგრძელება: სკოლამდე ასაკი. პირველი საფეხურის სკოლის ასაკი.
„ 7 და 8	№ 11—12	ბავშვის და მისი წრის გაცნობის მეთოდები. პირველი საფეხურის შრომის სკოლის მუშაობის მეთოდები, სკოლის საწარმოო გეგმის შედგენა.

შემოწმების შედეგების დამუშავება და სანიტარულ-
ჰიგიენური რეჟიმის შემოღება.

თვითეულმა ბავშმა დაამზადა თავისთვის მუყაოდან ამგვარი
ბარათი:

ბ ა რ ა თ ი .

გვარი განტმანი.

წონა 19 კგ.

სიმაღლე 1 მ. 14 სმ.

გულმკერდის ზომა 56 სმ.

ამ ბარათში ბავშს შეჰქონდა ანთროპომეტრიული ცნობები თავის შესახებ, მიღებული ამბულატორიაში. ბავშები ამ პროცედურით მეტად კმაყოფილი იყვნენ.

მასწავლებელი ეკითხება ბავშებს, რითი ასწონა ისინი ექიმმა; პასუხი: კილოგრამით (გაისმის ხმები: ჩემი წონა 19 კილოა, ჩემი 18 და სხვ.). ბავშები უკმაყოფილო იყვნენ, რომ ისინი კილოთი ასწონეს. ამისი მათ არა ესმით რა. მათ უნდათ იცოდნენ რამდენ გირვანქას იწონიან. მასწავლებელი შეეფიქრიანდა: შეიძლება თუ არა მისცეს მათ დასახელებულ რიცხვთა გადაქცევა. იქნებ გაუძნელდეთ. მეორე მხრით ეს მეტად შემაგულიანებელი საქმეა: ბავშებს ასე ძალიან აინტერესებს საკითხი, თუ რამდენს იწონიან, და ამ საკითხზე პასუხის გაცემა — ეს ხომ მეტად ცოცხალი, აქტუალური, ჭეშმარიტად სასიცოცხლო ამოცანის გადაჭრა იქნებოდა. ცდუნება მეტად ძლიერი იყო და მასწავლებელიც ნებას დაჰყვა. მან ბავშებს აჩვენა კილო და გირვანქა და წინადადება მისცა გამოერკვიათ, რა უფრო მძიმეა. ინტერესი მეტად დიდია: თვითეულსა სურს უთუოდ აილოს ხელში კილოც და გირვანქაც. შემდეგ მასწავლებელს შემოაქვს სასწორი და სდებს ერთ პინაზე კილოს, მეორეზე თანდათანობით — 1 გირვანქას, 2 გირვანქას და 2 1/2-ს. ბავშები სიცილით ეგებებიან დამყარებულს შედარებითს წონასწორობას. შემდეგ მასწავლებელი სწონის ერთ კილო პურს. ბავშები იძახიან „მასწავლებელი პურსა ჰყიდისო“. ისინი კმაყოფილი არიან ახლად შეძენილი ცოდნით. მასწავლებელი გრძნობს, რომ კარგი საქმე წამოიწყო. რამდენიმე დროის განმავლობაში ბავშები განსაკუთრებული გულდადებით ვარჯიშობენ იმაში, თუ რამდენი გირვანქაა ერთ კილოში, ორში, სამში და ა. შ.

ისინი ნათლად ხედავენ ამ ვარჯიშობის საბოლოო მიზანს. „აი მე უკვე ვიცი რამდენ გირვანქასაც ვიწონი“. მაგრამ ამაში ჯერ კიდევ საკმაოდ ხანგრძლივი ვარჯიშობა იყო საჭირო. მხოლოდ მეორე დღეს შეეძლო თვითეულ ბავშს კილოგრამებში მოცემული თავისი წონა გირვანქებით გამოეხატა. თვითეულმა ბავშმაც თავის ბარათზე, მარჯვენა მხრით, ექიმის მიერ ნათქვამ ციფრს (ჩვენს სანიმუშო ბარათში: 19 კილო) მიუწერა მის მიერ ნაპოვნი და მასწავლებლის მიერ შემოწმებული შედეგი — 1 ფ. 7 1/2 გ. ბავშვებში დიდი აღფრთოვანება იყო, თვითეულ ნაპოვნ შედეგს რაიმე განსაკუთრებული ოხუნჯობით ხვდებოდნენ. „ზ. 29 კილოს იწონის. ხა-ხა-ხა!“ გაისმის ტაშის ცემა, ფეხების ბრახუნია. „ყოჩაღ! კარგა გამაძლარხარ აწონის წინ!“ მცირე წონას საწინააღმდეგო ხასიათის რეპლიკით ხვდებიან. „არ ვარგა, „თავგია“! ცნობისმოყვარეობა აიძულებთ გამოთვალონ, ერთი რამდენით მეტს იწონის მეორეზე (მადა ჰამაში მოდისო). რამდენს იწონის ერთად ორი ბავში: ზ. (მსხვილი) + ხ. (პატარა). აღფრთოვანება არა ნელდება უკანასკნელ მომენტამდე. ბოლოს ბავშვების ცალკე ჯგუფები ადგენენ დიაგრამას „ჩვენი წონა“.

„გარდა იმისა, რომ აგვწონეს და გავგზომეს, კიდევ რას ვაკეთებდით ამბულატორიაში?“ ახლს ლაპარაკი ეხება თვალის, ყურის, ცხვირის და სხვ. სნეულებებს, რაც ჩვენს ბავშვებს შორის იქნა აღმოჩენილი. ბავშვები ადგენენ, რომ თვითეული აღმოჩენილი ავადმყოფობა ცალკე იქნას განხილული და გამოირკვეს, თუ რაა საჭირო იმისათვის, რომ მისგან თავი დავიცვათ.

აი დამუშავება ცნობებისა თვალების შესახებ. უპირველეს ყოვლისა გამოვარკვიეთ, რამდენი თვალით ავადმყოფი აღმოაჩინა ჩვენში შემოწმებამ. ავადმყოფთა რიცხვი საკმაოდ დიდი აღმოჩნდა. მეტწილად ტრახომაა გავრცელებული. ტრახომით ავადმყოფი ბავშვები უამბობენ ამხანაგებს ამ სნეულების შესახებ; კლასი ყურადღებით უსმენს (უფრო ცოცხლად გადმოცემა ვის შეუძლია, თუ არ იმას, ვინც თითონ განიცადა ეს ავადმყოფობა). საუბარში უმთავრესი ყურადღება ექცევა საკითხს, თუ როგორ შეიძლება ტრახომისაგან და საერთოდ თვალის სხვა სნეულებათაგან თავის დაცვა. სხვათა შორის ეხებინან სინათლით სარგებლობის საკითხს. ბევრი იგონებს, მათს სახლში როგორა სხედან. ირკვევა, რომ საჭიროა „სინათლე მარცხნიდან ეცემოდეს ან უნდა გაკეთდეს აბაჟური“. საუბრის შედეგად ჩამოყალიბებულ იქნა შემდეგი წესები: 1) იჯექი სწორე; 2) თვალებს

ხელით ნუ მოისრეს. ყველა ბავში კოლექტიურ დასკვნებს რვეულში იწერს.

შემოწმების და განმტკიცების მიზნით ბავშები დასასრულ შეუდგენ ამგვარი გამოცანების გამოცნობას: 1) ორნი ძმანი მეზობლად ცხოვრობენ და ერთიმეორეს ვერა ხედავენ. 2) ორი იცქირება, ორი ისმენს, ერთი ლაპარაკობს (ტაში). ყველა ერთხმად იძახის პასუხს. გამოცანები ყოველი მხრიდან სეტყვასავით წამოვიდა (გვშველის შესვენება).

შესვენების შემდეგ მასწავლებელი ახდენს ელემენტარულ ცდას, რომელიც აწერილია ვესელოვსკაიას მიერ მის წიგნში „პედოლოგიური პრაქტიკუმი“¹⁾, რათა შესაძლებელი იქნეს ბავშების სათანადოდ დასმა ადგილებზე (მხედველობის მიხედვით). ბავშებს ეს „თამაშობა“ მოეწონათ და შედეგიც მეტად დადებითი მივიღეთ (ზოგი ბავში, რომელსაც მხედველობა სუსტი აღმოაჩნდა, წინა რიგში დავსვით).

„მთავარი“ საკითხების მიხედვითვე დამუშავებულ იქნა კბილების შემოწმების შედეგიც.

კბილებმტკიცვანი ბავშიც ბევრი აღმოჩნდა ჩვენში. როდესაც ეს შემოწმების ცნობების მიხედვით შედგენილი დიაგრამით გამოვარკვეით, დასმულ იქნა იგივე საკითხი: „როგორ დავიცვათ ჩვენი კბილები“. აი ამ „გაკვეთილის“ დამუშავების სქემა. მასწავლებელი ეკითხება ბავშებს, რომლებიც კბილის საექიმო ამბულატორიაში დაიარებიან, — ხომ არ უთქვამს ექიმს, რისგან ფუჭდება კბილები. ირკვევა, რომ კბილები უმთავრესად ფუჭდება მაშინ, როდესაც ცხელ წყალს ზედ ცივს დააყოლებენ ხოლმე, აგრეთვე მაშინ, როდესაც კბილებს არ იწმენდენ: „პირში რჩება ნამცეცები, რომლებიც ლპება“. მასწავლებელი: „ჭამის შემდეგ რომელი გამოირეცხავთ ხოლმე პირს?“ ხელს ძალიან ცოტანი სწევენ. — „დილაობით კბილებს რომელი იწმენდავთ?“ აღმოჩნდა, რომ კბილებს მხოლოდ 5 ბავში იწმენდავს. მასწავლებელი ჰკიდებს დაფაზე სანგანათლების პლაკატებს, რომლებზეც ნათლად არის გამოხატული, თუ რა ემართება კბილებს, როდესაც მათ არ იწმენდენ, და, პირიქით, როგორია ისინი, როდესაც მათ იწმენდენ. ბავშები მიდიან დაფასთან, განმარტავენ პლაკატს, კითხულობენ წარწერებს და ხმამაღლა იმეორებენ.

¹⁾ ვ. ვ. ს. ე. ლ. ო. ვ. ს. კ. ა. ი. ა. პედოლოგიური პრაქტიკუმი, გვ. 91—92;

პლაკატი შემდეგ ხელიდან ხელში გადადის, ყველა ყურადღებით კითხულობს ტექსტს და აკვირდება კბილების ჰიგიენის ატრიბუტებს: კბილის ჩოთქსა და ფხენილს.

სიტყვებს შემდეგ რვეულში იწერენ. ბოლოს მასწავლებელი ეკითხება ბავშვებს: „როგორ შევასრულოთ, რასაც თქვენ ახლა კითხულობდით?“ ყველა ერთხმად: „ჩოთქებს ვიყიდით; ყველანი მოვიტანთ ჩოთქებს“. „ფინჯნებსაც მოვიტანთ“. „დედებმა ფული უნდა მოგვცენ“. წინადადება ბევრი იყო და ხმაურობა კარგა ხანს გაგრძელდა. ზოგი ბავში ამბობდა, დედა ფულს არ მოგვცემსო. ზოგი კითხულობდა: „შეიძლება მე და ჩემმა პატარა ძმამ ერთი ჩოთქით გამოვიწმინდოთ კბილებიო“. ოპტიმისტები უკვე მიუთითებდნენ ადგილზე, სადაც ყველა დასდგამდა თავის ფინჯანსა და ჩოთქს, და თვითეულზე როგორ დააწერდნენ მისი პატრონის სახელს. ა. აცხადებს, რომ ის კლასში არ გაიწმენდს კბილებს. მასწავლებელი უხსნის, რომ პირველ ხანებში საჭიროა კბილების კლასში წმენდა, რომ ყველამ კარგა ისწავლოს წმენდა, და მერე შეიძლება სახლში გაიწმინდოსო¹⁾. წინააღმდეგი აღარავინ იყო. დაადგინეს: მოიტანონ სახლიდან ფული, ვისაც რამდენი შეუძლია, და ყველასათვის იყიდონ ჩოთქები და ფხენილი.

ამას მოჰყვა კბილების წესიერი წმენდის პირველი დემონსტრაცია.

მასწავლებელი მიმართავს ბავშვებს კითხვით, ვინ იცის, როგორ იწმენდნენ კბილებსო. ი. აჩვენებს, მაგრამ, რა თქმა უნდა, ეშლება. გ. „ჯერ უნდა კბილები გამოირეცხო და ჩოთქიც გარეცხო და სხვ.“ ბავშვების მიერ შეტანილი შესწორებების შემდეგ მასწავლებელი აჩვენებს, როგორ უნდა გაწმენდა. ო. — „მასწავლებელმაც გაიწმინდა კბილები“ (იცინიან.) ი. — „კარგი იქნებოდა, კიდევ ერთხელაც რომ გაწმენდა“.

პირის ჰიგიენის პრობლემა ამით თავდება. „ორი დღის განმავლობაში უნდა შემოვიღოთ კბილების სისტემატიური წმენდა კლასში

¹⁾ ამის შესახებ ჩვენს პედსაბჭოში აზრთა სხვადასხვაობა იყო. ზოგი ჩვენგანი ფიქრობდა, რომ საჭირო არ იყო კბილების წმენდის შემოღება კლასში. მაგრამ უმრავლესობა იმ აზრისა იყო, რომ პირის ჰიგიენის საფუძვლიანი ჩვევა სერიოზული საქმეა და რომ არ შეიძლება იგი მთლანად ოჯახს მივანდოთო. ამიტომ კბილების წმენდის პირველი ჩვევა აუცილებლად შემოღებული უნდა იქნას კლასში და უნდა სწარმოებდეს მისი განსაზღვრული ზედამხედველობა და წესიერი ვარჯიშიო.

ყოველდღე, რისთვისაც უნდა ვიყიდოთ ყველაფერი, რაც საჭიროა. თვითეულმა უნდა მოიტანოს 27 კაპ.“ მქუხარე ტაში...

დანიშნული დროსთვის, რა თქმა უნდა, ყველამ არ მოიტანა ფული. 35 ბავშიდან ფული მოიტანა მხოლოდ 19-მა, ორმა მოიტანა ჩოთქი. ი. წინადადებას იძლევა არ დაეუცადოთ, ვიდრე ყველა მოიტანდეს ჩოთქს, და ახლავე შევუდგეთ კბილების წმენდას. „ხვალ უკვე აღარ დაუწყებთ ცდას.“ — „უნდა ავირჩიოთ მორიგე, რომ თვალყური ადევნოს“. — „ხვალაც რამე მიზეზს მოიგონებენ“. მასწავლებელი ეკითხება: „რომელს არ შეგიძლიათ ფულის მოტანა?“ ყველა ჰპირდება ხვალისთვის მოტანას.

კბილების წმენდის პირველი პროცედურის ჩატარებისთანავე ყველა ხალისიანად შეუდგა ამ საქმეს და ამიერიდან ჩვენში კბილების წმენდის მტკიცე წესი დამყარდა. ბავშვები „მიეჩვიენ“ ამ აქტს და უკვე გრძობენ, რომ „პირში ცუდი გემოა, კბილები თუ გაუწმენდავი გაქვს“.

დაახლოებით ასევე ვიმუშავებდით შემოწმების დანარჩენ ცნობებსაც: ჩვენი ყურების, ცხვირების და სხვ. მდგომარეობას. ამნაირად, ყველაფერში გავიმეორეთ, ჯემს ბერრის სიტყვებს თუ ვიხმართ, „რეფლექსური აზროვნების მთლიანი ციკლი“, რომელიც მდგომარეობს: 1) შემოწმების შედეგების გამორკვევაში, 2) დასკვნების ჩამოყალიბებაში და 3) მათ გამოყენებაში განსაზღვრულ, კონკრეტულ სანიტარულ-ჰიგიენურ ღონისძიებათა შემოღების საშუალებით.

ხერხები, რომლებითაც ამ სქემის განხორციელების დროს ვსარგებლობთ, სხვადასხვაა: საფუძვლად მას უდევს ექიმის გამოკვლევა, რაც იძლევა ნედლ მასალას, რომელიც მუშავდება შემდეგი საშუალებით: 1) საუბრებით და სათანადო წერილების კითხვით, 2) ცნობების მათემატიკური დამუშავებით, 3) სურათებისა და აგრეთვე ჰიგიენის ატრიბუტების დემონსტრაციით, 4) შრომითი პროცესებით (ვარჯიშობა კბილების წმენდაში), 5) პლაკატების ხატვით (ამბულატორიის, ჭანგანათლების პლაკატების) და 6) ნახჭების (მოდელების) კეთებით (მუყაოდან გაკეთებულია სასწორი, კილოგრამი, მეტრი სანტიმეტრებით).

ამნაირად, აქ გამოყენებული იყო ყოველგვარი ხერხი, რომლებიც ყოველთვის კონკრეტული ღონისძიების შე-

მოღებოთ თავდებოდა. ყურისა და ცხვირის შემოწმების შედეგების დამუშავების დროს ბავშვები ვარჯიშობენ იმაში, თუ როგორ უნდა ცხვირის მოწმენდა და ყურების გამოწმენდა, ისევე, როგორც ეს კბილების წმენდის დროს იყო. ამას ბავშვები ჯერ ისე ასრულებდნენ, როგორც იცოდნენ. კლასში აუწყრელი სიცილ-ხარხარი იდგა: ზოგი ცხვირქვეშ სახელოს გაიტარებდა ხოლმე იდაყვიდან მაჯამდე, ზოგი ღრმად იყოფდა ნესტოში თითს და დიდხანს იკირტინდა. მასწავლებელმა ისარგებლა ამ ცოცხალი მასალით და თვალსაჩინოდ უჩვენა ბავშვებს, თუ როგორ უნდა და როგორ არ უნდა ცხვირის მოწმენდა, რაშიც ბავშვები ვარჯიშობდნენ ისევე, როგორც კბილების წმენდაში. აქაც მატერიალური ხასიათის საკითხმა იჩინა თავი. საჭირო იყო ცხვირსახოცის აუცილებლად შემოღება, თუნდა ეს უბრალო სუფთა ჩვრებიც ყოფილიყო. ეს სანიტარიისა და ჰიგიენის აუცილებელი ატრიბუტია, რომელიც უნდა ჰქონდეს თვითეულ ბავშვს, და რომლითაც ისე უნდა სარგებლობდეს, როგორც მისთვის უსწავლეთათ.

ყურების შემოწმების შედეგის დამუშავების დროსაც ფსიქოლოგიური ცდა ჩავატარეთ¹⁾, თუმცა ამან ისეთივე კარგი შედეგი არ მოგვცა, როგორც მხედველობითმა ექსპერიმენტმა.

განსაკუთრებით ცოცხლად იქნა დამუშავებული ცნობები ჩვენი თავებისა და სხეულის სისუფთავის შესახებ. თავების სისუფთავის დაცვის მიზნით დადგენილ იქნა სასტიკად ელენებინათ თვალყური, რომ ბავშვებს გრძელი თმა არ მოეშვათ. რ. და ხ. — „მე თმას არ გავიკრეჭ. მე თავს ხშირად ვიბან“. ბავშვებში ამ განცხადებამ აღშფოთება გამოიწვია. რ. და ხ. კი თავს იცავენ: „ვისაც თავი სუფთა არააქვს, იმან უნდა გაიკრიჭოს. ჩვენ სუფთა გვაქვს“. გამოჩნდა კიდევ ერთი მემამბოხე, ე.: „ექიმმა მითხრა, სუფთა თავი გავქვსო. ვინ უკეთ იცის: ექიმმა თუ ბავშვებმა? მე არ გავიკრეჭ თმას“. ბოლოს მაინც ნებას დაჰყვენ. სანკომი ულმობელად ასრულებს თავის ფუნქციებს, სასტიკად აღვენებს თვალყურს ყველა იმ ღონისძიების განხორციელებას, რაც კლასმა ჯანმრთელობის დაცვისათვის დასახა.

როდესაც ჩვენი სხეულის სისუფთავის საკითხს იმუშავებდნენ, და ბევრი ჭუჭყიანი, დიდხანს დაუბანელი აღმოჩნდა, წამოიჭრა სა-

¹⁾ იხ. იქვე, გვ. 90—98.

კითხი აბანოს შესახებ 1). საკითხის ამ კონკრეტული დაყენების წინ გაიმართა მეტად საინტერესო საუბარე ჩვენი კანის შესახებ. ბავშვები კანს გამადიდებელი შუშით სინჯავდნენ. ნახვრეტები რომ დაინახეს კანზე, ძალიან გაეხარდათ. ი. — „აი ნახვრეტებში გროვდება ჭუჭყი“. ხ. — „ვ-ს ნახვრეტებში ბევრი ჭუჭყი ჰქონდა, კარგად შეიძლებოდა მისი დანახვა“, ბავშვები აგრძელებენ საუბარს „ნახვრეტების“ შესახებ და არკვევენ, რომ ამ ნახვრეტებით ადამიანი სუნთქავს ისევე, როგორც „ცხვირით“.

მასწ. — „ამ ნახვრეტში როცა ჭუჭყი გროვდება, რა ხდება მან შინ?“ ი. — „ნახვრეტები იხურება“. ხ. — „ადამიანს მუნი ემართება“. მ. — „მიკრობები ძვრებიან“. მასწავლებელი უამბობს ბავშვებს არაკს მეფის შესახებ, რომელმაც თავისი შვილები ოქროთი დააფრვინა და ამის გამო ყველანი დაეხოცა. არაკი დიდ შთაბეჭდილებას სტოვებს. რ. ეკითხება: „ეს მართალია?“ მასწ. — „რათ დაიხოცენ ბავშვები?“ ე. უპასუხებს: „იმიტომ რომ ნახვრეტები ოქროთი დაიხურა“. ხ. — „იქნება იმიტომ, რომ სუფთა არ იყო?“ ი. — „მეფის სახლში სისუფთავეა, როგორ შეიძლება უსუფთაო ოქრო ჰქონოდა?“

არაკმა მეტად დამარწმუნებლად განუმარტა ბავშვებს კანის სისუფთავის მნიშვნელობა, მათთვის ეს განცდის საქმედ გახადა.

ხ. — ზაფხულობით ბავშვები სილაში გორაობენ, არ შეიძლება განა დაიხოცონ?

ი. — არა. ბანაობენ. ცურაობ და სილაც გშორდება.

ხ. — ზაფხულში კარგია ბანაობა. იგორავებ სილაში, მერე ყველაფერი გაგშორდება.

ბ. — მდინარეში წურბელებია, — იკბინებიან.

გ. — ისეთი მდინარეებიც არის, სადაც ბევრია ჭუჭყი, და იქ ბანაობა არ შეიძლება.

მასწავლებელი ეკითხება: „რა ჩნდება სხეულზე, როდესაც ადამიანი ტანს არ იბანს?“

ხ. — ტილები.

1) საკითხმა, თუ როგორ გვედევნებინა თვალყური, რომ ბავშვებს მართლაც ხშირად ებანავთ აბანოში, გამოიწვია დავა ჩვენს პედსაბჭოში. ზოგი იმის მომხრე იყო, რომ სკოლას შემოეღო „აბანოს დღე“, რათა დარწმუნებული ვყოფილიყავით, რომ ბავშვები მართლაც ბანაობენ მაგრამ ამ საკითხში გაიმარჯვა იმ აზრმა. რომ ჩვენ მხოლოდ იმაზე უნდა ვზრუნავდეთ, რომ ამას ოჯახი ასრულებდეს, მართლაც შემოღებული უნდა იქნას სანკომის განსაზღვრული მეთვალყურეობა.

გ. — მაშინ ადამიანსა კბენენ, ეფხანება და სისხლი მოსდის.
 ხ. — „ბალღინჯოები და რწყილები?“ ე. — „ისინი შავებია“.
 ი. — „ისინი ჩვენს სისხლსა სწოვენ“. ხ. — „ისინი ფეხებით ამოთხრი-
 ან ხოლმე პატარა ორმოს, ჩაძვრებიან შიგა და სწოვენ“. ი. — „იმთ-
 პატარა, მაგრამ წაწვეტებული პირი აქვთ. და ის ჩვენ სისხლსა „შჭამს“.
 ხ. — „ბალღინჯოები მიცოცდებიან ხოლმე ავადმყოფთან და სისხლსა
 სწოვენ, შემდეგ მიდიან ჯანმრთელებთან და უთუოდ გადასდებენ ავად-
 მყოფობას“.

მასწავლებელი აღრმავებს ამ აზრს პარაზიტების, როგორც ინ-
 ფექციების მატარებლების შესახებ, უჩვენებს ბავშვებს სანგანათლების
 სათანადო პლაკატს, რის შემდეგაც კოლექტიურად გამოჰყავთ დას-
 კვნები, თუ როგორ უნდა იქნას დაცული სხეულის სისუფთავე.

ე. — „ზამთარში აბანოში უნდა ვიაროთ“. გამოაქვთ ასეთი და-
 დგენილება: „თვეში ერთხელ ვიაროთ აბანოში და კვირაში ერთხელ
 დავიბანოთ თავი და ტანი სახლში“. ბავშვები დასკვნებს იწერენ, ამის
 შემდეგ მასწავლებელი მართავს საჩვენებელ გვეკეთილს, თუ როგორ
 უნდა ხელ-პირის დაბანა. აქაც ისევე, როგორც კბილების წმენდის
 დროს, ჯერ ბავშვები აჩვენებენ როგორ იბანენ ხელ-პირს. დაუბანე-
 ლი რჩება ყურები, კისერი, ზოგი ჭუჭყს მხოლოდ იგლეხს სახეზე. ამ
 ცდის მიხედვით მასწავლებელი უხსნის ბავშვებს, თუ როგორ უნდა და
 როგორ არ უნდა პირის დაბანა.

ბანაობის საკრთხთან დაკავშირებით ეხებიან აგრეთვე საცე-
 ლების გამოცვლისა და ტანისამოსის ჰიგიენის საკითხს.
 ბავშვები ლპარაკობენ და შეძლებისამებრ აჩვენებენ, როგორ არიან
 ჩაცმული და როგორ იცავენ ტანისამოსის სისუფთავეს. აქაც აგრე-
 თვე ირკვევა, თუ როგორ უნდა სწარმოებდეს სისუფთავის დაცვა.
 გამოაქვთ დადგენილება დავეალოს მორიგეს ტანისამოსის ჩამოსაკი-
 დებელთან თვალყური ადევნოს არა მარტო წესრიგს, არამედ ტანი-
 სამოსის სისუფთავესაც. ამასთანავე იმუშავენ მთელ რიგ წესებს,
 თუ როგორ უნდა იქნას დაცული ტანისამოსის სისუფთავე.

ჯანმრთელობის დაცვის აღნიშნულ კონკრეტულ ღონისძიება-
 თა გარდა შემოღებული იქნა აგრეთვე საუზმით სარგებლობის გან-
 საზღვრული წესიც. ცხელი საუზმის შესახებ ჩვენ ფიქრიც კი არ შე-
 გვეძლო, ვინაიდან ამისთვის სათანადო წინასწარი პირობები არა
 გექონდა. მაგრამ ბავშვების მიერ სახლიდან მოტანილი საუზმით სარ-
 გებლობის დროს გარკვეული სანიტარული წესის დაცვა ჩვენ უთუოდ

აუცილებლად მიგვაჩნდა: „საუზმე ქალაქში შეხვეული მოვიტანოთ, შევინახოთ ერთ ადგილას, ვჭამოთ მხოლოდ მაგიდაზე, მაგიდა სუფთა უნდა იყოს, საუზმის წინ დავიბანოთ ხელები და შემდეგ პირი გამოვირეცხოთ“. საუზმისთან დაკავშირებით დადგა საკითხი სასმელი წყლის შესახებ. ბავშვები ბევრ წყალს ხმარობენ, წყალი კი აუღლარი გვაქვს. მეორე ჯგუფმა, რომელიც ჩვენთან ერთად იმუშავებდა „ჯანმრთელობის დაცვის“ კომპლექსს, გადასწყვიტა მიეღო ზომები, რომ ჩვენსა წყალი აედუღებინათ ხოლმე. პირველად ეს თიქმის შეუძლებელ საქმედ სჩანდა, მაგრამ მეორე ჯგუფმა მაინც გადასწყვიტა დაეწყო კამპანია ადუღებული წყლისათვის და ამ საქმეში სხვა ჯგუფებიც ჩაება. ჩვენს ჯგუფში გამოცხადდა მათი წარმომადგენელი და გთხოვა შევერთებოდით გამგისადმი მიმართულ მათ შუამდგომლობას ჩვენში ადუღებული წყლის შემოღების შესახებ.

ბავშვები მოხიბლული იყვნენ იმით, რომ მეორე (უფროსმა) ჯგუფმა მათ მხარის დაჭერა სთხოვა, და ისინი დიდი ხალისით შეუდგენ სათანადო განცხადების შედგენას თავისი სახელით სკოლის გამგის სახელზე. აი სიტყვასიტყვით მათი განცხადების ტექსტი:

გ ა ნ ც ხ ა დ ე ბ ა

პედტეხნიკუმთან არსებულ საცდელი სკოლის გამგეს.

დღეს ჩვენ გავიგეთ, რომ არ შეიძლება აუღლარი წყლის დაღვევა, რადგან მასში მიკრობებია. გთხოვთ მოაწყოთ ისე, რომ სკოლაში ჩვენ ადუღებულ წყალს ვსვამდეთ.

პირველი ჯგუფის სანკომი.

ამაზე გამგემ, ამხ. რაინმა, რომელიც დიდ პატივსა სცემს ბავშვთა თაოსნობას და საბჭოთა აღზრდის იდეებს მხურვალედ იზიარებს, მიუხედავად დიდი სიძნელეებისა, რომლებთანაც დაკავშირებული იყო ამ მცირე და მეტად მნიშვნელოვანი სანიტარულ-ჰიგიენური ღონისძიების განხორციელება, აი რა უპასუხა ბავშვებს:

მეორე ჯგუფის ბავშვებს გამგისაგან

ჩვენ მივიღებთ ყველა ზომებს, რომ სკოლაში ადუღებული წყალი გვქონდეს.

სკოლის გამგემ შეასრულა თავისი დაპირება. სულ მცირე ხნის განმავლობაში ჩვენსა შემოღებული იქნა ადუღებული წყალი მთელი სკოლისათვის. პირველმა და მეორე ჯგუფმა ამ კამპანიაში ჩააბეს

მთელი სკოლის საწკომი, ამისთვის მათ ძალების ერთგვარი დაჭიმვა დასჭირდათ, მაგრამ ბავშებმა მიაღწიეს თავის მიზანს, რომელიც პირველად უტოპიას ჰგავდა.

ეს არის ყველაფერი, რის შემოღებაც ჩვენ მოვახერხეთ როგორც პირადი ჰიგიენის, თავისი თავის მოვლის, კონკრეტული ზომებისა. ამას გარდა ჩვენ შევეხეთ აგრეთვე ბინის ჰიგიენის საკითხსაც. გამოსავალ მასალად გამოგვადგა ახალი ექსპურსია სანგანათლების განყოფილებაში. ბავშები გაეცნენ ოთახის ტემპერატურას. შემოიღეს ტემპერატურის ყოველდღე გაზომვა.

მამასადამე, ჩვენ შემოვიღეთ სკოლაში აუცილებელი სანიტარულ-ჰიგიენური წესრიგი. ჩვენ არა მარტო ვლაპარაკობდით. თემაზე „ჯანმრთელობის დაცვა“, ჯანმრთელობაზე ან ავადმყოფობებზე, არამედ ჩვენ შევასრულეთ რეალური დასაქირო საქმე. ჩვენ შევასწავლეთ ბავშებს სისუფთავის კოლექტიურად დაცვა კლასში, თვითეულ ბავშს ჩვენ შევასწავლეთ საკუთარი ჯანმრთელობის დაცვისათვის ზრუნვა.

მაგრამ ყოველივე ეს, რა თქმა უნდა, ძალიან ცოტაა ჩვენი საბჭოთა აღზრდის ფვალსაზრისით. საკმარისი არ არის მარტო საკუთარი თავის მოვლა ან თუნდა თავისი კლასის ჯანმრთელობის დაცვა. საჭიროა ბავშების მიერ შეთვისებული ცოდნა და ჩვევა გამოყენებულ იქნას გარკვეული ზეგავლენისთვისაც გარეშე ქვეყანაზე. ამ გარეშე ქვეყნის მასშტაბი პირველი ჯგუფისათვის სკოლა და ოჯახია.

მამასადამე, საჭიროა, რომ ჩვენ მიერ შემოღებულ ღონისძიებათა გავლენა გავრცელდეს ოჯახზეც.

III. ოჯახში ჰიგიენის გადანერგვის დაწყება.

ოჯახის სანიტარული მდგომარეობის
გამოკვლევა.

შესავალი საუბარი ბავშებისათვის ცხადჰყოფს, რომ ჩვენ მთლიანად ვერ შევძლებთ ჩვენი ჯანმრთელობის დაცვას, თუ ჰიგიენის შემუშავებულ წესებს შევასრულებთ მხოლოდ კლასში, სახლში კი ყველაფერი „ძველებურადვე“ დარჩება. ამიტომ საჭიროა თვალყურის დევნება, „რომ სახლშიც სისუფთავე იყოს“. ჩვენს პედაგოგიურ ენა-

ზე ეს ნიშნავს სასკოლო ყოფაცხოვრების გადატანას ოჯახში შეძლებისამებრ. დადგენილ იქნა პატარ-პატარა ჯგუფებად (სამეუღლებად) დაყოფა, რომელთაგანაც თვითეულმა უნდა დაათვალიეროს თავისი წევრების ოჯახები, გამოარკვიოს როგორ ცხოვრობენ იქ, შემდეგ კი მათ (ამ სამეუღლმა) უნდა გვითხრან, რა უნდა გავაკეთოთ ან რითი შეგვიძლია დავეხმაროთ ჩვენს ოჯახებს, რომ მათაც ისე სუფთად იცხოვრონ, როგორც ჩვენ ვცხოვრობთ. გამოვიმუშავეთ კითხვები, რომლებზეც თვითეულ სამეულს ამომწურავი პასუხი უნდა მოეტანა.

კითხვები ასეთი იყო:

1. როგორია თქვენი ბინის ზომა (სიგრძე-სიგანე)?
2. რამდენი კაცი ცხოვრობს შიგ?
3. ბავშვებს ერთად სძინავთ თუ ცალ-ცალკე?
4. ოთახებში ჰაერს სწმენდენ თუ არა? როდის და რამდენჯერ.
5. წყალს ადუღებულსა სვამენ თუ არა?
6. კბილებს იწმენდენ თუ არა?
7. აბანოში ხშირად დადიან თუ არა?
8. თავს ყოველკვირა იბანენ თუ არა?
9. რამდენი ხნის შემდეგ იცვლიან საცვლებს?
10. იატაკებს ხშირად რეცხავენ თუ არა?
11. გაქვთ თუ არა საფურთხებლები?

ძნელი არ არის იმის დანახვა, რომ კითხვები სურვილისამებრ კი არ არის მოგონილი, არამედ სასტიკად ეთანხმება ჯანსაღი ცხოვრების იმ წესებს, რომლებიც ბავშვებმა თავის მეცნიერულ მუშაობაზე დამყარებით გამოიმუშავეს. ოჯახში ბავშვების მისვლასა და მათ მიერ წარმოებულ მუშაობას სერიოზულად და სათანადო ყურადღებით რომ მოპყრობოდენ, მდივნებს ჩვენ მივეცი თუ შემდეგი მიმართვა მშობლებისადმი:

„პედტენიკუმთან არსებული საცდელი სკოლა სთხოვს მშობლებს კარგად მიიღონ და სერიოზულად მოეპყრან ამის წარმომდგენ ბავშვთა ჯგუფს და მისცენ მათ ამომწურავი პასუხი მათ მიერ დასმულ კითხვებზე. ეს ცნობები ჩვენ ძლიერ გვესაჭიროება იმ მუშაობასთან დაკავშირებით, რომელსაც ამჟამად პირველი ჯგუფი აწარმოებს“.

გამგის ხელმოწერა.

გამოკვლევის შედეგები.

ჩვენ სერიოზულ მნიშვნელობას ვაძლევდით ოჯახის ცხოვრების ამ მეტად საჩოთირო მხარეებში ჩვენი ჩარევის პირველ ცდას. იმავე დროს გვეშინოდა, რომ ბავშვები ვერ დასძლევდნენ ამ მუშაობას ან საიდანმე მათ დარცხვენილებს გამოისტუმრებდნენ. ზოგიერთ სამეულს უფროსი კლასების მოწაფეები მივამაგრეთ (საჭიროების შემთხვევისათვის). მაგრამ ეს სრულიად ზედმეტი აღმოჩნდა, ზოგიერთ შემთხვევაში კი საქმის საზიანოც, ვინაიდან ბავშვები უკმაყოფილო იყვნენ ამ ზედმეტი, შემავიწროვებელი მეურვეობით. ჩვენი შიში უსაფუძვლო გამოდგა: ბავშვებმა ჩინებულად დასძლიეს თავისი ამოცანა. მათ მოგვიტანეს ყველა საჭირო ცნობა, ხოლო მშობლები „ნასიამოვნებიც“ კი დარჩნენ როგორც სკოლის მზრუნველობით, ისე მათი ბავშვების ასეთი სერიოზული მოპყრობით ჯანმრთელობის საქმისადმი. მათ (მშობლებს) მოეწონათ თვით პროცედურა: მოდის სამი ბავშვი, წვებიან იატაკზე და ქალაღდის მეტრით (თავისივე გაკეთებულით) ზომავენ ოთახის სიგრძე-სიგანეს, რვეულში იწერენ. უხარიათ მშობლებს: იქნებ შვილი ინჟინერი ან ხუროთმოძღვარიც კი გამოგვივიდესო. ეტყობა, კაი საქმეს ასწავლის სკოლაო.

თვითუღმა სამეულმა წარმოადგინა თავისი მასალა, რომელიც შემდეგ მთელმა ჯგუფმა დაიმუშავა.

ოჯახში ჯანმრთელობის დაცვის კონკრეტული ღონისძიებანი. მათდამი მშობლების თავდაპირველი დამოკიდებულება

როგორც მკითხველმა იცის, ჩვენ მარტო იმიტომ კი არ მოვიარეთ ოჯახები, რომ მოგროვილი ცნობები დიაგრამებით გამოგვეხატა. ჩვენ გვწაღდა რითიმე დაეხმარებოდით ოჯახს, კონკრეტულად შეგვეტანა რაიმე იმ ღონისძიებათაგან, რაც ჩვენ სკოლაში შემოვიღეთ. ამ მიზნით იმავე სამეულებს წინადადება მივეცით შეედგინათ პროექტი, თუ რითი შევძლებდით, მათი აზრით, ოჯახისათვის დახმარების აღმოჩენას.

თვითუღმა სამეულმა წარმოადგინა ასეთი პროექტი. ყველა პროექტი ერთიმეორის მსგავსი იყო და ამან გავვიადვილა გამოგვეჩიხა ის, რაც მათ მნიშვნელოვანადა და ამასთანავე შესაძლებელ საქმედ მიაჩნიათ.

აი ორი პროექტი:

პროექტი №...

ჯანმრთელობის დაცვისათვის აი რა უნდა იქნას შემოღებული ჩვენს სახლში:

1. ისე უნდა მოვაწყოთ, რომ სახლშიც ადუღებულ წყალსაც სვამდენ.
2. უნდა დაიდგას საფურთხებლები.
3. საჭიროა თვალყურის დევნება, რომ სახლში ყოველთვის სისუფთავე იყოს.
4. უნდა ვუთხრათ დედას, რომ საცვლები ყველას კვირაში ერთხელ გამოუტყვალოს. თუ საცვლები ცოტაა, ხშირ-ხშირად გარეცხოს ხოლმე.

სამეულნი: ი., ა., ე.

პროექტი №...

1. ვისაც მამა ღურგალი ჰყავს, საფურთხებლები გაგვიკეთოს..
2. წყალი ყოველთვის შეიძლება აადუღონ.
3. ყველა მოვალეა კბილები გაიწმინდოს
4. ოთახში ჰაერის გაწმენდა ძნელი საქმე არ არის.

როგორც შესაძლო პრაქტიკულ ღონისძიებებს, თითქმის ყველა პროექტი შეიცავდა: 1) საფურთხებლების შემოღებას და 2) სისტემატიური კონტროლის (იმავე სამეულების მიერ) დაწესებას იმაზე, რომ ოჯახში სრულდებოდეს იგივე, რაც ჩვენშია მიღებული: მართლაც, ყველგან არა სწმენდენ ჰაერს ოთახში, ყველგან არ იწმენდენ კბილებს, ეს კი, როგორც ერთ პროექტშია ნათქვამი, „ყველამ უნდა შეასრულოს“, „ეს ძნელი საქმე არ არის“. ზოგიერთ რამეს პირდაპირ უნდა მოვითხოვდეთ დედებისაგან, სახელდობრ: „რომ მან უფრო ხშირად რეცხოს საცვლები, დროზე გაგვგზავნოს აბანოში“. 3., ადუღებული წყლის შემოღებაც შეიძლება“. ზოგიერთები, რომლებიც წინდაწინვე ხედავენ მოსალოდნელ სიძნელეებს, მოიხიბოვენ რომ სკოლა დაეხმაროს.

ჩვენ შევუდევით პროექტებში აღნიშნულ ღონისძიებათა განხორციელებას.

უფროსი კლასების მოწაფეთა დახმარებითა და ჩვენი გამგის ენერგიული ხელისშეწყობით ჩვენ თითონ დავამზადეთ მეტად პრიმიტიული საფურთხებლები ყველა ბავშებისათვის; ჩვენ გადავწყვიტეთ ეს საფურთხებლები ხელზე კი არ მიგვეცა მათთვის, არამედ გადაგვეცა ორგანიზაციულად მშობელთა კრებაზე, რომელზეც ჩვენ

მოეუწოდებდით მშობლებს დახმარებოდნენ ბავშებს დასახული მიზნების განხორციელებაში. საჭირო იყო აგრეთვე მოვლაპარაკებოდა მშობლებს იმის შესახებ, რაც, ბავშების სიტყვით, უნდა მოგვეთხოვა მათგან, სახელდობრ — აბანოში გაგზავნისა და საცვლების ხშირად გამოცვლის შესახებ. გარდა ამისა, უნდა გვეთხოვა მათთვის ელევნობინათ თვალყური, რომ ბავშებს მართლა შეესრულებინათ ის, რაც მათ შეისწავლეს „ჯანმრთელობის დაცვის“ კომპლექსით. ამისათვის ვთხოვეთ მათ სერიოზულად მოპყრობოდნენ იმ საკონტროლო პერიოდულ გამოკვლევას, რომელიც იმავე სამეულებს შემდეგშიც უნდა ეწარმოებინათ ოჯახებში.

მშობელთა ეს ფრიად მნიშვნელოვანი კრება მეტად გულდასმით იყო მომზადებული სასკოლო სანკომის მონაწილეობითა და დახმარებით; ამნაირად, სასკოლო სანკომი ორი უმცროსი ჯგუფის მიერ სერიოზულ სანიტარულ მუშაობაში იქნა ჩაბმული.

კრებაზე ორი პირველი ჯგუფის ხელმძღვანელებმა, ამხ. ამხ. სტოლოვამ და კაუფმანმა, წაიკითხეს შესავალი მოხსენება „ჯანმრთელობის დაცვის“ კომპლექსის აზრისა და მნიშვნელობის შესახებ. ბავშებმაც მოამზადეს თავისი ნამუშევრების გამოფენა და ჯადოფანრის საშუალებით გვიჩვენეს კომპლექსის დამუშავების მთელი მსკლელობა: აქ იყო მათი „წესები“, დიაგრამები და თვით იუმორიც.

ამის შემდეგ მოხდა საფურთხებლების ზეიმით გადაცემა. ბავშები მოუთმენლად მოელოდნენ ამ აქტს. მასწავლებელმა წაიკითხა აუცილებელი განმარტებანი და სთხოვა მშობლებს ხელი შეეწყოს ბავშებისათვის მათი საკუთარი და ოჯახის ჯანმრთელობის დაცვისადმი მიმართულ ღონისძიებათა განხორციელებაში.

ძნელი გამოსარკვევია, თუ რა შთაბეჭდილება მოახდინა ამან მშობლებზე. შესრულებული მუშაობის შესახებ თქმულ სიტყვებში მშობლები აღნიშნავენ, რომ სკოლის ამ ზრუნვას ბავშების ჯანმრთელობისათვის ისინი დიდად აფასებენ, მაგრამ პრიმიტიული საფურთხებლების გადაცემის აქტმა, რამდენადაც ჩვენ შევატყეთ, ისინი რამდენადმე გააკვირვა და იქნებ ეს საწყენადაც კი დარჩათ. ალბათ მარტო ბავშების აღფრთოვანებამ შეაკავებინა მათ თავი გაკვირვების ან წყენის გრძობის ხმამალა გამოთქმისაგან. „ბავშების ბედნიერი სახეები აიძულებდა მშობლებს ეჩვენებინათ ვითომც ისინიც კმაყოფილები არიან“. რაც შეეხება ჩვენს შემდგომს საკონტროლო მუშაობას, ამ მხრივ მათ სრული დახმარება აღგვითქვს.

მშობელთა ამ კრებიდან ჩვენ წაგვეყვა კმაყოფილების გრძობა, რომ ოჯახზე პირველი ზეგავლენა მოვახდინეთ. ჩვენ არ გვაკვირებდა ის შერეული გრძობა, რაც მშობლებში ჩვენმა ცდამ გამოიწვია. ეს ხომ დასაწყისი იყო.

მხოლოდ უფრო გვიან, წლის დამლევისათვის, ჩვენ აშკარად დავრწმუნდით, რომ ჩვენმა მუშაობამ ჯანმრთელობის დაცვის დარგში მშობლების სრული სიმპატია დაიმსახურა.

გავუკეთოთ ანალიზი „ჯანმრთელობის დაცვის“ კომპლექსის დამუშავების ამ მაგალითს გონივრული მიზანშეწონილი ყოფაქცევის აღზრდის იმ ძირითადი გზების თვალსაზრისით, რომლებიც ჩვენ ზემოდ განვიხილეთ.

გონივრული მიზანშეწონილი მოქმედებების პირველ მომენტს, როგორც ჩვენ ზემოდაც ვთქვით, მიზნის წარმოშობის მომენტი წარმოადგენს. ამ კომპლექსში, როგორც ვხედავთ, მასწავლებელს არ დასჭირდა განსაკუთრებული სტიმულებისათვის მიმართვა, რომ ბავშვებში ამ მიზნის მომწიფებისათვის ხელი შეეწყო. სამწუხაროდ, ეს საქმე ეპიდემიას ხვდა წილად. მასწავლებლის როლი აქ მხოლოდ იმაში მდგომარეობდა, რომ ბავშვების ყურადღება გაემახვილებინა ამ მოვლენაზე და ბავშვებში შექმნილი განწყობილებისათვის აქტუალური ამოცანის ფორმა მიეცა. აქ მასწავლებლის დახმარება უმთავრესად იმაში მდგომარეობს, რომ იგი გარკვეულად, მარტივად და გასაგებად აყალიბებს იმას, რაც ბავშვების გონებაში უკვე მომწიფდა, მაგრამ ჯერ სავსებით არ ჩამოყალიბებულა. ეს დახმარება კიდევ იმაში მდგომარეობს, რომ ბავშვები „საერთო განწყობილების“ მდგომარეობიდან (გრძობა შეწუხებისა, ავადმყოფობის შიშისა, მწუხარებისა ამხანაგის დაღუპვის გამო) გამოიყვანოს და მიჰყავს რეალური სასარგებლო მოქმედებისაკენ, უბედურობის წყაროსთან აქტიური. ბრძოლისაკენ.

მიზანშეწონილი მოქმედების ჯაჭვში შემდგომ მომენტებს, როგორც უკვე ვთქვით, წარმოადგენს: ა) წარსული გამოცდილების მობილიზაცია, ბ) ახალი ცნობებისა და ცოდნის მოპოვება, გ) მათი დაკავშირება და დაპირდაპირება წარსულ გამოცდილებასთან და დ) ყოველივე ამის საფუძველზე აუცილებელ დასკვნათა გამოყვანა.

მოცემულ კომპლექსში ყველა ამ მომენტს აქვს ადგილი. როდესაც ბავშვების წინაშე გარკვეულად დასმულ იქნა ამოცანა — უნდა

გავიგოთ, რა საშიში გადამდები სნეულებებია ჩვენში და როგორ უნდა დავიცვათ მათგან თავი, — მასწავლებელმა ბავშვების გონება უწინარეს ყოვლისა იქითკენ მიმართა, რომ მათ მოეგროვებინათ მთელი ის გამოცდილება, რაც ამ დარგში ჰქონდათ. ბავშვებს ეძლევათ დავალება — გაიგონ, რა გადამდები სნეულებებით იყვნენ ან არიან ავად მათი მახლობლები სახლში. სახლიდან მოტანილი ცნობების შესახებ მსჯელობის პროცესში ბავშვები იგონებენ ბევრ რამეს თავისი წარსული გამოცდილებიდან, ამეღავენებენ და აყალიბებენ თავის წარმოდგენებსა და ცოდნას ამ დარგში.

ბავშვების გამოცდილების ხშირი წინააღმდეგობანი და გაურკვეველობა აუცილებელს ხდის ბავშვებისათვის ახალი, უფრო ზუსტი და სარწმუნო ცოდნის შექმნას. გამოურკვეველია, ყველამ უნდა მოიხადოს წითელა თუ შეიძლება მისგან თავის დაცვა, წითელა მარტო ბავშვებს შეხვდებოთ ხოლმე თუ დიდებსაც. წინააღმდეგობათა აღმოჩენა და ბავშვის წარსული გამოცდილების ნაკლულეფანებანი, აგრეთვე გამოძეგლავებული ექვები დასაბამი მომენტია ნამდვილი მიზნობრივი აზროვნებისა, კვლევისა. „ექვი — მეცნიერების წყარო“.

წამოჭრილი საკითხების საფუძველზე მასწავლებელი მიმართავს ბავშვების ყურადღებას დამოუკიდებელი ძიებისაკენ, ზუსტი შემოწმებული პასუხებისაკენ. იგი კისრულობს ცოცხალი ცნობებისა და გზის მაჩვენებლის როლს. იგი ბავშვებს მაუთითებს იმ ადგილებზე, სადაც შეიძლება ზუსტი შემოწმებული პასუხების მიღება წამოჭრილ საკითხებზე. იგი მათ უხსნის, თუ როგორ უნდა მოიქცენ ამ დაწესებულებებში, ვის და როგორ უნდა მიმართონ. იგი მათ ეხმარება ორგანიზაციულად შეკავშირებაში და სხვ.

ბავშვების მიერ მიღებული შთაბეჭდილებანი და ახალი ცოდნა უნდა დაუპირდაპირდეს ძველ გამოცდილებას და ამ დაპირდაპირების შედეგად ბავშვებმა გარკვეული, ზუსტი და მათთვის საკმაოდ შემოწმებული დასკვნები უნდა მიიღონ.

აქ მასწავლებლის როლი უფრო აქტიურია. აქ იგი გამოდის არა ცნობარის როლში, არამედ უფრო თითქო შემკრების როლში. იგი სტიმულს აძლევს ბავშვებს, რომ მათ გამოსთქვან თავისი შთაბეჭდილებანი და დაგროვილი გამოცდილება თვითთულ საკითხში, იგი აორგანიზებს მათ კოლექტიურ მოფიქრებას, ყველა მიღებული ცნობის ერთიმეორესთან და წარსულ გამოცდილებასთან შედარებასა და დაპირდაპირებას. ბოლოს მას მიჰყავს ბავშვები აუცილებელ, მათ-

თვის მისაწვდომ და გარკვეულ დასკვნებისკენა და განზოგადობებისაკენ.

კომპლექსური¹ დამუშავების დანარჩენი ნაწილი წარმოადგენს მთელ რიგ დამატებით სტიმულებს მასწავლებლის მხრივ, სტიმულებს, რომელთა მიზანი არის ბავშვებისათვის დახმარების გაწევა მიღებული დასკვნების პრაქტიკული გამოყენებისა და ყოველდღიურ სანიტარულ-ჰიგიენურ ჩვევათა რიგში მათი განმტკიცების პროცესში. აქ პასუხი ბავშვების წინაშე დასმულ ამოცანაზე — „როგორ დავიცვათ თავი სნეულებათაგან“ — წარმოადგენს დასაბამ მომენტს მთელ რიგ ერთიმეორესთან დაკავშირებულ პრაქტიკულ დავალებათათვის.

უკანასკნელთა დამუშავება საერთოდ იმავე მიზნით მიიმართება, როგორც პირველი დავალების დამუშავება.

დამატებითი სტიმულები, რომლებიც მასწავლებელს შემოაქვს (ბავშვების შემოწმება ამბულატორიაში), აღრმავებს და განამტკიცებს პირველი დავალებით შექმნილ განწყობას, რასაც ბავშვები თვალების, კბილების, ცხვირის და მთელი სხეულის მოვლის ორგანიზაციის აუცილებლობამდე მიჰყავს. დასახული ამოცანები წარმოადგენს სტიმულს მათი გადასაწყვეტი საშუალებებისა და გზების მოფიქრებისა და დაგეგმვისათვის (კბილის ჩოთქების უიდვა, ცხვირსახოცების შექმნა და სხვ.); შემდეგ ამას მოსდევს მთელი რიგი მემენტო პრაქტიკული (მოტორული) შესრულებისა. ბავშვები მასწავლებლის ხელმძღვანელობით სწავლობენ კბილების წმენდას, ცხვირის მოწმენდას და სხვ.

გარდა ამისა, როდესაც ბავშვები აღნუსხავენ და შეაფასებენ მათ მიერ შესრულებულ მუშაობასა და მიღებულ შედეგებს, ეს მათ ერთგვარ ბიძგს აძლევს როგორც სკოლის, ისე საშინაო ცხოვრების საერთო განწესში მთელ რიგ ცვლილებათა შემოღებისა და განმტკიცებისათვის (ადუღებული წყლით სარგებლობის შემოღება, აბანოში რეგულიარულად სიარული, საუზმის თავის დროზე და წესიერად ჩატარება და სხვ.).

ჩვენ მიერ ზემოდ გარჩეული დამუშავება თემისა წარმოადგენს კომპლექსური მუშაობის კარგად შესრულებულ ნიმუშს. ამ დამუშავებაში ბავშვების წინაშე დგას ნამდვილი საზოგადოებრივ-ლირებული და ამავე დროს მათთვის მისაწვდომი და აქტუალური ამოცანა. შემეცნებითი და პრაქტიკული მუშაობა მასში ორგანიზულად არის ერთიმეორესთან დაკავშირებული და მათ მთლიანი მიზნობრივი განწყობა აქვთ.

ასეთი საქმიანი კომპლექსები ჩვენს სასკოლო პრაქტიკაში ჯერჯერობით არც თუ ისე ხშირად გვხვდება.

კომპლექსის დამუშავებას ჩვენში ხშირად მარტო შემეცნებითი ხასიათი აქვს, ამასთანავე გარემოს შესწავლა ჩვეულებრივ სწარმოებს ასე: ბავშვები ჯერ ისმენენ და უცქერიან იმას, რასაც მათ უამბობს ან უჩვენებს მასწავლებელი, შემდეგ კი ასრულებენ მასწავლებლის მიერ თემასთან დაკავშირებით მოცემულ მთელ რიგ დავალებებს წერაში, კითხვაში, ხატვაში და სხვ.

კომპლექსის დამუშავების ასეთი წესი, რა თქმა უნდა, არ უწყობს ხელს ბავშვში გონივრული მიზანშეწონილი საზოგადოებრივ-ლირებული ყოფაქცევის აღზრდას.

მაგრამ უმართებულო იქნებოდა გადაგვეწყვიტა, რომ ადვილად და სწრაფად შეიძლება მთელი კომპლექსური მუშაობის გადაკეთება და მისი მიზნობრივ საზოგადოებრივ-ლირებულ დავალებათა მეთოდით აგება. აქ მრავალი ობიექტური სიძნელეა.

უწინარეს ყოვლისა სავსებით ცხადია, რომ მხოლოდ ხანგრძლივი კოლექტიური ცდის საშუალებით შეიძლება ისეთი საზოგადოებრივ-ლირებული საქმეების გამოვლინება და გამორჩევა, რომლებიც ბავშვისათვის მისაწვდომი და აქტუალური იქნება და რომლებიც შესძლებენ რაოდენობრივად ბავშთა დიდი მასების მოკვას და, ამნაირად, ფაქტიურად გადაქცევას ბავშთა საზოგადოებრივ-ლირებულ საქმეებად. შემდეგ ხანგრძლივი კოლექტიური ცდა სათანადო მეთოდის გამოსამუშავებლადაც არის საჭირო. უნდა გვახსოვდეს, რომ სწავლების მეთოდთა სულ უკანასკნელ დრომდე იყო მხოლოდ და მხოლოდ მეთოდთა ბავშვებთან შემეცნებითი მუშაობის წარმოებისა.

გარდა ამისა, მიზნობრივ დავალებათა მეთოდით მუშაობაზე გადასვლაში მასწავლებელს ძლიერ უშლის ხელს მრავალი წლის პედაგოგიური პრაქტიკით გამომუშავებული ჩვეულება ბავშვისადმი ავტორიტეტულად მიდგომისა, ჩვეულება ბავშვის სწავლებისა მათი ინიციატივის დახშობის და თავისი ავტორიტეტისათვის დამორჩილების საშუალებით.

ბევრია ამ გადასვლის გამაძნელებელი სხვა მიზეზიც. ასეთებია სკოლების მოუწყობლობა, მოწაფეთა მეტად დიდი რიცხვი მათში, სასწავლო დროს სიმცირე, პროგრამების ზედმეტად დატვირთვა და ბევრი სხვა.

მაგრამ მიუხედავად ყველა ამ სიძნელისა, უკვე ახლაც, სკოლის მუშაობის თანამედროვე პირობებში, შეიძლება და საჭიროც არის მუშაობის თანდათანობით გაუმჯობესება ამ მხრივ.

ამ მიზნით საჭიროა, ჯერ ერთი, მიექცეს განსაკუთრებულნი ყურადღება კომპლექსურ დამუშავებაში საზოგადოებრივ-ლირებული საქმეების შეტანას.

მეორე, საჭიროა შეიცვალოს კომპლექსის დაგეგმვის ამჟამად არსებული წესი. მომავალი კომპლექსური მუშაობის მოფიქრებით მასწავლებელი ჩვეულებრივ იწაფება კომპლექსის გულდასმითს, დეტალურს დაყოფაში თემებად, ქვეთემებად და სხვ. და ამ გზით მთელ ლოდიკურ პირამიდას აშენებს. ასეთსავე ლოდიკურ პირამიდას გაშლის ხოლმე იგი ბავშვებთან ერთად დაგეგმვის დროსაც.

ასეთ დაგეგმვას შედეგად ის მოსდევს, რომ ბავშვების წინაშე დგება საკითხების მეტად რთული ქსელი, რომლის მიწვდომაც მათ არ შეუძლიათ, და, ამნაირად, ბავშვებს არა აქვთ გარკვეული შეგნებული მიზანი და თავისი მუშაობის პერსპექტივები.

კომპლექსის დამუშავებას რომ შეუდგება, მასწავლებელი უწინარეს ყოვლისა თემების და ქვეთემების ლოდიკურად მწყობრი სისტემის აშენებაზე როდი უნდა ფიქრობდეს.

მან გულდასმით უნდა მოიფიქროს, თუ რა მარტივი, მკაფიო, ბავშვების თვალში საჭირო და დასაბუთებული საკითხებისა და ამოცანების სახით უნდა გაშალოს მან კომპლექსი ბავშვების წინაშე.

ამასთანავე საჭიროებას არ წარმოადგენს, რომ ბავშვები უცებ ჩასწვდენ ყველა ამ დავალებას და მათ შინაგან ურთიერთდამოკიდებულებას მიხვდენ. საკმარისია, რომ პირველად მათ ნათლად შეიგნონ პირველი ამოცანა და იგრძნონ მისი გადაწყვეტის მოთხოვნილება, შემდეგ კი თანდათანობით გადავიდნენ პირველიდან მეორეზე, მესამეზე და ა. შ. აქ მთავარი ის არის, რომ ბავშვების წინაშე იდგეს არა განყენებული ქვეთემა, როგორცაა, მაგალითად, „გაზაფხულის დასაწყისი“, არამედ კონკრეტული ამოცანა, მოცემული გარკვეული მომავალი საქმის სახით — „დავაკვირდეთ, როგორ თავდება ზამთარი და როგორ დგება გაზაფხული“. განყენებული სახის მიცემის ნაცვლად ქვეთემებისათვის — „გაზაფხულის პირველი მცენარეები და მწერები“ საჭიროა ბავშვების წინაშე დაესახოთ გარკვეული

ამოცანა: „დავაკვირდეთ, როგორ იმოსება ხეები, როგორ ჩნდებიან გაზაფხულის პირველი მცენარეები და მწერები“.

ეს მცირე ცვლილება ფორმულირებაში ბავშვების წინაშე უკვე შესაძლებლობას გვაძლევს მუშაობის მთელი პროცესი თანდათანობით გარდაექმნათ მიზნობრივი მოქმედების პრინციპის მიხედვით. სულ სხვაა, როდესაც ბავშვს მარტო ვუსახელებთ თემას „გაზაფხულის პირველი მცენარეები და მწერები“ და სულ სხვაა — როდესაც მის წინაშე ვაყენებთ გარკვეულ ამოცანას — „დავაკვირდეთ, როგორ იმოსება ხეები, როგორ ჩნდებიან გაზაფხულის პირველი მცენარეები და მწერები.“

გამოთქმის ეს ზმნის სახე მასწავლებელს უკარნახებს ბავშვთან ერთად შეუდგეს ნამდვილ მიზნობრივ დაგეგმვას, ე. ი მომავალი მუშაობის მოფიქრებას ნაცვლად ბავშვებისათვის განყენებული თემის შინაარსის ფორმალური გაშლისა, რასაც ისინი მიზნობრივ მოქმედებისთანავე პირისპირ არ მიჰყავს.

მოგვყავს მაგალითები, თუ როგორ შეიძლებოდა სახელმწიფო სამეცნიერო საბჭოს პროგრამის ზოგიერთი კომპლექსის ბავშვთათვის ასეთ მიზნობრივ დავალებათა სახით გადაშლა.

მაგალ., სოფლის სკოლის I-ლ ჯგუფში თემები „შემოდგომის მუშაობანი ოჯახში“ და „მზადება ზამთრისათვის და ზამთრის სამუშაოებისათვის“ შეიძლება ბავშვების წინაშე გაიშალოს შემდეგ დავალებათა სახით:

ა) ვნახოთ, რა კეთდება ახლა მინდვრად, ტყეში, ბოსტანში და სხვ.; ბ) გავიგოთ, როგორ ემზადებიან ზამთრისათვის სახლში და სკოლაში; გ) მოვიმზადოთ ზამთრისათვის თბილი ტანსაცმელი; დ) გამოვარკვიოთ, რა დანხარების გაწევა შეუძლია I-ლ ჯგუფს სკოლის მზადებაში ზამთრისათვის და მივიღოთ მონაწილეობა ამ მუშაობაში; ე) მოვაგროვოთ და მოვიტანოთ სკოლაში სხვადასხვა მასალა, როგორც ბუნებრივი, ისე ნაკეთები, ზამთარში სამუშაოდ.

ქალაქის სკოლის მე-2 ჯგუფში თემა „გაზაფხული და გაზაფხულის მუშაობანი“ შეიძლება ბავშვების წინაშე გაიშალოს ასე:

ა) დავაკვირდეთ, როგორ თავდება ზამთარი და როგორ თანდათანობით დგება გაზაფხული; გავიგოთ, გაზაფხულზე მოტრენილი ჩიტები როგორ ცხოვრობენ; გ) მივიღოთ მონაწილეობა „ფრინველთა დღეში“ და დავებმაროთ უფროს ბავშვებს სასარგებლო ფრინველ-

თა დაცვის მოწყობაში; დ) დავაკვირდეთ, როგორ იმოსება ხეები, როგორ ჩნდებიან გაზაფხულის პირველი მცენარეები და მწერები; ე) დავაკვირდეთ, როგორ ილვიძებს სიცოცხლე წყალში; ზ) დავეხმაროთ უფროსებს მალარიის კოლოს მურებთან ბრძოლაში; ხ) მივიღოთ მონაწილეობა ხის დარგვის დღესასწაულში და სხვ.

სოფლის სკოლის მე-3 ჯგუფში თემა „სასოფლო-სამეურნეო პროდუქტების აღება და დამუშავება“ შეიძლება წარმოდგენილ იქნეს შემდეგი მიზნობრივი დავალებების დამუშავების სახით:

ა) გამოვარკვიოთ, როგორ იღებენ მოსავალს ჩვენს სოფელში; ბ) გავიგოთ, რა იარაღით უფრო ხელსაყრელია მოსავლის აღება; გ) გამოვარკვიოთ, გლახ ა-ს გლახ ბ-ზე უკეთესი მოსავალი რატომ აქვს, ან გამოვარკვიოთ, ჩვენი სოფლის გლახებს საბჭოთა მეურნეობაზე უარესი მოსავალი რატომ აქვთ; დ) გავიგოთ, როგორი მოსავალია ხოლმე გერმანიის, დანიის და სხვა სახელმწიფოთა გლახურ მეურნეობებში; ე) გამოვარკვიოთ, რატომ არის ასეთი განსხვავება ამ სახელმწიფოთა მოსავალსა და ჩვენს მოსავალს შორის; ვ) დავეხმაროთ უფროსებს მოსავლის დღესასწაულის მოწყობაში; ზ) გავიგოთ, როგორ იმუშავენ მოსავალს ჩვენს სოფელში; თ) გავიგოთ, მოსავლის დასამუშავებლად როგორ იყენებს ადამიანი ქარისა, წყლისა და ორთქლის ძალას.

მასწავლებლის მიერ ასეთი წინასწარი მოფიქრება საკითხებისა და ამოცანებისა, რომლებიც კომპლექსის დამუშავების დროს ბავშვების წინაშე შეიძლება იქნეს დასმული, ხელს უწყობს იმას, რომ კომპლექსის დამუშავება ბავშვებისათვის უფრო და უფრო დასაბუთებული და მიზნობრივი ხდება.

ამასთანავე კომპლექსის დამუშავებაში საზოგადოებრივ-ლირებულის საქმეების შეტანით ამ მუშაობას საზოგადოებრივი ლირებულება ემატება.

ერთივე და მეორეც, ერთად აღებული, ზრდის კომპლექსით მუშაობის აღმზრდელითს ლირებულებას.

ამ მიმართულებებით გამოცდილების სისტემატიური დაგროვება და მუშაობის მეთოდის გზადაგზა დამუშავება თანდათანობით ხელს შეუწყობს იმას, რომ კომპლექსით მუშაობას უფრო და უფრო მეტი აღმზრდელითი ლირებულება მიეცემა და უფრო მეტად და მეტად შეუწყობს ხელს ბავშვებში გონივრული მიზანშეწონილი საზოგადოებრივ-ლირებული ყოფაქცევის უნარის აღზრდას.

კითხვები თვითშეფასებისათვის.

1. რა მომენტი წარმოადგენს გამოსავალ მომენტს მიზანშეწონილი გონივრული ყოფაქცევისათვის?
 2. რა მომენტებზეა დამოკიდებული გონივრული მიზანშეწონილი ყოფაქცევის შესაძლებლობა?
 3. რით განსხვავდება მიზნობრივი განწყობა ჩვეულებრივი წადილისა და მიდრეკილებისაგან?
 4. როგორ უვითარდებათ ბავშებს გონივრული მიზნობრივი ყოფაქცევის უნარი?
 5. რა სიძნელეებს ხვდება ბავში გარემო ცხოვრების მოთხოვნებთან შეგუების პროცესში?
 6. რა და რა სახის დახმარება ესაჭიროება ბავშს გონივრული ყოფაქცევის გამოსამუშავებლად თანამედროვე გარემო ცხოვრების პირობებში?
- პედაგოგიური დახმარების რა და რა უმართებულო ფორმა შეიძლება იყოს?

პრაქტიკული დავალებანი.

1. მოიფიქრეთ, რა და რა საზოგადოებრივ-ღირებული საქმეების შესრულება შეუძლიათ ბავშებს იმ კომპლექსების დამუშავების პროცესში, რომლებიც თქვენს მუშაობაშია გათვალისწინებული.
2. მოიფიქრეთ, ბავშებისათვის მისაწვდომი რა საინტერესო კითხვებისა და მიზნობრივი დავალებების (როგორც შემეცნებითი, ისე პრაქტიკულად ღირებული ხასიათის) სახით შეიძლება დაიმუშაონ ბავშებმა რომელიმე (თქვენი ამორჩევით) თემა:
3. მოიფიქრეთ, რა თანდათანობითი წესით შეიძლება იქნეს დამუშავებული ბავშების მიერ რომელიმე ეს დავალება (თქვენი ამორჩევით).
4. გაარკვიეთ, რაში უნდა მდგომარეობდეს მასწავლებლის მოწოდება ამ დავალების დაშუშავებაში.

შ ი ნ ა ა რ ს ი

უწყვეტ კვირაზე სკოლების გადასვლის შესახებ მ. ორახე- ლაშვილი.	88
დავაჩქაროთ უწყვეტ კვირაზე გადასვლა გ. გოგუაძე.	88
კადრების მომზადების საკითხი და ჩვენი ამოცანები შ. სი- ხარულიძე.	92
სკოლის ასაკამდე აღზრდის ლაშქრობა განათლების სახ. კომისარიატი.	100
გავაძლიეროთ საბიბლიოთეკო მუშაობა კ. ჩხარტიშვილი.	104
მეტი ყურადღება მოწაფეთა სასკოლო კოოპერატივებს ნ. პა- იქაძე	107
შრომის პრინციპისათვის ჩვენს ზოგადი განათლების სკო- ლებში ბ. დიდიშვილი	111

ჩვენი სკოლების მუშაოვიდან.

ღრიოდე სიტყვა ოთხწლეულების შესახებ: ოთხწლეულების მიზანი ვლ. ქუმბურიძე.	120
ჯგუფური მუშაობა ოთხწლედში ა. დუმბაძე.	123
თემის აღრიცხვა და მისი პედაგოგიური შეფასება შ. გუტი- კაშვილი.	125
კიდევ გრამატიკის შესახებ ა. კანდელაკი.	128
ცოტა რამ დაცვიპლინაზე მ. ტულუში	130
დუშეთის სოფლის ახალგაზრდობის სკოლა და მისი საზოგა- დობრივ-სასარგებლო მუშაობა ს. მელიქიშვილი.	132
დაუსწრებელი კურსების შესახებ მ. ჩიქოვანი.	140

დაუსწრებელი კურსები.

გონივრული მიზანშეწონილი ყოფაქცევის უნარის აღზრდა (მე-9 დავალების გაგრძელება). —	38
--	----

პასუხისმგებელი რედაქტორი მარიამ ორახელაშვილი
პასუხისმგებელი მდივანი რ. ნიკოლაძე.